

gubndā tardātur vsq; ad. 60. vt haliabas. Aut vsq; ad. 50. vt aui. nō itelligit d mēstruo large sūpto apto exire nālī. r pternālī. s; tñ de mēstruo apto nālī exire vltaltē ad mīcis xcauū duci. Et tu s; h potes descriptōez formare mēstrui B mō sūpti. ¶ Tercio pncipalr nota. q; lz in oib; generib; aialiu hntiū sāguinē femie multiplicēt mēstruū. tñ māifesta emissio sanguis piodice a mīce nō ē tāta ī femis alioz aialiu sic ī muliere: q; ē femia hoīs. Et h vult Ari. 3. de hystorys aialiu. caplo de dispōnib; sanguis. cum dic. Et mulier ē maiorl sāguis q; feie alioz aialiu q; propter accit eis mēstruuz magis q; accidit alijs aialib;. Et h idē. 6. de hystorys. tractatu. 3. caplo pmo. s; quotationē Alberti. r accidit eis. s. aialib; mēstruū: nō tñ fm modū q; accidit mulieribus. r oues r capre mēstruanf. Et eadē snia colligit pmo de gnātōe aialiu. ¶ Cā at qre flux; de foris magis fit mulierib; pncipalr. ¶ Pcia est. q; nālī mulier in dispōne sana r etate cōueniēti plus multiplicat de sāguie q; possit in subaz corpis puertere aut dissoluere aut isensibiliter emittē. deide corpis ei; mollities r ges. r cibi abūdātia. r carētia pilloz r fortis laboris: q; oia sāguinē ī venis augmentari faciunt. Et h nā fecit iō vt mā gnātōis abūdaret in eis qd facit cōplexio feminina. Nā pp hūc finez nā pncipaliter femininā pplexionē fec; vt rōnesue caliditatis deficiētis a caliditate masculoz posset plus digerere q; ipso; pzia mēbra puertere: aut isensibiliter resoluere. Et h maxime oz in semis hōinū vt Hal. expresse vult. i. 4. de vtilitate pncipalr. caplo. 6. sic di. ad lram. s; qdē qd plasmabatur dial ipfecti fecerūt oīno pfectis: toti vō generi vtilitatem nō puā tribuerūt. oportebat. n. eē aliqd feminū. Nō. n. estimes q; vnq; mediā ptē toti; generis nrī Creator fecisset ī pfectā: r qsi detruicatā: nisi aliq; ex hac dtrūcatōe deberet eē magna vtilitas. Que est g; hec iā dicamus. q; cōceptuz est. r ē ipregnāte: ad pmā qdez cōstructōez r augmētatiōnē totā q; cōsequēter mā indiget copiosa. Quare necesse ē ei duoz altez eē vel rape ipsi; ipregnātis nutrimentū vlt coabūdāte assumere ide posse: fugiē calidius eēt certitudinaliter qd femineū diaphoraret vtiq; id r exiccaret faciliter. Frigidius igiē fieri meli; fuit intātū vt q; digestū r elaboratū nutrimentū nō possit totū diaphorare. Oz enī plus ē frigidū neq; digerere ē sufficiens: qd aut pfecte ē calidū sicut digerere ita r diaphorare est forte. Oz ergo deficit nō valde multū a totalr calido digerere sufficiens ē: ceu nō adhuc frigidū r relinqre aliqd supflūū: ceu nō ita vehemēter exns calidū. hec ergo ē vtilitas femineitatis femie. hec Hal. In alijs ē aialib; ab hoīe mēstruū apparēs nō currit piodice: fm mēses. s; aut tpe quo mouent ad venena aut tpe ptus. In equabus aut r vaccis quādoq; fm piodū qtuoz mēsiū aut gnq; emittit aliqd mēstrui manifestius q; in reliquis. ¶ Nota qrtō. q; vltra māz gnātōis r agēs. q; formatio nō fit subito regriē loc; determinat; pncipue in aialib; aialificātib; vbi h mā subtiliat actōi agētis. r h loc; ē matris q; cōseruat spma r gnātōis māz. ¶ Nota qnto. q; mā q; oz a semine ī fetū trāsmutari debuit eē mollis r digesta r ppata qto magis optime nāe fuit possibile cū iter act; vegatatiōne gnātio sit pfectior r finis. ¶ Nota sexto. sāguinez mris quātūcūq; bonū nō ex toto pportioatū esse fetui nutriendo cū fet; sit valde hūidior r subtilioris sube q; mī. Et iō cū fet; eo nutriē resecāf ex eo supfluitates grosse r aqse q; nō possūt a fetu ī propriā subam puertere. Quinimo de mēstruo sāguine ad matricē attracto ps purior r melior pymbilicū ad fetū trahit. r ps alia extra dimittit r non trahit ad fetū tāq; inepta vt colligit hic in textu. ¶ Septimo nota mēstrua nālī apta ad mīcē fluere r extra pelli nō multiplicari vt plurimū in muliere nisi tpe quo est apta cōcipere r suū qualecūq; p spma generare: r genitalia ei; ita iam magnificata sūt vt ad pceptū tenēdū r fouēdū sint suffici-

*hanc partem quas
in mēstruo plus habet
quā in alijs
i. 4.*

entia: r māmille iā adeo venerūt vt in tpe ptus hāc sufficiens p fetu. vlt nato nutriēdo generare possint vt sumit ab Ari. pmo de gnātōe aialiu. s; antiquā quotatōez. caplo. i. 6. cū dicit. Et manifestū est q; mēstruū ē supfluitas. r ista supfluitas ē cōueniēs spmati qd exit ex maribus r significatio sup h ē accidētia q; accidit istis reb;: qm in vno tpe icipit spma eē in marib; r mēstruū in mulierib;. r lege tu. Et dixi notāter vt plurimū: q; nō repugnat pus venas mīcis dilatari r sāguinē in corpe multiplicari abundāter q; testiculi mulieris sufficiāt spma digerere: aut ecōtra: ita tardius vnū hoz dimitti q; reliquū. ¶ Nota octauo. q; duobus modis possum; itelligere fetū ex sāguie gnari vlt nutriri. Uno mō q; sāguis in ppria forma sit imediatū sub; trāsmutādū in fetum: aut imediate nutriēs fetum. Scō mō. q; aut ex sāguie imediate gnēt vlt nutriat fet; aut saltē nō nutriat ex eo alio q; nō sit factū ex sāguie. Dis habitis sit h pma pclo. possibile ē mulierē pcepere nullo exite in eo supfluo sāguie in quāto vel in qli. ¶ Probat. quia possibile ē eā pcepere postq; ē plete mūdificata: r ē vere ex febre pualescēs: vt docet expiētia: s; in talib; plete mūdificatis r vere pualescētib; nullus est supflū; sāguis ī quāto vel ī qli. ergo rē. Maiorē docet quotidie expiētia. Et minor pz p h: q; si ī ea eēt sāguis ī qli peccās nō eēt plene mūdificata. Et si eēt peccās ī quāto supfluo nō eēt vere pualescēs: vt pstat ex. 3. tegni. illa pte. Resūptiua rē. Ubi dī. q; pualescētis sāguis ē bon; s; paucus. ¶ Scō p. vt plurimū gnātio fet; ex supfluo ē vtili nutrimenti mris. Pz. q; mī māz gnātōis pbet vt nūc supponit ex mēte ari. pmo r scō de gnātōe aialiu. fm plurimū nō pbet māz sibi necessariā. g; supflūā. Et h voluit Hal. i. 4. de vtilitate. loco supra allegato. Et Ari. p de gnātōe. q; mēstruū datū a mīe ī gnātōe est supflūū. ¶ Tercia pclo ē. supposito q; scōe hūiditates sūt alteri; spēi a sāguie nō oia mēbra nutriunt imediate ex sāguie mēstruo. Probat. q; saltē ossa r mēbra dura nutriunt imediate ex secūdis hūiditatib;. ¶ Ex ista seqt. q; ipossibile ē oia mēbra fet; imediate gnari ex sāguie mēstruo. Nā ipossibile ē oia talia nutriri imediate ex h; sāguie: s; eadē pise ē mā gnātōis r nutritōis. ergo ipossibile est illa mēbra ex tali gnari sāguie immediate. ¶ Sequitur scō. supposito q; spma mulieris s; ptē corpulētam sit mā imediata gnātōis mēbroz q; h spma q; ad ptē corpulētā est aliqd de secūdis hūiditatib;. Et iō spma ē supfluitas vltimi alimēti r pportioabile. Seqt de spmate viri. si pōatur tāq; mā gnātōis rē. ¶ Quarta pclo. ipossibile ē mēbra fet; hūani nutriri vlt gnari nisi mediate vlt imediate nutriant vlt gnent ex sāguie mris. s; pz. q; ipole ē talē fetū nutriri vlt gnari nisi ex mā a mīe exhibita. Nō at nullā aliā māz pberē pōt ad hoc nisi sāguinē aut ex sāguie genitā: ergo rē. Maior sumit. p d generatōe aialiu. Et minor. q; māz mī nō nisi p venas pōt pberē p qō nō trāsit mā nutritatōis nisi sāguis aut aliqd ex sāguie genitū. ¶ Exqbus pz ad qōnē. rñsio. dicēdo q; ad gnationē r nutritatōez fet; ī vtero regriē sāguis tāq; mēstruū mā gnātōis aut nutritatōis fet; cū regrat san. apt; ad mīcis pcauū currere. ex q; mediate vlt imediate fet; gnatur vlt nutriat. ¶ Ad argumēta ergo pncipalia. ad pmū negat assūptū. Et ad pbatōes. Ad pmā pcedo. q; puella pōt ipregnari an mēstruationē. i. anq; mēstrua effūdant. Ex h tñ nō seqt ipaz ipregnari nullo exite ī ea mēstruo apto trahi a spmate viri: s; nō eēt ita generās mēbra si ad matricē sine tractorē fuiss; expulsū. ¶ Nota tñ p mā hui; rōnis. q; lz puella an mēstruationēz sit iculpate sana r hēat testiculos fortes r calidos r sit apta ī testiculis spma aggregare r digerere. nō tñ est ad gnātōez ita apta sicut postq; mēstrua extra prodierunt. Et cā sumitur a Galieno ī libello de anothomia mris. q; opz spma adberere matrici mō an mēstruationēz

*Vidē q; magis apta r muliere ad inuagru
mz postq; mēstrua piodiunt q; ante q; mētra
coluz maribus r spmz s; pua in ad hōm;*

ma
ber
rū
ad
C
r
m
m
ē
um
dog
go
tur
cum
est
aut
gina
ipre
mat
tis:
C
ta
dis
tiū
co
al
tu
dē
ri
vt
da
pos
nega
nis
ta
mit
mitti
C
facile
macu
isset
C
s; ven
tra
gatur
mēse
pgnā
lor
lino
tū
si
cidēti
bricar
gēs.
debili
marre
lieres
quaz
tra. qu
tritur
septim
C
genet
ex
C
docet

matricis cōcauum est polituz et tersuz, et iō sperma nō ad-
beret. Sed postq̄ mulier semel mēstruata est et oza vena-
rū matricis semel apta fuerint remanet aspitās: q̄dā apta
ad spermatīs adherētiā: vnde loco allegato ita dixit Hal.
¶ An enī q̄ pdeat mēstrua nequaq̄ recipiet mulier: qm̄
et ei q̄ nutrit caret supfluo et firmatiōez n̄ bz: lenis. n. tūc ē
mris clausis yassis q̄re effluit sp̄ma et n̄ applicat tunice ei.
magis: ydoneū. n. est ad applicatiōez id qd̄ ē aspez: q̄ id qd̄
ēlene. ¶ Et cuz dī q̄ āno. xi. ipregnat et p̄ tūc n̄ ē mēstru-
um. Dī q̄ ille q̄ tali mō ipregnat iā hnt mēstruū: vñ quā-
doq̄ pdeat. xi. āno cōpleto vt haliabas. 9. theorice. Et er-
go dicit Ari. 6. de hystozys. et p̄mo de gñatōe aialiu. itelligi-
tur vt plurimū: et iō iueniunt raro q̄ tūc cōcipiūt: ¶ Ad se-
cundā firmatiōez dī q̄ i muliere cū i tēgre mūdificata ē:
est tñ mēstruū: mō supra dco q̄ nō opz eē sanguinē sedum:
aut in quāto aut i q̄li peccatē. ¶ Ad tertiā at nō vñ i ma-
ginatōem q̄ postq̄ mulieri desinerūt egredi mēstrua ipa
ipregnaretur cū stet vtutē forte sp̄matis sanguinem bonū
matris rape vt q̄ttidie fit. Et stat ex clusiōib̄ supra posi-
tis: plurimū tñ p̄plo matricis ē cā cōcept̄ puatōis tali tpe.
¶ Ad scdm̄ p̄ncipale p̄z ex dictis: q̄ sp̄ma quo ad corpulē
tā suā ptē illud p̄cipue qd̄ ē futuz mā gñatōis idē cū secū-
dis hūiditatib̄ q̄ ex sāguie mēstruo generant. ¶ Ad ter-
tiū dī negādo maiorē: negat ēt q̄ h̄ dicat Aui. 21. terty. lo-
co allegato: lz dicat venā non pullatīle vmbilici p̄ quā fe-
tui deterē nutrimentū termiari ad epar et suū gibbū: lz cō-
dēdū est p̄ viā digōnis i epate fet̄ sanguinē attractū dige-
ri nō itēgra digōne: nec ita q̄ formā sanguis acgrat: lz ita
vt fiat fetui p̄ueniēs: et ibi aquositas v̄inal̄ sequestrat: et q̄-
dā p̄tes grosse p̄ itēstina p̄ meseraicas mādanē q̄ pellūtur
post natūitātē p̄ itēstia. ¶ Et p̄ h̄ p̄z ad firmatiōez. Nā
negat: nullā supfluitatē p̄ itēstia peli nāl̄: nisi p̄me digō-
nis supflūū ēt digōnis p̄pe stōaci p̄uoz q̄ flātūcū ē: et flā-
ta q̄dā a capite q̄nq̄ flūūt ad stōacū p̄uoz q̄ pellūtur vo-
mitu post natūitātē: q̄nq̄ nō: qz cib̄ ad cōcauū stōaci trās-
mittit̄ aut chilus. Ex quo p̄z q̄ solutio tertiē firmatiōis.
¶ Ad q̄rtū negat. q̄ h̄ suffecisset. nā stōac̄ erat debilis. et
facile male māe cōcurrissent ad fetū ipz p̄tinetes. et ēt sto-
macus illo tpe debilis est: ita q̄ tales rē digerere nō potu-
isset cū post ptū nō digerat nisi lac qd̄ est sanguis bis coct̄.
¶ Ad q̄rtū p̄ncipale neget̄ secūdinā aut vmbilicū eē aial-
lz vene ille et arterie sūt p̄tes fet̄ abscindēda f̄m q̄ sūt ex-
tra suū corpus p̄ natūitātē tanq̄ supflua. ¶ Ad q̄ntū ne-
gatur cōsequētia. Nā q̄uis grā exēpli: mulier p̄gnās in . 8.
mēse plus hēat mēstrui supflui q̄ illa q̄ icipit mēstruari n̄
p̄gnās: tñ illud nō mittit̄ ad matricē vt fet̄ nō ledat: et ca-
lor nāl̄is fetus p̄hibet ne putrefiat. ¶ Mirādū ē at de il-
lino calozis vtutē cū secūdinā raro retineat p̄ horā post exi-
tū fet̄ qn̄ ex ei putredie sequant̄ pessima accidētia. Et tñ
si post p̄mū ptū ali q̄ fet̄ remaneat nō idē sequunt̄ mala ac-
cidētia: vt expiētia notat. est ēt tal̄ ps i ptu vt̄ vt faciat lu-
bricare fetū. ¶ Ad sextū negat̄ p̄ntia. lz illud p̄ns sūt p̄tin-
gēs. Si. n. fet̄ sit fortis et m̄ paz hēat boni sanguinis: et sit
debilis vtutis cōtētiue m̄ macrefiet et discolorabitur vbi
marre forti exiēte fetu nō debili: stat h̄iū cōtingēte: tñ mu-
lieres quaz fet̄ sūt fortes sūt cōiter q̄z sanguis est bon̄. et
quaz v̄i sufficit p̄ se et fetu nutrimentū bonū facere. et econ-
tra. quaz fet̄ sūt debiles. Nā vt dictuz est supra fetus nu-
tritur ex sanguine quo mulier abundat. Ex quibus p̄z ad
septimum et vltimū responsio.

¶ Cūq̄ infans parturit̄ sanguis quez ipsi epar
generat huius sanguinis vices supplet. et gñat̄
ex eo qd̄ ab eo sanguie generabatur.

¶ Cū superius docuerit nām nutritiōis fet̄ in ytero. Dic
docet ex q̄ nutrit̄ extra ytezz dicēs q̄ cū infans pturit̄. tūc

sanguis quez gñat̄ epar ei supplet vices sanguis matricis:
ex quo in ytero nutriebat̄ qz est nutrimentū p̄uoz: h̄ vo san-
guis gñat̄ ex eo q̄ fuit genitū ex sanguine matricis: qz ge-
nerat̄ ex lacte m̄ricis qd̄ lac genitū fuit ex sāguie mēstruo
eius. Circa ptē nota q̄ an̄ tps ptus nō innuit̄ nutriri ifans
ex sanguie genito in epate suo. lz ex sanguie matris. Mibi
tñ videt̄ q̄ nō repugnat fetū nutriri ex sanguie q̄ nō sit ge-
nitus i epate matris. Puta si p̄ necessitatē nutrimenti fle-
gma i epate fet̄ vt̄ venis ad sanguinē p̄uersū nutriet: sed
plurimū nō gñat̄ sanguis in epate fet̄ in ytero: imo mater-
nus sanguis modificat̄: et dearticulat̄ i eo vt̄ fet̄ cōueniēs
nutrimentū. ¶ Nota scdo. tpe p̄gnatōis sanguinē mēstruū
q̄ nō p̄uenit nutrimento fet̄ retineri. et f̄m ptē p̄uertī in lac-
etiā an̄ ptuz cuz ad māmillas trāsmititur vt̄ puer post na-
tiuitatē paratū habeat nutrimentum.

Sed circa hoc sūt aliq̄ dubitatōes. P̄rio enī nō vñ
q̄ nutrimentū p̄uoz post natūitātē d̄z di-
geri digōne scda. P̄rio. n. sāguis m̄struū dū fet̄ erat i m̄rice
nō idigebat scda digōne i fetu: lz nutrimentū p̄uoz est idēz
sanguis magis digest̄: ergo nō idiget vt̄ plurib̄ digōnib̄
digerat̄. Maior p̄z supius. Et minor p̄z. qz nutrimentū fet̄
est lac qd̄ est magis digestū sanguie mēstruo ex quo gene-
ratur et magis digestū sanguie bono m̄ris. ¶ Qu aut̄ ē ma-
gis digestū. p̄z: qz ex sanguie p̄ digōne ē genitū. Et iō dixit
Mesue caplo de ptisi. q̄ lac ē sanguis bis coct̄. Et Auicē.
scdo canoñ. caplo de lacte. et lac qd̄z est p̄pinque digōnis
cui supuenit digestio qdā alia. Et Ari. q̄rto de gñatōe aia-
lium. caplo penultimo. Lac enī est sanguis decoct̄ nō cor-
ruptus. ¶ Preterea. digō f̄m medicos est cōuersio i cō-
tā et cōplexionē q̄ cōuersiōi nutrimenti i effectu est compe-
tēs: vt̄ p̄ma p̄mi. Si ḡ digōne alia digerit̄ sāguis cū i lac cō-
uertit̄. sequitur q̄ magis est parat̄ p̄uersiōi nutrimenti i effe-
ctu lac q̄z sanguis. et p̄ p̄ns pauciorib̄ digōnib̄ ad h̄ idiget.
cōsequēs at̄ falsū si i puero p̄uertat̄ i sāguinē. ¶ Scda dif-
ficultas cui modi hūiditas ē lac. Qu enī sit humor. p̄z ex
diffinitōe humor). Qu nō sit p̄m̄ cōstat. Qu nō sit scds p̄z. qz
min̄ appropiquat nāe mēbz q̄z sanguis. Patz scdo. qz nec
ros nec cābiuz nec p̄ma humiditas sanguinea nec gluten.
¶ Tertia difficultas. qz si puer ex lacte d̄z nutriri nō vñ. q̄
lac soluz ex illo mēstruo sanguine quo nutriebat̄ puer in
ytero generetur. P̄rio. qz si ita eēt tunc puer nō egredereē
ytezz tpe ptus nāl̄. p̄ nutrimenti paucitate. Quia ex q̄ san-
guis h̄ sufficit in lac cōuertit̄ et inde fetus p̄sequēter nutriri.
Et sufficit ḡ multo magis itra ytezz sufficiebat nutriri. Cō-
sequēs tñ est falsuz. et h̄ Aui. 21. terty. caplo scdo. circa finē.
nā dicit. Part̄ autē nō fit nisi cuz fetui nō sufficit qd̄ emit-
tit secundina ex sanguie. Et h̄ Ari. q̄rto de gñatōe aialium.
penultimo caplo. cum dixit. Quoniā qm̄ nō potuerit cibus
cōcepti eē p̄ vmbilicum p̄ magnitudinē tunc p̄patur lac.
¶ Secundo. qz lac generatur ex sanguie optimo matris.
menstruum autē nō est sanguis optimus. ergo et. Minor
clara est. Maior est Aui. loco superius allegato cuz dicit.
Qu ex sanguine malo expoliato ab omni malicia.

¶ Quarta dubitatio. si lac generatur ex sanguine mēstruo
retēto: tunc magis deberet gñari i p̄mis mēsb̄ p̄gnatōis:
q̄z vltimis. Cōsequēs h̄ expiētia et h̄ Ari. q̄rto de gñatōe. ca-
pitulo allegato. Cōsequētia tamen tenet: qz tunc d̄z lac ma-
gis generari qm̄ magis abundat sanguis mēstrui supfluita-
tis: lz h̄ est magis in p̄mis mēsb̄: ergo et. Maior p̄z. qz h̄
est eius mā. et ex Ari. caplo statim allegato cum dixit. erit
supfluitas maior. f. mēstruoz: qm̄ illud q̄ p̄sūtur ex eis
erit min̄ q̄z cōsumetur ante. Et p̄ h̄ erit lac dulci: qm̄
nō aufertur ab eo ps bōe digōnis. Minor at̄ p̄z ex h̄. p̄mo
q̄ in p̄mis mēsb̄ fet̄ ē minor. scdo h̄ hētur ex Hal. 5. apho-
rismo. 2. mēto. 29. Mulier i ytero h̄ns flobothomata et.
¶ Quinta dubitatio. qz nā videt̄ male puidisse de ifantis

nutrimēto: qm̄ lac est eis icōueniēs nutrimentū. ¶ Primo, qz nutrimentū qd̄ nocet flegmaticis: nocet pueris cū in eis dñef flegma: sed lac nocet flegmaticis: vt sumit̄ ex Auic. scdo can. caplo de lacte. dicēte. Et pp̄ declinatōem suā ad frig⁹ lac nocet flegmaticis: qm̄ caliditas eoz nō conuertit̄ ipm̄ ad sanguinē sic opz. ¶ Scdo. p̄ b̄ qz magis p̄fert cōsistētibus q̄ adolescentib⁹: ergo magis adolescentib⁹ q̄ infantibus. Tenet p̄ntia. qz filis v̄t v̄trobiz cā. z assūptū est Aui. loco allegato. dicēt. Et ē magis p̄ueniēs p̄sistētib⁹ q̄ adolescentib⁹. ¶ Tertio. qz lac nocet debilia hñtib⁹ capita. pueri aut̄ habent capita debilia z supfluitatū susceptiua.

¶ Ad hec ergo dubia rñdeñ. z p̄mo. ad p̄mū negat̄ p̄sequētia. Et cā est. qz puer natus oz qz recipiat ab extra nutrimentū digerēdū digōne p̄ma. z p̄ p̄ns ē scda. Et cōcedit̄ qz. a. ē nutrimentū socratis magis digestū q̄. b. vel saltē p̄ digōnez genitū ex. b. est p̄pinguis nāe mēbroz eiusdē q̄. a. z paucioribus trāsmutatōibus idiget. ¶ Dubiū tñ est v̄trū lac sit magis digestū q̄ sanguis optim⁹: puto enī qz nō: nec valet h̄ argumētū p̄ digōne ex sanguie sūme digesto generatur: ergo est magis digestū. ¶ Et ad p̄firmatōez dñ qz p̄ digōnem sanguis cū in lac p̄uertit̄ fit aptior nutrire puez: eo mō quo dz esse ei⁹ nutrimentū q̄ sanguis. ¶ Ad scdam difficultatē p̄z ex dictis supra caplo de hūozib⁹. ¶ Ad tertiā. dñ negādo p̄ntiaz. z cā est. qz vt dñm̄ ē supra non totus sanguis mēstruus qz multiplicat̄ in muliere est op⁹ vt sit fetus nutrimentū: sed pua ps ei⁹ in ytero. sed tot⁹ sanguis mēstruus in lac p̄uertit̄. z fit nutrimentū fet⁹ cū est extra v̄trez. Item nō tot⁹ sanguis mēstruus tūc multiplicat̄ sufficit trāfire p̄ secūdinā ad fetū cū p̄pter multū mēstruū reseruatū: venē sūt mltū oppilate. z iō regurgitat a matrice ad māmillas.

¶ Ad p̄firmatōez negat̄. qz mēstruū nō est sanguis optim⁹ in q̄li. Et h̄ mō vult serapio. qz est expoliat⁹ ab oī malicia. scz q̄titatīna sanguinis ex quo fit lac: sed de h̄ habitū ē supra. ¶ Ad q̄rtā dubitatōez negat̄ p̄ntia. z dñ qz cū sanguis mēstrui supfluitas ē pauca: tūc meli⁹ pōt digeri z i lac p̄uertit̄. Ad Ari. vide caplm̄ bñ. ¶ Ad q̄ntā dñ nām optime p̄uiffisse: lac. n. optimū ē infantib⁹ nutrimentū: qz est boni nutrimentū: z multi z boni chimi z facili digestionis z proporzionale nature membrorum. Unde Auic. scdo canon. caplo allegato. qm̄ dñatur ei caliditas bona reducit ipm̄ ad nāz sāguis eql̄velociter. ¶ Ad argumētū ḡ cū dñ qz nocet flegmatic. p̄cedit̄. s̄z p̄ueros h̄ itelligim⁹ t̄patos n̄ flegmaticos: nec pueri sūt frigidi. s̄z t̄pati in calore. ¶ Ad scdm̄ dñ. qz ibi p̄ p̄sistētes intelligit in fine p̄sistētie qz p̄p̄ grauitatē hūoz min⁹ moueret̄. z ideo minus ratione sue caliditatis acute corrumpitur in eis z ratione caliditatis prohibet citā exiccatoez qd̄ nō est ita in adolescentib⁹ oīno. Et iō negatur argumētū z similitudo. Sed tu i cā p̄sidera: q̄re magis cōsistētib⁹ p̄ferat q̄ adolescentib⁹. ¶ Ad tertiū dñ. qz pueri debilia nō hñt capita q̄tuz ad nāles v̄tutes: imo fortia.

¶ Et caro qd̄ ex sāguie generat̄ spisso quē caliditas z siccitas coagulat̄: adeps v̄o ex ei⁹ aquositate z v̄nctuositate generat̄ quā friditas coagulat̄. ideoqz ipam caliditas resoluit.

¶ Dic ponit dñiaz inter carnē z adipē quo ad cās generatōis di. qz caro gñatur ex sanguine spisso quē coagulat caliditas z siccitas. S̄z adeps ex sanguis aquositate z v̄nctuositate gñatur quā coagulat frigus. z iō calor ipam eliquat. ¶ Nota tñ p̄mo in p̄te qz. s. caro generat̄ ex sanguine spisso respectu sanguis ex quo gñatur adeps. Nō at opz qz generetur ex sanguie spisso qz sanguine terrestri z melācolico vt sanguis nutriturus melācolica mēbra. ¶ Nota scdo qz nō dicim⁹ adipē gñari ex aquositate sanguis tali q̄lis cū v̄rina vel sudore emittit̄: illa. n. aquositas nō nutrit vt supra dñm̄ est. Sed intelligimus eam generari ex sanguinis

parte subtili z ad aqueitatē declini.

Circa tamen hūc locū sūt due dubitatōes. P̄ria. qz nō v̄t hic assignari cā p̄ueniēs efficiēs carnis. Nā caro eliquat̄ a calido sicco vt p̄stat in asfatōe z distillatōe: ergo coagulat̄ a frido. ¶ Secūdo dñūm carnis sigūat dñūz hūiditatis vt p̄z scdo cōplexionuz. z scdo regni. ergo saltē nō a sicco coagulat̄. ¶ Tertio h̄ est expresse p̄tra Ari. scdo de gñatōe aialū. caplo decimo q̄rto. fm̄ modū diuisiōis Alberti. Dixit enī Ari. sustētatio at carnis est ex frigore. z p̄pter h̄ dissoluit̄ ab igne.

¶ Secūda dubitatio est de adipe: qz nō videt̄ v̄t coagulari a frigore. Si. n. ita eēt nō dz iueniri circa mēbra calidissima illis adherēs cū ibi frigus coagulās nō videat̄. Consequēs tñ est falsū. cū videat̄ multa adherēs cordi. ¶ P̄terea. cū sp̄ma sit applicatū p̄ti grosse p̄uertēdo in carnē. z p̄ti subtili p̄uertēdo in adipē: nō videt̄ quō vnuz coagulat̄ frigore: z aliud calore. ¶ Ad p̄mū dicūt quidā qz caro coagulat̄ a calido: s̄z qdā pinguedo z quedā hūiditates carni cōmixte coagulant̄ a frigido. z hoc est qd̄ eliquat̄ ex carne ad ignē. Caro aut̄ ipa nō eliquat̄ a calido. s̄z forte dissoluitur aut p̄burit̄. Et h̄z carnis coagulatio sit a calido sicco: nō tollitur tñ qn̄ abundāter significet̄ hūiditatis dñūz respectu corporoz in gbus nō abundat. Aristoteles at̄ loco allegato loquit̄ de illo v̄nctuosō carni p̄mixto qd̄ dñm̄ ē s̄z coagulari a frido z calido eliquari. ¶ Cōtra. hec rñsio v̄t innuere qz illd̄ qd̄ ē v̄t caro n̄ coagulat̄ a frido nec eliquat̄ a calido cū ab ipō coagulet̄. ¶ Cōtra h̄c rñsionē arguit̄. z p̄mo. qz caro put a pinguedine distinguit̄ eliquat̄ a calido. Et arguitur ex Hal. scda aphorismoz cōmēto illius aphorismi. Sana hñtes corpa. Ubi in fine dicit qz medicīna laxatiua cū nō iuenit humorē sibi appropriatū aut aq̄sitate aut colerā v̄t se ad sāguinē z carnē ide trabēs: z h̄ n̄ nisi aliquādo: ergo eliquat̄ caro z sumit̄ ex Aui. scda quart. ca pitulo de signis sūptis ab egestione. cū dixit. Fluxus v̄nctris sup̄ quē est v̄nctuositas n̄ ab acceptōe rei v̄nctuose significat liquefactōez membrorum radicaliū. ergo radicalia mēbra possūt eliquari. cōstat aut̄ qz nō a frigido. ergo a calido. z tñ hec sūt min⁹ eliquabilia q̄z caro. z sunt etiā coagulata a calido vt Ari. loco p̄allegato. Vult ossa coagulari a calido assate. z ita p̄aniculos z nervos. ¶ Et sūtitur et̄ ab Aui. p̄ma q̄rti. caplo de ethica. qz ab ea liq̄fiūt cartilages q̄ sūt a calore assate vt ossa. ¶ Et plani⁹ sūtitur d̄ liq̄factōe carnis p̄ pinguedinē z adipē disticte. i. s. terty. d̄ signis flux⁹ v̄etri. cū dicit. Et qz ex liq̄factōe adipis ē virulēt⁹ grossus sicut i v̄lcerib⁹ cū piguedie z colore diuerso. dñm̄ fit ei essentia adipis absqz diuersitate i suba sua neqz i eēntia sua. Et s̄l̄r ē dispō liq̄factōis carnis rubee: nisi qz p̄uatur piguedie z est postremū ei⁹ color feculētī. Et qz h̄ liq̄factio fiat a calore sūt ab Aui. eadē. i. s. terty. caplo d̄ cura flux⁹ colliq̄tū. ¶ Albert⁹ at̄ magn⁹ z d̄ gñatōe aialū. sup̄ loco allegato n̄ dixit exponēdo Ari. qz carnis coagulatio sit a frido: s̄z qz terminatio carnis ē p̄ fridū p̄onale: nō p̄ frigidū absolute. Nā cū fridū sit q̄litas mortificatiua nō iuenitur absolute fridū viuēs. Et signū ē hui⁹ qz calore sicco agēte i carnē v̄t solui aliq̄ gñe solonis. Et sic albertus: nec ex illo textu vult qz absolute caro coagulat̄ a frido. nec qz p̄p̄ eliquatur a calido. Nā h̄z p̄p̄uz modū accipiēdi eliq̄tōez z coagulatōez putādū ē carnē p̄p̄e dictā nec esse coagulabilē: nec eliquabilē. si hñ examinatur ea q̄ ab Arif. 4. methauroz. dicūtur. Et ideo Aristo. in textu veteris trāslatiōis: nō dicit qz caro coagulat̄ a frido s̄z dixit. sustētatio at̄ carnis ē ex frigore. z p̄pter h̄ dissoluitur ab igne. Si at̄ sūtatur large coagulatio vt Aui. sumit̄ hic p̄ oī factōe terminati per resolutionem hūidi superflui z cōprehēssione remanētis in sicco terreo ex interminato. Constat qz coagulatio carnis sit ex calido sicco z ex frigore p̄plexiōali. S̄z coagula-

tio pinguedis e a frigido absolute: nec ego volo ista p nūc clari^o dicere. ¶ Ex qbus rñsio p3. 7 cōcordia doctoz 7 Ari sto. nā huic mō coagulatiōis a calido nō repugnat eliqtio. Dāc at māz de coagulatiōe 7 liqfactiōe bodie paz cogni tam referuabo ad locū vbi loquamur de spmate: vtrū sit a frigido coagulabile vl liqibile. ¶ Ad scōz dñ q adeps coa gulatur a frigore. Nec valet argumētū. adeps coagulat cū pñtia multi calozis actual supra tēpamētū. ergo nō coagu lat a frido. Nā cōcedo q a. ē tūc coagulātū 7 coagulat ma gis a. frigido actuali 7 est calidū actuali caliditate i quarto gradu: qz pburēs: vt stat in plumbo liqfacto statim post coagulatiōez. Nō valet ergo argumētū. Coagulat circa pñ cipalia 7 cor. q nō ē a frigido. Ex qb^o p3 quō ipma duaz di uersaruz materiez: vnā coagulat p frig^o: aliā per calozez.

¶ Membra aut q ex spmate sūt creata cū solutio nē cōtinuitatis patiunt certa cōtinuitate non re staurant nisi pauca ex eis 7 in paucis bitudini bus 7 in etate pueritie sic ossa 7 rami venaz p ui. nō enī magni neqz arteriaz. Cū. n. aliq eozū ps seiungitur nihil loco eius nascitur.

¶ Nūc Auicēna ponit differētiā iter mēbra spmatica 7 car nisiformia. Et duo facit. pmo hoc. secūdo remouet vnū du biū. ibi scōa. (Et illud qdē). Dicit pmo q mēbra q sūt ge nita ex spmate cum patiunt solutiōem cōtinuitatis nō re staurantur certa cōtinuitate: nisi ex pauca eis 7 in paucis ba bitudib^o 7 in etate pueritie: sic ossa 7 rami pui venaz: quia magni rami venaz nō restaurantur: nec magni rami arte riaz: sed cū aliq ps eaz separāt totalis a corpe scz notabi lis nihil loco eius nascit: 7 ista sūt sicut ossa: 7 nerui. S3 il la q sūt creata ex sanguine renascunt post deperditōez suā 7 pntuant per talē subaz qualis sūt ipa sicut caro. ¶ No ta pmo. i duob^o poni differētiā iter mēbra dicta: vnū est de recōtinuatōe post solonē solonis q alias vocat vniō. scōm ē renasci post talē ptis notabil separatōez. Nā hec duo in no tabili q̄titate 7 in oī etate iueniunt in carne: sed in mēbris spmaticis nō iueniunt nisi raro 7 i paucis bitudib^o 7 in pua separatōe 7 i etate pueritie. ¶ Nō scōo. p certā p̄tinui tatē Aui. itelligere p̄tinuitatē verā p adherētiā p̄tū p̄siliū specificē denoiatuz i genere mēbroz absqz itermedio al teri^o rōnis sic carnis cū carne: 7 vene cū vena: sine alterius corpis medio. Et hāc vocat Galien^o p̄tinuitatē p̄me itētio nis. Aut qz hāc pmo nā itēdit q appet i nō hñtib^o p̄ternā le nocumētū. aut qz h nomē p̄tinuitatis p̄m magis p̄pam itēdēz dñ de illa. ¶ Nota tertio. qz h mēbra nō p̄tinuēt tur mō dcō. tñ fit p̄tinuitas scōe itēdōis q est colligatio p̄ti um diuersaz p aliqd ambob^o circūpositū qd vna p̄tē p̄hi bet ab alia ampli^o separi. 7 h res ligās h mō: ossa vocat gre ce pōz^o sarcoides. i. callositas cānosa: arabice at dñ ozosbot. ¶ Nota q̄rto. qz cū dñ q nihil taliū p̄tū regnēt. Docē fal sū absolute loq̄ndo. Nā qñ i medio coxe aut cruris frustū ossis extrahit totū i pfūdo nā generat i medio p̄tū rema nētū rē durā nō quātū est os q vocat ozosbot. Et h notat exp̄tētia. s3 nihil gnāt supple eiusdē denoiatōis specificē in genere mēbroz. ¶ Nota quinto. vt sumitur tertio regni. qz quādoqz in pueris restaurantur 7 vniunt vera vniōne. 7 p̄m primā intentionez. 7 itez rami parui venaz restaurā tur 7 remotis eis aliquādo loco eoz regenerātur. Doc ta mē nō accidit nisi quādo puer ille est fortis vtutis nutriti ue 7 digestiue qd maxime ē in calido 7 hūido nō plurimuz a pamento recedēte. 7 hoc notat exp̄tētia a: in carnosio at mēbris fit manifesta restauratio.

Sed difficultas nō parua est in assignāda istaz causa. Omnes tamē in b cōue niunt qz difficultas restauratiōis quādoqz est ppter natu

rales mēbri dispōnes viuēdi. sicut sūt durities. mollities siccitas. calozis paucitas. vtutis debilitas. Quādoqz autē est pp aliqd accidēs nāle cōiūctuz cum mēbro sicut mor^o q cōiūgitur pulmōni 7 trāsitus rei aeris q conūgitur vya vvine: aut sepatio 7 elongatio partiū sicut in neruo accidit trāsuersaliter in ciso. aut res itus vt melācolicus. aut defe ctus bone mē. vel mala p̄plexio mēbro acq̄sita: ex quo p3 gradus eē difficultatū hāz restauratiōnū diuersos cū me rito nāliū dispōnū os difficillime restaurāt merito accidē taliū caro cordis 7 magne arterie 7 magni nerui difficilius osse restaurant. Ponere aut nūc istos gradus longū esset nimis cū certitudine. s3 in cā ipossibilitatis restauratiōis in etate puecta 7 p̄cipue regeneratiōis ptis deficiētis inueni untur diuersi modi dicēdi. ¶ Lociliator enī differētia ter tio annexo q̄rto ponit cās. ¶ Prima. defect^o nature agen tis q est iformatiua. Nā mēbroz regnatio fit ab iformati ua vtute. Ista at abscedit formato fetu. aut si qd ei^o trāsmit titur ad cor: fet^o mō ifra dicēdo illud est debile. scōa est de defect^o mēae appropriate q est spma. tertia ē vtutis r̄staurati ue debilitas cāta in mēbro pp solonē p̄tinuitatis. q̄rta est duries mēbri: vñ nutrimētū multa idiget trāsmutatiōe an teqz i mēbri subam p̄uertat: 7 eedē ē p̄tē dici cās ipossibi litatis p̄tinuatōis cū ēt glutinis p qd mēbroz existit p̄tinui tas p̄ncipiū fit ex spmate. S3 qz infantib^o 7 pueri vtus re stauratiua est fortis. 7 aliqd vtutis iformatiue relicū ē ex spmate. qdā ēt ps spmaticē mēae referuata ē latitās i mē bris. 7 mēbra ista nō sūt multū dura. ideo quādoqz p̄tē exiēte defectu restaurant. Remanētia at iformatiue vir tutis inuit Auicēna vigesima p̄ma terty. caplo scōo. cū di cit. Et formatiua qdē appropriata ē recōtinuatiua ad crea torem vt sit p̄patus nō cessans cōprehēdere cū augmen to fetus q nō cōprehēdit. Et h ē de secretis dei hic Auicē na. ¶ Mibi tamē vidēt graue qz ps spermatis remaneat tāto tpe nō permutata. Vidi tamē plures pueros natos. 7 vsqz ad triēniū stātes cā defectu ossis capitis cruris 7 os sis qd vocat cauilla pedis ita vt super pedes erigi nō pos sent imo lateraliter plicarent: 7 tamen a nā cōpleri ita vt post rectissime icederent. Qz puto ex vigore informatiue derelicto 7 superfluo nutrimēti ossis qd ad huc multū ap propinquat nature spermatis ex quo fit generatio vt paz post dicā. Sed in carnosio mēbris fit restauratio 7 vniō ve ra: p̄pterea qz sūt fortis vtutis restauratiue 7 nō multum sūt debilitata ex solonē cōtinuitatis 7 parua opz fieri trās mutatiōem sanguinis in eoz regeneratiōe. 7 mā parata est in p̄optu puta sanguinis. ¶ Alij dicūt qz spermatica mē bra generant ex spermate in quo fūdata ē anima. 7 nō pos sunt hec spermatica sustētari sine parte aliqua spermatis a p̄ncipio generatiōis p̄tracti. 7 ideo cū deperdunt: qz ibi nō ē antiqua mā super qua sustētāt nō pōt fieri regenera tio. In carne autē ē contrariū. sed hic modus nō pōt salua re quō parui rami venaz 7 neruoz restaurant in pueritia. Et iō magis placet mihi modus supra post^o dūmō non ex toto negemus virtutē iformatiuā remanere in puero: nec negamus mām p̄portionatā generationi mēbrozum radi calium inueniri in corpore cū sit eadem mā generatiōis 7 nutritiōis. S3 dicat vt i fine limitati. ¶ Utrū at cerebrū epar 7 filia mēbra cū ps d̄fecerit possit solidari: aut nō: aut regnari: ēt puto qz sic. Nā de cerebro testoz vidisse q̄titatē nucis exiuisse: 7 postea itez repletū eē locū suba medulla ri vt supra effūdere ē ex craneū: 7 tādē multotiēs tali parte remota per caustica ifirmū euasisse. ¶ In sūma ergo sper matica soluta: aut s3 p̄tē ablata nō vniunt 7 p̄tinuant cer ta p̄tinuitate: nec ēt regnāt nisi pauca 7 pua 7 i etate pue ritie. Et cā est: qz h mēbra debilē habēt imutatiuā virtutē: ideo uutrimētū in suā silitudinē nō p̄tē plene p̄uertere. nisi sit p̄prehēdū in eoz poris. 7 vbi sit in poris sup̄ficialib^o

id est qd qd p̄tē mēbra nō restaurant

37

*Vidi nota hō
veg hō dicit
mōdo p̄pō hō
p̄tē ē liḡtine
p̄tē est in bō
ecum̄tū p̄tē
nā ego p̄tē p̄tē
daz ē q̄tē m
a mō p̄tē abulaz*

scipue in pte diuisa & soluta pternālī q̄ ppter h̄ debilita-
ta ē nō plene assilāt: s; i rē callosaz nutritiua vel imutatiua
ossis tale nutritiū p̄uertit. Accedit ad hui⁹ cāz mltā trās-
mutatio sanguis requisita ad eoz regnatiōez. In q̄busdam
aut̄ ip̄fectis aialibus vt cācro & lacerta: qz q̄si ex fili mā to-
tū nutritur: & vt̄ isozmatiua remāsit i eis fortis: ne cito de-
ficerēt: p̄tingit q̄ fiat taliū p̄tū regnatio cū sit facil. nō ita
aut̄ p̄tingit i aialib⁹ p̄fectis. ¶ Et si q̄raf̄ vtrū hūoz albugi-
neus possit restaurari post euacuatiōem v̄l multā ei⁹ effu-
sionē. Hal. v̄l p̄cedere q̄ sic. nā vult q̄rto de acciti. caplo se-
cūdo. q̄ puitas pupille p̄tingēs ex paucitate v̄l defectu hu-
moris albugiei pōt curari s; cū difficultate. s; illū hūozem
nō voco sp̄maticū mēbrū. ¶ Nota tñ ex Hal. nō h̄ri q̄ vbi
effūdatur dict⁹ humor possit regenerari. sed potest aliqua-
liter ex illo dicto suaderi.

¶ Et hec qdē sūt sicut ossa & nerui. Illa v̄o q̄ ex
sanguie sūt creata renascunt̄ post p̄ditōez suaz:
& p̄tinuant̄ tali substātia qual̄ sūt ip̄a caro & il-
lud qdē qd̄ est creatū ex sanguie i quo x̄tus exi-
st̄ sp̄matis dū nōdū iter ip̄m & sp̄ma t̄ps iter-
cessit nisi p̄ax: illud mēbrū quādo tollit̄ itez na-
sci pōt sic dētes i etate pueritie. Cū aut̄ sanguis
ad aliā p̄uersus fuerit p̄lonē nō itez renascet̄.

¶ Nūc remouet dubiū qd̄ possit oriri. Et ē vtruz sit aliqd̄
m̄bz p̄ter carnē & adipē qd̄ cū tollit̄ possit oriri. Hal. r̄dit
q̄ sic: qz aliq̄ mēbra sūt q̄ generātur ex sanguie i quo ē vt̄
sp̄matis adhuc. & iō q̄n tollūtur: nō multo iterueniēte tpe
iter ablatōez eoz & sp̄ma: ex quo genit⁹ fuit hō: renasci p̄nt
sicut dētes i etate pueritie: s; q̄n sanguis iā ē p̄uersus ad ali-
am complexiōē q̄ fuerit i etate pueritie non renascunt̄.

¶ Ubi nota q̄ Auicēna innuit mēbrorum quedam gene-
rari ex spermate: quedam ex sanguine absolute: & illorum
quedā generātur ex sanguine in quo adhuc aliq̄ vt̄ existit
sp̄matis. Quedā ex sanguine nō ita nām sp̄matis habēte
generant̄. p̄ma notabiliter remota nō regenerant̄. secūda
regenerātur post eoz sepatōem. s; in tpe i quo sanguis nō
mltū a nā sp̄mat̄ recessit. 3. loco posita regnāt̄ i oī etate.

Sed hec dicta circūstāt multa dubia. ¶ Primū qz
nō videt̄ q̄ dētes sint ex sanguine in quo v̄-
tus existit sp̄matis. Nam sanguis q̄ fit in corpore in etate i
qua sp̄ma pōt i eo multiplicari est magis vicin⁹ nature sp̄-
matis q̄ sanguis genit⁹ in etate i qua sp̄ma generari nō p̄t:
s; dētes plurimū generant̄ i etate ipotēte ad sp̄matis ge-
neratōez vt̄ cōstat. q̄ generat̄ ex sanguine multū distāte ex
sp̄matis nā & in quo nō d̄z esse vt̄ sp̄matis. ¶ Preterea v̄-
tus sp̄matis q̄ d̄z eē in sanguine ex quo dētes generantur:
aut est vt̄ actiua: & hoc nō: qz sāguis est mā dētū nō agēs:
v̄l passiua. & tūc ille sanguis plus p̄cipabat nā sp̄matis q̄
facilius i sp̄ma est trāsmutabilis: cōstat aut̄ q̄ hic est san-
guis iuuetutis calidus ex̄ns & ex quo videm⁹ sp̄ma pluri-
mū generari aut saltē sanguis adolescētie: cū ergo dentes
plurimū tūc nō p̄ducātur nō videtur q̄ generātur ex san-
guine in quo existit virtus spermatis.

¶ Secūdū dubiū: ex qua v̄tute dētes generātur & nō v̄t q̄
a nutritiua: qz nutritiue est nutritiū assimilare: nūc at̄ i
gnatōe dētū nutritiū nō assimilāt. ¶ Preterea nutri-
tiue nō est noua mēbra formare ex toto: dētes at̄ ex toto
generantur de nouo.

¶ Tertū dubiū: qz nō v̄t q̄ dētes possint post euulsionem
regnari. Nā difficilior est mēbrū totaliter ablatū regnare
q̄ p̄tē & eius solutiōem p̄tinuare. Sed ps dētis fracti nō re-
staurat̄: & silr̄ diuisio sibi p̄tingēs nō p̄solidat̄. ergo rē.

¶ Quartū dubiū: qz v̄t q̄ saltē nerui & vene in notabili q̄-
titate possint regnari. Nā plus distat a nā sanguinis dens

q̄ tunica vene v̄l ligamētū v̄l neru⁹. nec fortior est v̄tus re-
stauratiua dētū q̄ dictoz mēbrorū: ergo cū dētes possint
restaurari: sequitur q̄ p̄dicta mēbra possunt restaurari.

¶ Quintū dubiū. qz v̄t q̄ in senectute deberet fieri ossium
nostroz maioratio: qz nō min⁹ sūt duri dētes in etate sene-
ctutis q̄ ossa spondiliū. & nō debilioz est calor nālis ad illi⁹
humidi extēsiōē q̄ ad dētūz magnificatōez: cū ergo dē-
tes in qualibet etate crescant: sequitur q̄ ossa pariter cre-
scere debent.

¶ Sextū dubiū. vtrū dētes habeant sensum. & v̄t q̄ sic. ex
Auicēna septima tertij cū dicit. Scias q̄ dētes sūt de sum-
ma ossiū: q̄ b̄ iest sensus. Et p̄ma p̄mi. de anothomia dētū
in fine. Ibi. n. dixit q̄ exp̄imētū sibi demōstrat eos h̄re sen-
sum. ¶ In oppositū est haliabas nono theorice. caplo de
egritudinib⁹ partiū oris cū dicit. Et sciēdū est dētes p̄ seipos
nullū h̄re dolorē: nō enī sentiūt: cui⁹ signū est: qz cū hoz ali-
qs frangitur in modica sui pte bō non leditur.

Ad hec dubia r̄ndet̄. & p̄mo ad p̄mū. Nota q̄ mā p̄-
pria gnatōis mēbrorū sp̄maticoz ē sp̄ma mu-
lieris quo ad suā p̄tē corpulētā qd̄ fuit intesticulis mulie-
rū dealbatū dearticulatū & coctū ex supfluo i quāto digō-
nis tertie aut q̄rte fm̄ varias vias: ita q̄ ps illa corpulenta
nō differat sp̄e ab hūiditate ex qua fit nutritiū mēbrorū:
vt̄ qdā volūt: tñ ē aliter dearticulata vt̄ vt̄ sp̄matis gignu-
tū possit ip̄az segregatā trāsmutare i subam mēbrū sp̄ma-
tici anteq̄ sit dearticulatū i mēbris nutritiū qd̄ digerit̄
ab eis cū ibibit̄ i pozis. & mēbra illa sp̄matica v̄ndiqz quasi
ip̄m p̄ totū p̄tagūt. ad gnatōez q̄ mēbrū sp̄matici sepati nō
sufficit i mā sola p̄paratio q̄ habet̄ i hūiditatib⁹ secūdis an-
teq̄ digerātur i testicul⁹ vbi illa sufficit ad gnatōez p̄iūcte
p̄tis q̄ fit i actu nutritiōis. ¶ Et iō Ari. tertio d̄ gnatōe aia-
liū posuit differētiā iter dētes & ossa ex pte māe gnationis
nō obstāte q̄ dicat dētes gnari ex nutritiōe ossiū. Uñ sic
dixit. cā v̄o pp̄ quā nō est nā dētū & alioz ossiū cadē ē. qz
oia ossa creant̄ ex p̄ma sustētatiōe corpis: creatio at̄ dētūz
est vltimo. & p̄ax post subdit: dētes at̄ nō sūt nisi ex cibo os-
sum. s; p̄p̄ncipiū capli dixerit. gnatio dētū est ex ossi-
bus. ¶ Ex h̄ ifero q̄ dētes sūt ex nutritiōe appropato os-
sibus & p̄cipue mādibulaz & q̄ illis supfluit: seq̄t q̄ nō sūt
ex sanguine imediate si ponam⁹ humiditates secūdas dis-
ferre a sanguine. ¶ Vel si ponam⁹ q̄ nō differūt a sangui-
ne: saltē sequit̄ q̄ dētes nō generant̄ ex sanguine p̄ax trās-
mutato a p̄p̄a nā sicut caro: s; ex sāguine multū trāsmuta-
to v̄sus nām mēbrorū sp̄maticoz. Et iō quidā intelligūt
nō absurde q̄ generatio dētūz est ex sanguine i quo ad-
huc aliq̄ virt⁹ existit sp̄matis: qz ex sanguine trāsmutato
nullū ad nām sp̄matici mēbrū. & qz hoz mēbrorū q̄ extali-
mā generant̄: generatio est difficilis idigēs imutatiua for-
ti: qz sunt mēbra multuz a nā sanguinis distincta: iō nō po-
test semp̄ tale mēbrūz de nouo gnari: s; i pueritia aut ado-
lescētia. & q̄n sanguis p̄mutatus ē ad aliā complexiōem q̄
pueritie aut adolescētie nō p̄nt gnari. & qz mā nō habet̄ ita
p̄parata. & qz agēs debilitat̄ puta imutatiua. ¶ Ex q̄ ar-
gumētōz p̄tra hanc p̄tē factorū p̄z solutio. ¶ Secūdo modo
dici pōt notādo q̄ s; i sp̄mate viri sit vt̄ actiua. tñ vt̄ de q̄
hic loq̄t̄ Aui. nō est illa: cū hic loq̄t̄ de v̄tute q̄ ē in mā. loq̄-
tur ergo de v̄tute passiua q̄ est in vtriusqz sp̄matis pte cor-
pulēta fm̄ Hal. v̄l in pte corpulēta sp̄matis mulieris tātū
fm̄ sequētes Aristo. hec at̄ ps appropriate ē apta p̄uert̄ in
mēbra sp̄matica: vt̄ p̄z i notato p̄mi modi. ille ergo sāguis
magis p̄cipat tali v̄tute sp̄matis q̄ magis ē parat⁹ eē sub-
iectum gnatōis seiūcte vel totalis mēbrū filis multis sper-
maticis mēbris q̄ ille q̄ nō est ita parat⁹. & qz mēbra pueri
non multum a natura spermatis differunt. quia paruum
tēpus interuenit post q̄ ex illo sūt genita: iō sanguinē gene-
rat̄ hoc mō possibilē vbi iuuenū mēbra multū distātia

spermatia hā: et sicut senū hoc nō faciūt in sanguine: ergo ifa-
tibus iest hec virtus spmatis. et mēbra q̄ nō sunt apta: nisi
ex tali sanguine generari: lz possint post fetū natū generari
tamē nō semp: nisi tādū q̄diu virt^o est i sanguine. cū ergo
dicitur q̄ passiva silitudo est magis in sanguinē iuuenili:
q̄ in puerili: qz ille sanguis pōt in spma pueri. ¶ Dicit q̄
psequētia nō valet: nā spma nō est passiuū siue receptiuū
forme spmatis: sed mēbroz. Et iō sanguis magis recepti-
uus forme mēbroz. absq̄ pueriōe ad spma est magis pri-
cipās silitudinariē hac virtute spmatis et iste ē puerilis san-
guis. ¶ Nō tñ ppter argumēti māz q̄ de generatōe dēti-
um in senectute diuerse repiunt opiniōes. Nā aly abas pu-
tat nullo mō possibile eos regnari in senectute. vt Auicēn.
vbi hic inuere. Un. 9. theorice. capitulo de egritudibus dēti-
um ita dicit. Audiui aut nōnullos q̄ dicerēt se senes vidis-
se q̄b^o cū recessissent dētes redierūt vt in aly pducti sūt eo-
rū loco. Nec ego vtz id credo q̄ eteni pductioni dētiū pre-
parata est mā in senū corpibus nō habēt. Sed Aristo. i qn-
to de generatōe aialiu. hoc nō negauit vltimo caplo eē pos-
sibile. Dixit. n. et forte nascūt iuxta senectutē ppter multi-
tudinē cibi q̄ est in amplitudine ossis. Et Albert^o magnus
secūdo de ptibus aialiu. capitulo de natura et nūcro et cau-
sa dētiū dixit. et ego vidi vnū vtz cui in senectute octuagin-
ta annorum nati sunt.

¶ Ad secūdū dī q̄ generatio dētiū est opus vtutis gnatiue
put gnatio ē cōis ad vtutē gnatiuā spmat. pifici et forma-
tiua. Et vt dixi aliqua talis respectu quozūdā pprioz mē-
broz remanet in fetu genito.

¶ Ad tertū dicit negādo. q̄ i quolibet casu et vtr est diffi-
cilius regenerare rē silem loco mēbri ablati q̄ pte abscef-
sam sine totius ablatōe regenerare vl aliqd loco ei^o aut q̄
ptes cōtinuitatis restaurare certa vnitatē. Nā caro in can-
crena nōdū mortificata sed malignata icorrigibili malitia
staueraf tota renascit alia facilius loco eius: vbi si p pte
remoueas nō renascit nisi pus tota remoueat: et sicut in ta-
libus ps nō solidat et ablatio ad sensū medicoz renascit.
Tu tñ cogita cām ppter quā hoc sit in dēte que facilia est.
¶ Ad quartū negat pntia. lz antecedēs sit dubiū. Et cau-
sa patet ex differentia assignata ab Aristo. loco supra alle-
gato. inter dētes et ossa.

¶ Ad quintū dī q̄ nā itēdit ptiuū additamētū dētiuz: ne
deficiāt ex cōtritōe vnus cū alio vt vult Ari. tertio et qu-
to de generatōe aialiu nō sic aut est in ossib^o: vt secūdo de
aia colligit. Nā tanq̄ regulat^o ab anima calor extēdēs nō
quālibet intrēdit extētionem.

¶ Ad sextū dicendū q̄ dētes sentiūt per spm aialē delatus
per eos a neruis q̄ cū ipis iungūtur in radice eoz. Et hāc
opinionē videntē sentire Auic. et Gal. vtrū aut suba dētis p-
ter neruū sentiat aut solū sit mediū in tactu sicut qdaz di-
cunt de carne videbit ifra cū de organo tact^o loqimur et.

¶ Et dicem^o etiaz q̄ mēbrozū sentiētū mobili-
um plerūq̄ motus et sensus simul principium
est vnus neruus et plerūq̄ sepantur et erit prin-
cipium cuiusq̄ virtutis neru^o.

¶ Hec ps supius diuisa est in qua ponunt diuisiōes pticu-
lares nō vtr oia mēbra cōprehēdētēs. et diuidit in duas.
pmo hoc secūdo in fine capli pōit regulā. ibi scōa. (mēbra
āt fortia). Prima in. v. sicut sūt. v. diuisiōes quas sibi scōa:
(Et dicem^o et q̄ sūt). ¶ Dicit pmo q̄ mēbrozū sentiūt et mo-
uentiū alia sūt q̄ ambas opatōes faciūt p vnū neruū. Alia
sūt que has opatōes faciūt p diuersos neruos. ita q̄ cuius-
libet istoz est principium. Unus differens ab isto q̄ est prin-
cipium alterius. ¶ Nota ergo primo. q̄ nullus est neru^o
in corpore humano naturaliter disposito qui non sit ali-
cuius sensus principium et in quo aliqua virtus sensitua

nō sit aliquo mō. Et ideo cū dicitur neruos quosdā eē mo-
tios quosdā sensitios nō intelligit. q̄ motū nō sunt sensi-
tios: sed volūt auctores q̄ alig sunt nerui ita prebētes vim
sensitive q̄ nō motiuā: alig et vim sentiēdi et mouēdi: et isti
dicuntur motiui. ¶ Ex quo p̄ q̄ nulli membro ab aliquo
neruo p̄betur virt^o motiuā qn eidē p̄beatur sensitua: quē
admodū eniz sentire fm totū gen^o videtur pri^o nā q̄ mo-
ueri volūtariē ita tēpamentū regitū p sensu est pri^o q̄ tē-
peramētū p motu regitū: vñ ois neru^o motiuus est sensi-
tius nō p̄uertitur. ¶ Nota tamē secūdo q̄ ad acute et di-
stincte sentiendū regruntur nerui in genere suo hūidi vt
tēperamēto sint vicini: sed ad mouendū fortiter regrūtur
duri vt possint resistere tractibus et impulsib^o. Et ideo cū mē-
brū indiget acuto sensu tactus et forti motu: sicut man^o nā
dedit virtutē sentiēdi p neruū distinctū: et ita virtutē mo-
uēdi p aliū nō obstāte q̄ ille q̄ motiu^o est sit et sentiēdi p̄-
cipium. ¶ Nota tertio. q̄ nerui hoc mō ad vnū mēbrū ve-
niētēs nō oino i eadē pticula mēbri disseminātur i muscu-
lo et chordis. lz sensitiuū disseminātur i cute i pānicul^o et aly
ptib^o sensitiuis q̄ nō sūt motiue. et iō oppilatiōe ptingēte in
neruis q̄ i cute disseminātur cutis mēbri nō sentit extrise-
ca occurrētia: lz tamē musculi itrisecus exites: qz nō pillū
neruū recipiebāt vt motiuā: iō p̄t exercere actū mouēdi:
et hoc quotidie videm^o i manib^o stupidis. q̄ tamē act^o earū
hūt fortes. Et B fortasse voluit Gal. dicere i illo. q̄ cum ab
equo cecidisset pdidit sensū et nō motū: qz sensū pdidit quo
ad cutis. Motum at nō pdidit in muscul^o: qz etiā musculi
si incisi fuissent vl pforati vel calefacti sensissent.

¶ Et etiā dicem^o q̄ omniū interiorū q̄ pāniculis
sūt inuoluta pāniculus ex vno pāniculoz pect^o
aut vētrē coopietū nascit. Sed eoz q̄ i pectore
sūt pāniculoz origo sic dyaphragmatis et vena-
rū et arteriaz et pulmonis ē ex pāniculo iterio-
re q̄ costas tegit et mēbroz qdem et venaz q̄
sunt in vētre pāniculi oriūtur ex siphac q̄ inte-
rius vētris cooperit musculos.

¶ Ponit scōaz distinctōes dices q̄ pāniculi mēbroz iterio-
rū ipa inuolētēs: aut oriūtur a pāniculo coopiete costas ex p-
te iteriori: aut a pāniculo coopiete vētrē q̄ vocatur siphac.
¶ Dicit 2°. q̄ origo pāniculoz iuolētū mēbra q̄ sūt i pe-
ctore sic dyaphragmatis et venaz et arteriaz et pulmonis ori-
go ē ex pāniculo tegēte costas: lz pāniculi mēbroz et vena-
rū q̄ sūt sub dyaphragmate oriunt^o ex siphac. ¶ Nota 3°. q̄
pāniculū oriiri ab alio pōt intelligi duob^o modis. vt pposito
ptinet vno mō vere: qz aliō i ei^o gnatiōe ip̄s pducatur: aut q̄
ex supfluo sui nutrimenti vl mae gnatiōis gnēt: aut q̄ sit ei
adunatū et spāl^o p deferēdo istū ei^o subordiatū. Et nullo
istoz modoz intelligim^o pāniculos oēs dēos oriiri a pleura
aut a siphac. nā pāniculus imediate tegēs aut iuolētēs cor:
aut pāniculus tegēs aliō pncipale mēbrū pri^o fact^o q̄ pleu-
ra vl siphac. ¶ Secūdo mō dī vnū oriiri ab alio: qz affinitatē
vnū cū alio hēre et silitudinē: et ita colligari vt videat egre-
di sic min^o a maiora: et B ē pp silitudinē ibi et i ramis plāta-
rū quoz vn^o ab alio oriit^o: et B mō 2° puto Auic. h intelligere.
¶ Nō 2°. q̄ in corpore nro tres notabiles p̄cavitates sūt q̄
vētres vocant^o vna supior. i q̄ mēbra aiata siue pncipia sen-
sus et mot^o p̄tinēt vt capli i q̄ cerebrū et pāniculi ei^o p̄tinēt.
2° ē media p̄tinēs spūalia vt cor et pulmonē: et ista ē pect^o. 3°
ē p̄cavitates inferioz p̄tinēs mēbra q̄ sūt pncipia nutrimenti: vt
epar splenē et stōacū et itestia renes et vesicā. Noie 3° mēbro-
rū iterioz itelligunt^o oia mēbra. i istis p̄cavitatib^o p̄tēta: et
B mō cerebz ē mēbz itrisecū siue iteri^o. 2° mō dicit iterio-
ra solū illa q̄ i aliq̄ duoz inferioz vētriū p̄tinēt. et B mō to-
tū caput p̄putat iter mēbra exteriora et puto B mō auic. itelli

gere hic cū dicit. **O**mnium iteriorum que pāniculis rē. Nam nō bene videt quō panniculi cerebri ab istis duobus oriuntur. **N**ota tertio. q̄ tertia cōcauitas circūdat presertim versus interi⁹. p̄mo a cute. secūdo a pinguedine cōmuni ter. tertio a pāniculo vno qui vocat siphac. quarto a musculis vētris. q̄nto ab alio pāniculo qui vocat butironi. Et iste est ille q̄ immediate ponit supra zirbū adipinū p siphac. ergo itelligam⁹ pāniculū sub cute immediate aut mediante sola pinguedine positū i vētre. et hoc vide vigesima tertij. caplo p̄mo. **A**ggregatū aut ex dictis pāniculis et musculis et cute et pinguedine d̄r mirac. qz tñ in l̄ra dicit Auicē. q̄ pāniculus a quo oriunt pāniculi tegētes mēbra que sūt in vētre oriuntur a pāniculo qui tegit musculos iterioris iste vocatur butiron vt d̄r. Nam siphac de quo est dictū est supra pāniculos: ideo qdam dicunt siphac q̄nto dicit de butiron quō modocūq̄ aut dicat: qz isti pāniculi cooperētes intrinseca mēbra habēt colligatiā cū illo siphac sic. vt videant tanq̄ mīnozes ab illo exire: id d̄r q̄ ab illo oriuntur: et qz hoc magis ē manifestū in butiron: id puto q̄ secūda expositio sit aptior: lz p̄ma saluari possit. **Q**uod si querat vnde pāniculi vere oriuntur. Dicit q̄ ipsi sunt ex pte nervosa et ligamentali. **Q**uantū ergo ad partem nervosam oriuntur: vnde et nervi et quantum ad ligamentale vnde et ligamenta.

Omnia quoque mēbra carnosā sūt aut viscosa sicut caro q̄ ē i musculi aut villi carētia sic epas.

Hic ponit secundā distinctōem. et diuidit in tres. p̄mo illam ponit. secūdo declarat villos finē et opationē. tertio respōdit tacite q̄oni. Ibi secūda. (Et nullus q̄des). Ibi tertia (Mēbroz aut). Dicit p̄mo q̄ oia mēbra carnosā: aut sūt villosa aut carētia villis. **E**xēplū p̄mi. sicut caro musculorum. **E**xēplū secūdi. sicut caro epatis et pulmonis. Et cōsidera. q̄ nō solū carnosā sunt villosa. imo nervosa et ligamentalia. Sed qz minus manifestū erat de carnosis et villos hērent. id de illis appropriate dixit. **D**escribit aut villus a cōciliatore differētia decima q̄nta. q̄ est mēbroz nervosum extēsus subtilissimū ad motū actionis cōis ordinatū. Et d̄r nervosum nō: qz ex nervi substantia p̄positū. Sed qz duritiē et extensibilitatē cū plicabilitate includit. Et d̄r ad motū actionis cōis ordinatū: qz mēbra que habēt actionē cōem villis nō idiguerūt qz minus erant fortes motus ad eos req̄siti. **S**unt ergo villi ad modū villosorum textorum adinvicem et mēbroz cōstituentiuz. **E**x his igit p̄ ad expientiam d̄nissionis verificatio rē.

Et nullus q̄dem mot⁹ fit nisi per villos. **N**o lūtaris nō mot⁹ fit cā villos qui sūt in musculis. et naturalis sicut motus matricis et venaz. **E**t cōpositus sicut mot⁹. trāsglutiēdi fit villis p̄p̄is p̄ formā ex situ longitudinis et latitudinis et trāsuersionis. **A**ttractōi nō sūt villi q̄ in longitudine p̄tendunt et expulsione villi q̄ in latitudinem tendūt. **C**onstringentes et retentōrij villi qui ex transverso vadunt.

Ponit villos finē et opationē cū spāli declaratōe dicens q̄ nullus mot⁹ fit nisi p villos: nā mot⁹ volūtariē fiūt per villos q̄ sūt in musculis. et mot⁹ nālis sicut motus matricis et venaz. **E**t motus p̄positus ex nāli et volūtario sicut motus trāsglutiēdi fiūt p villos appropriatos talibus motib⁹ ex forma sui situs in mēbro in lōgitudine aut latitudie aut trāsuerso: sed q̄ sūt i longitudine villi deseruiūt tractatio. ni q̄ in latitudine expulsioni q̄ ex trāsuerso retentiōi. **C**irca partē nota p̄mo. q̄ hic per motū intelligere debem⁹ motum locale: nam alterationes multe fiūt nō per villos: vt alteratio que fit a carne epatis que nō est villosa. **S**ilr in

telligendū est de motu locali nō per se cōsequēte aliū motum. nam cū in omni augmēto necessarius sit localis motus et multa mēbra nō villosa augeant. videtur motus ille localis nō fieri p villos. **T**ertio ē intelligit de motu facto ab aīa. nā casus deorsum in aīali et motus vaporū sursum vel similes nō opz q̄ fiāt p villos cū sequatur grauitatem leuitatē et nō anime intensiōē. **Q**uarto intelligendus est de motu mēbroz: nā nutrimentū mouet ad concavem ossis nō p villos: vtz est tamen q̄ nutrimentū cū localiter mouetur p omni cōmodo mouet per villos: licz nō ita cū p appropriato mēbro p̄modo. **E**st ergo mēs Aui. q̄ omnis motus localis mēbra nō psequēs aliū motū eiusdē mēbri fact⁹ a v̄tute aīe fit p villos saltē in corpe humano.

Sed tunc dubiū est de cerebro. **I**psū. n. mouetur motu dilatatiōis et cōstrictionis. et tamen nullū hz villum. **H**ic sūt duo modi dicēdi. vnus ē **T**ho me de garbo q̄ dicit hāc p̄p̄onem nō esse vlr veram. s̄ fallit in multis: vnde cerebrū per suā substantiā medullarez mouet motu dicto vt trahat aerē ex quo in p̄mis duobus vētriculis generat sp̄m aīalem. **E**t assumptū p̄bat rōnib⁹ et auctoritatibus. p̄ma rō. **Q**uia aut cerebrū per se facit hunc motū aut mouet motu locali pāniculoz. p̄pter arterias in panniculis existētes. si p̄mū habēt intentū. secūdu autē dici nō potest: qz arterie mouent motu dilatatiōis p̄ que replent aere et alyz que recipiunt: ergo precipue tānū dilatent quātum recipiūt vel quātū magnificat cōtentuz in eis. **N**ō ergo ex earū dilatatiōe erit oportunū aliqd ad vētriculos cerebri trahi. **S**ecūda rō. qz mēbrum i quo sunt arterie in fixe per arteriaruz dilatatiōem nō minus tū versus suū cōcauum: q̄ versus suuz cōnexuz. ergo ex arteriaruz dilatatiōe deberet potius cerebruz quo ad vētriculos cōstringi. q̄ dilatari. **Q**uod si dicatur cerebruz moueri motu pāniculoz qui dilatant et cōstringant dilatatiōe et cōstringendo cerebrum. **P**osset argui p̄tra. qz vñ quodq̄ mēbrum p̄prio seruit cōmodo vt tertio virtutuz naturalium sed dilatatiō nō est cōmoda pāniculoz. ergo rē. **N**o in opz. qz panniculi cū sint mēbra frigida nō indigent refrigeratione per aerē in quā refrigeratiōem ordinat dilatatiō. v̄t detur ergo q̄ substantia cerebri est illa que hoc motu mouetur per se. **E**t p̄ hac parte allegat Gal. 9. de iuuamentis mēbroz. caplo. 6. cum dicit. **D**icim⁹ q̄ duo vētriculi anteriores vētriculoz cerebri faciunt anhelitum aeris et exitum eius apud anhelitum cerebri. **E**t. 8. de vtilitate p̄ticulaz. caplo de vētricul cerebri. cū dicit. **A**n̄iores itoz duo inspiratiōez et expiratiōez et exufflatiōez operant que a cerebro. **E**t eodē. 8. infra expresse caplo de organo odoratus: aut de vtilitate extremitatū an̄ioris cerebri. **E**t Auicē. 5. tertij. caplo. 3. cum dicit. **E**t cerebro q̄dem ipsi iell aeris attractio vt cōseruet rē. **E**t idē vult halyabas tertio theorice. cū dixit. **S**unt at cerebro cōcauitates tres q̄ dicunt vētriculi quaz due que in p̄ra sunt p̄rales vētriculi dicunt per quos attractio fit aeris et expulsio flegmatis. **A**ly vō dicunt cerebruz moueri motu pāniculoz eo mō quo pulmo mouet motu pectoris in q̄bus panniculis sunt villi. **N**ec plus p̄bant ille auctoritates bene intellecte. **A**d ratiōem autē que est cōtra hoc: respōdetur cōcedēdo q̄ cōmodum est pāniculis spiritum in cerebro existētem temperari per aerem attractum nō obstāte q̄ pāniculi sint mēbra frigida.

Secundum dubium: qz nō vident ē villi talib⁹ motibus appropriare ex diuersitate sit eo mō quo dicit Aui. **N**am Auer. secūdo colliget. caplo de ventre. dixit. **R**etentio et expulsio fiunt p tunicam que p̄cedit fm latitudinē. **S**ic ergo duobus modis mot⁹ corrospōdet vna illoz maneries. s̄. lati et nō erunt necessary ad retinendū trāsuersū. **A**d hoc dicit q̄ per se latitudinib⁹

villis fit expulsio tantū: contingit autē aliquādo ide seg
retētiōe. vñ cuz constringunt villi latitudinales in fun
do stomachi existentes materiā idirecto sue partis existiē
teza loco illo ppellūt q̄ si versus mediū stomachi ppel
lāt cōtingit hac eā i stomacho retineri: hoc sufficit Aue
roi: sed transuersi p se operant̄ ad retētiōe qd̄ voluit Aui.
¶ Quod aut̄ dicit̄ ab Aui. q̄ mot⁹ trāsglutiēdi ē cōposi
tus ex volūtario ⁊ nālī: declarabit̄ i fine hui⁹ fen. capitulo
de opationib⁹. ¶ Utrū aut̄ motus matricis sit pure na
turalis: etiam ibi videbitur.

¶ Membrorū at̄ q̄ vnā hñt tunicā sicut venarū
⁊ vesice tres villos spēs adiūicē sunt texte. Et
mēbrorū q̄ sunt duas hñtia tunicas villi q̄ i la
titudinē tendūt sp̄ in extrinseca exñt eorū tunica
⁊ alij duo i tunica eorū extrinseca. Illi tñ q̄ i lō
gitudie p̄tendunt̄ ad sup̄ficiē magis declinant
extrinsecā. Qui taliter nō creati fuerūt nisi ne at
trahēdi ⁊ expellēdi viri simul existāt: imo me
lius est vt villi attrahēdi ⁊ retēdi sunt simul
nisi intestinis non enim multa indigent reten
tione: sed attractione ⁊ expulsiōe.

¶ Dic respōdet Aui. tacite q̄stidi. Et ē vtrū illi villi i mē
bris i gbus sunt oēs eorū maneries sunt simul cōtexti aut
nō. Et dicit breuiter q̄ in mēbris vntcā tunicā habētibus
sicut sunt vene ⁊ vesica oēs ille spēs villos sunt simul te
xte in illa tunica. S; in mēbris habētib⁹ duas tunicas sp̄
villi latitudinales sunt in tunica extrinseca ⁊ in intrinseca: tu
nica sunt villi lōgitudinales ⁊ trāsuersales q̄ sunt attracti
ui ⁊ retētiui: sed illi q̄ tendūt fm longitudinē magis decli
nāt ad intrinsecā sup̄ficiē. ¶ Dicit ⁊ q̄ cā hui⁹ secūdi. s. q̄
villi expulsui sunt in extrinseca tunica in his membris. ⁊
trāsuersi retētiui sūt intrinseca ē ne simul sint villi retēdi
⁊ expellēdi vniō ē melius vt sint fil villi attrahēdi ⁊ villi
retēdi nisi intestinis: qz̄ intestina nō idigēt multa retēti
one: sed attractiōe ⁊ expulsiōe. ¶ Nota ḡ p̄mo. q̄ si in vno
mēbro sunt plures maneries villos quo ad totius mēbri
ambitū tūc si nō fil̄ textunt̄. imo separatiz cōstat q̄ tot fie
rent tunice quot sunt villos spēs. Et iō si tunica est vnica
nō sunt villi separat̄ texti: s; fil̄ modo quē nā nouit que
niētiore illi mēbro: verisilē aut̄ ē lōgitudinales magis ad i
trinsecā partē plurimū decliare ⁊ latitudinales magis ad
extrinsecā pp̄ illa q̄ statiz dicit̄ de mēbro duas tunicas ha
bentib⁹. ¶ Nō ⁊ q̄ qz̄ naturalius ē trahere iuuatiuū q̄
expellere sup̄fluū ⁊ iuuatiuū magis ex intētiōe retinetur
q̄ expellat̄ sup̄fluū: idco nā instrumēta attrahēdi ⁊ retēdi
magis intrinseca mēbro facit vt plurimū saltē. de B. n. di
cem⁹ i dubijs. ⁊ iō villi attrahēdi ⁊ retēdi in intrinseca po
nunt̄ tunica: expellēdi aut̄ i extrinseca. ¶ Nō. 3. q̄ quies
in termino a quo ē r̄ia motui ab illo termino: vt 5. phycor.
S; ges i termino ad quē: nō cōtrariat̄ motui ad illū termi
nū: ⁊ iō magis repugnat actus expellēdi actui retēdi q̄
eidē repugnat actus attrahēdi. Plurimū ḡ meli⁹ ē q̄ nō
essent simul retēdi villi ⁊ ad expellēdū apti q̄ q̄ simul
nō essent cū attractiuis retētiui. ⁊ iō plurimū ita est q̄ vil
li expulsui sunt i extrinseca tunica ⁊ retētiui non cū eis:
immo cum attractiuis intrinseca. ¶ Nota. 4. q̄ quan
doq; ex hoc q̄ membrum parua eget retentione: sed indi
get expulsiōe forti contingit contrarium eius qd̄ nunc
dicitur. s. q̄ villi transuersales sunt in intrinseca tunica:
immo erunt in extrinseca ⁊ talia sunt intestina. Patet er
go q̄ cum Aui. dixit nisi in intestinis exceptis ea ab illo
dico q̄ in habentibus duas tunicas villi transuersales
sunt i intrinseca ⁊ ab antecedentibus eius.

Sed circa hec dicta cadūt multa pulchra ⁊ me
dicinalia dubia. Primū vtrū ve
fica habeat vnā tunicā. Et videt̄ q̄ sic ex Aui. hic ⁊ Hal.
5. de vtilitate pticula. cap. 5. ⁊. iz. ⁊ ex cā qz̄ nulla quattu
or causaz pp̄ quas mēbra hñt tunicas iuenit̄ in vesica: vt
patet si cōsideras ea q̄ i isto caplo pax̄ infra dicit̄. Nā neq;
idiget motu. ita forti vt timeat̄ de fractura sua nec conti
ner̄ rē adeo nobile q̄ timeat̄ de sua resolutiōe: nec idiget
motib⁹ diuersis ita fortib⁹ q̄ pp̄ hoc debeāt eē instrumen
ta separata. Nā oēs villos spēs i vna tunica sūt texte. Nec
idiget ita diuersis operatiōib⁹ q̄ p vni⁹ cōplexiōis tunic
cā cōpleri nō possint. ¶ In oppositū etiā q̄ habeat duas
tunicas ē Aui. i. 9. terty. cap. p̄mo. cū dixit de vesica. Et si
vesica qd̄z ipsa habeat duas tunicas quaz̄ pfundior est
dupla extrinsece: qm̄ ipsa obuiat aquositati acute. ¶ In
hoc dubio respōdet Bentil. q̄ vesica h; duas tunicas oc
clras ⁊ inseparabiliter cōiunctas: ⁊ ideo hic dicit̄ q̄ sit vna.
¶ Dec respōsio stare nō potest. nam Aui. dicit q̄ prima
est subdupla ad iteriorē mō cōstat q̄ hec p̄portio nō esset
cognita nisi vtraq; esset cognita ⁊ separabilis. ¶ Alij di
cunt q̄ vesica fm fundū h; duas tunicas: sed nō fm totū
ambitū: ⁊ ideo Aui. i. 9. terty. noiauit has: ⁊ hic dixit habe
re vnā. s. totalē. ¶ Dec respōsio nō faciliter iprobaretur:
nisi qz̄ visu apparent due p totū. Et qz̄ Aui. dicit̄ stōachus
habere duas tunicas cū habeat tres. ¶ Eadē aut̄ est diffi
cultas q̄re stōachus cū habeat tres tunicas hic dicit̄ solū
habere duas. Nec illaz̄ triū alique ē isensibilis aut insepa
rabilis imo vt ostendā q̄libet ē satis grossa. ¶ Qd̄ aut̄ sto
machus habeat hoc modo tres tunicas vult exp̄sse Hal.
4. de vtilitate particulaz. cap. 2. sic dicit̄: q̄ vero a freni
bus oziri vētris ab extra subimplat̄ vn̄ h; q̄ ex vtra
q; pte a dorso ascendūt: ⁊ hoc ē p̄cipiū gnatiōis tertie tiv
nice vētris ab extra oīum q̄ vtiq; ⁊ coopimentū quoddā
⁊ p̄uosiū carnose parti circūposuit natura. ¶ Et subdit.
Et ibi grossa videbit̄ eē tunica hec q̄uis alie apophyses
peritonei q̄ ad organa nutrimēti ferunt̄ oēs sint subtiles
facte. ¶ Dicēdū ḡ q̄ Hal. p mēbra nutrimēti itelligit tam
illa i gbus nutrimentū cōe elaborat̄ vt stōachus ⁊ epar ⁊
vene: q̄ ē illa p q̄ sup̄fluitates nutrimēti cōes expellunt̄.
⁊ hoc sumit̄ a Hal. 5. de vtilitate pticulaz. ¶ Dicēdū ⁊
q̄ a peritoneo siue a siphac: vt Aui. supra noiare videtur
oziant̄ p̄niculi iuolūetes mēbra nutrimēti p̄teta sub dia
fragmate. ita q̄ vnūqd̄z tale mēbrū ab aliq̄ tali p̄niculo
iuoluit̄. Et B. voluit supra Aui. ⁊ Hal. in 5. de vtilitate. ca.
9. Exp̄sse voluit oīuz taliū tunicā extrinsecā eē ortā a pito
neo. ¶ Dicēdū tertio. q̄ ille tunice p̄niculares nō dicun
tur pp̄rie d̄ substātta hoz mēbrorū: ita q̄ mēbra illis me
diatibus op̄ attrahēdi ⁊ expellēdi vel retēdi nō pficiūt.
Et ē mēbra diuersa filib⁹ talib⁹ tunicis coopit̄. ¶ Dec
oīa vltio dicta patēt de mēte Hal. eodez 5. de vtilitate. 5.
cap. cū dixit: Adhuc species ipsi⁹ substantie singulariter
tunicaz. q̄. n. ab extra cōibus p̄dictis orgāis sunt qd̄ā cir
cūposite filēs araneis: sunt aut̄ qd̄ in ipsa subtilitate: oēs
aut̄ fm spēs. Nulla ḡ eaz̄ ad inulos resoluūt sicut intrinse
ce ipsoz organoz pp̄rie fm q̄s agunt: sed sunt simplices
omnifariā ⁊ filēs oīno ⁊ certitudinaliter mēbranose. intrinse
ce vō q̄ corpora ipsa pticulariter p̄stituit̄. In vētre quidē
⁊ stomacho sicut ante dictū ē due: rotundos qdem inulos
eos q̄ extra rectos aut̄ intrinsecos habuerūt: tunice vero in
testinorū trāsuersos vtrosq; ad circulū rectitudinaliter du
ctos: que vō vesicaz rectos ⁊ rotundos ⁊ obliquos habēt
inulos: vna. n. existēs alterutra ad oīmodaz spēm motus
idoneā acq̄siuit cōstructionē: hec Hal. ¶ Ex his enī p̄mo
vult oīa ista mēbra circūuoluti tunicis ortis a peritoneo
a parte exteriori. ¶ Vult ⁊ q̄ ille tunice sunt sine villis
⁊ ideo p eas nō est p̄cipiū motus. ¶ Vult tertio. q̄ ille

quodammodo non dicuntur constituentes horum membrorum substantiam suam. et ideo vesica si considerat secundum suam substantiam propriam unam habet tunicam: ut dicitur hic ab Auicenna et Galieno. Si vero consideret simul cum suo cooptorio sibi adherere est ex duabus. et hoc voluit Auicenna in 19. tertio. capitulo primo. Et non quod solum in fundo esset haec duplicitas. et hoc modo stomachus habet tres tunicas et vena duas: et arteria tres. Et hoc pro isto dubio sufficiat. Et ex hoc cognoscitur quod Galieno quanto dicitur de iuuamentis membrorum. capitulo tertio. dixit de telis propriis stomachi. 4. quod ille sunt de quibus vere dicitur quod sunt due: sed addita est tertia que est communis in modo substantie cum telis multorum aliorum membrorum: et que non dicitur de substantia stomachi. Et patet argumentorum solutio intelligenti.

Secundum dubium Utrum in omni membro habente duas tunicas villosas villi longitudinales sint in tunica intrinseca. Et arguitur quod non: quia in arteriis villi longitudinales sunt in intrinseca: non longitudinales. tenet sententia ex Auicenna. hic. dixit enim quod longitudinales non ponuntur cum longitudinalibus in membris habentibus duas tunicas ne villi attraherentur et expellendi sint simul. Et assumptum probatur ex Galieno. 7. de iuuamentis membrorum. capitulo 3. cum dixit. Vena autem pulsabilis habet duas telas et interior eam habet multam spissitudinem et duritiem et dissoluitur in fila secundum longitudinem. Et idem vult Auerrois primo colligit. capitulo de anathomia. pulsabilium cum dixit. Sed pulsatiles compositae sunt ex duabus tunicis propter unam et vnaqueque est similis alteri: nisi quod textura interioris tunice tendit in longitudinem. Et idem sentit Daly. 2. regni. quod transversales sunt in extrinseca. Et habiabas 2. theorice. dixit. arteria interior tunica villosa est et in latum. Et arguitur ratione sic. Expulsio est principalior operatio arterie quam attractio et propter. ergo instrumentum eius debet esse magis intrinsecum: et illi sunt longitudinales. 2. assumptum probatur: quia arteria constringitur cum cor dilatatur et est ordinata ad cordis seruitium. cum ergo primo cordis motus dilatatio sequitur quod primo arterie sit restrictio. Et sententia probatur ex Auicenna. 13. tertio. capitulo primo: cum dicit. in stomacho non sunt positi villi longitudinales in intrinseca tunica: nisi quod attractio est prima stomachi operatio. Et in oppositum est Auicenna. hic. Et in isto dubio inuenio omnes concordare de ceteris aliis membris duas tunicas habentibus: et habentibus virtutem attractiuam communem quod illa habent longitudinales in tunica intrinseca: sed in duabus maneribus membrorum est auctoritas inter se discordia: scilicet in arteriis et in intestinis: imo de arteriis aliter videtur sentire Galieno. in vno loco supra allegato: et aliter 3. naturalium virtutum. capitulo xi. cum dixit. Tunicarum arterie que quodammodo extrosam ex rotundis: quodammodo introsum ex rectis quodammodo plurimis: paucis vero quibusdam cum eis est obliqua. Cuius tamen oppositum dixerat locis supra allegatis. Et de intestinis autem Auicenna. expresse in isto capitulo. vult quod habeant virtutem attractiuam et quod habeant villos longitudinales in intrinseca tunica: sed Galieno 3. naturalium virtutum. et 4. de utilitate particularum: et vbi cumque loquitur de ista materia. vult quod intestina non habent villos nisi villos longitudinales sive rotundos pro motu. Nam et si dicat 4. de utilitate quod in recto intestino sunt villi aliqui notabiles longitudinales: vult tamen istos non esse factos ad attrahendum. Et sed quod per rectum intestinum sepe habet transire forti motu res indurata. ideo ne dissoluantur illi villi longitudinales quasi ligamenta quodammodo natura posuit longitudinales villos de compositione: ergo et anathomia istorum membrorum quemadmodum et aliorum ego magis credere Galieno. quam Auicenna. Et sed quia Galieno. videtur sibi ipsi contradicere. puto verius esse quod dicitur absolute in libro de iuuamentis membrorum. maxime quia eius fidelis secutor Daly. hoc idem sentit Auerrois. Et Auicenna. hic intelligemus ut in pluribus ut supra in expositione dixeram etc.

Et dicemus etiam quod membrorum nervosorum cor-

pora a sui substantia aliena continentur. alia sunt que unam habent tunicam: et alia que duas.

Et dicitur ponitur alia membrorum particularis distinctio. Et primo 2. vnum membrum declarat. ibi secunda. (Que autem duabus.) Et dicitur primo se dicitur quod membrorum nervosorum continentium naturaliter in sua concavitate corpora aliena a sui substantia. Queda sunt que habent unam tunicam: quodammodo que habent duas. Et ubi nota. primo non dicitur hic membra nervosa: quod sint ex nervis constituta a cerebro ortis. Sed quia constituta ex nervis simili substantia in colore duritie et plicabilitate et priuatione sanguinis ita quod sint villosa habentia fila ad modum nervorum. Nam matrix que est de hac summa hoc modo dicitur nervosa: ut habet in infra tertio. capitulo primo. Et ideo Auicenna de istis specialiter dixit: quia in membris que non sunt hoc modo nervosa non dicimus proprie esse tunicas. ut epar et pulmone et cana pulmonis: et ossa concava et os costae et cruris. De ratione enim tunice est quod sit membrum extensibile et contrahibile subtile: et latum et aliis circumpositum. Et nota scdo. quod membra continentia corpora aliena a sui substantia non intelliguntur hic nisi illa in quibus est concavitas manifesta ordinata ad aliquid continendum quod non est de membri essentia. Nam non est dubium quod nervi continent spiritum: quoniam est alienus a sui substantia et tamen non omnes nervi dicuntur habere tunicam. Et nota quod tale contentum quicquid est humor: quicquid est spiritus: quicquid est superfluitas. Exemplum primi. ut id quod in venis continetur. Exemplum secundi. ut id quod in sinistro cordis ventriculo et arteriis continetur. Exemplum tertii. ut vrina et feces de omnibus intelligit Auicenna.

Que autem duabus consistunt tunicis non taliter creata fuerunt nisi propter iuuamenta multa. Quorum unum est multa necessitas multe custodie fortitudinis sue corporeitatis ne fundantur causa fortitudinis motus eius quod pertinet in eis sicut arterie. Secundum est multa necessitas multe custodie in re corporis quod in eis est reconditum ne resoluantur et egrediantur. Resoluitio vero timor puenit causa sue raritatis si unam haberet tunicam. Et exitus timor est ideo quod propter hoc etiam ad sciendum eent apte: et hoc quod de corpore quod in eis est reconditum est sicut spiritus et sanguis qui in arteriis sunt reconditi in quorum custodia valde est studendum et de quibus timeatur ne pro nihilo recedat. Spiritus quod de propter resolutionem et sanguis quod de propter fissuram ex hoc namque maximum timeatur malum. Tertium est quod cum alicui membro fuerit necessarium ut sit ipsius attractio et expulsio motu vehementi factum est unicuique earum singulariter instrumentum sine permissione et hoc est sicut stomachus et intestina: quorum est quod cum voluntas fuerit ut vnaqueque membrum tunica operationi que est ei propria sit preparata: et vnaqueque duarum operationum acciderit propter complexionem ab alterius operationis complexionem diuersam fuit melius inter eas diuidere sicut stomachus in quo fuit voluntas sentiendi virtutem esse: quod quod non fit nisi in membro nervoso. et digerendi quod similiter non fit nisi pro membrum carnosum. Unicuique igitur harum duarum rerum tunicam posuerunt pro se: tunicam nervosam

virtuti sentiendi: et tunicā carnosā digestionē
et naturā quod est intrinsecā tunicā fecit nervosā
et extrinsecā carnosā. Potest namque digerētis ope-
ratio ad id quod digestū est in potētā sine occur-
su pervenire. Senties vero id quod sentiē non potest
sentire nisi obuiando ei sensu. v. tactus.

CDat hic causas quare talia mēbra duas habent tunicas
ex quā priuatiōe apparet quedā nō habēt nisi vnā. natu-
rā enī nō multiplicat nisi pp vtilitatē. Et sūt quatuor. Pri-
ma ē necessitas p̄hibēdi fixurā mēbri pp suos fortes mo-
tus sicut arteria maxie pp motū rei cōtente in ea. **C**Se-
cūda cā est necessitas multe custodie rei cōtente in illo mē-
bro ne soluat̄ et egrediat̄: et hoc ē duobus cōcurrentib⁹. nāz
est timor de resolutiōe talis rei mēbro cōtinēte nō habē-
te nisi vnā tunicā pp raritatē talis rei cōtente sicut ē spūs.
CSecūda est. ratiōe cuius timem⁹ de exitu: et est qz talis
est valde custodiēda ne p resolutiōes vel fissurā egredia-
tur: et hec sūt sicut sanguis et spūs q in artarijs continent̄.
CTertia cā est. qz aliquod ē mēbrū cuius tam attractiō q̄
expulsiō idiguit motu vehemēti: et ideo nā vtriq; opera-
tioni fecit instrumētū singulariter separatū ab instrumēto
alterius sicut in stomacho accidit et intestinis. **C**Quarta
causa. qz mēbrū idiget operationib⁹ diuersis idigentib⁹
varia cōplexiōe: et id nā itendit facere vnicuiq; operatiōi
tunicā appropriatā pp meli⁹. et hoc tale est sicut stōac⁹ in
quo fuit oportunū esse fortis virtutē sentientē et fortē di-
gestiua: s; sensus nō fit fortis nisi in nervoso mēbro: et dige-
stio fortis nō fit nisi in carnosō mēbro: ideo nā in eo duas ta-
les fecit tunicas: sed in stōacho natura fecit tunicā intrin-
secā nervosā et extrinsecā carnosā. et cā est: qz digestio po-
test agere in rem distantē digerēdo rē preparatā nāliter
ad talem motū: sed sensitiua tactiua non potest sentire tā-
gibile nisi obuiando sibi imēdiate.

Contra primam causas et secundā arguit: qz
ex illa sequeretur qz arteria
venalis debuisset duas tunicas habere magis qz arteria
adorti. Nāz cōtētus in arteria venali fortius mouet̄ qz
cōtētū in arteria adorti cū moueat̄ multo plus de aere
pipas et de fumis: et cū moueat̄ motu pectoris et pulmōis
quod nō facit arteria adorti. Et qz illud quod cōtinē in vena
arteriali minus mouet̄ qz illud quod cōtinē in arteria ve-
nali: et minus conseruandū: qz est sanguis: et etiā illud quod in
venali arteria cōtinē est spiritus: videt̄ qz potius duas
tunicas debuit habere arteria venalis: qz vena arterialis:
maxie cū in illis non videt̄ cā diuersitatis in habendo du-
as tunicas p̄ter motū et illius quod cōtinē necessitates
cū ibi nō sit tertia vel quarta cā assignata: vt p̄stat cōsiderātī.
CDubitat̄ secūdo. circa dicta in tertia causa. Nā vasa sper-
matis indiget attractiōe et expulsiōe vehemēti plusq; in
testina vel stomacho cū multo citius trahat̄ sperma: et ve-
locius expellat̄ qz feces: et tamē spermatica vasa nō habēt
nisi vnā tunicā: nō ergo est sufficiens cā. **C**P̄terea. nō vi-
det̄ verū quod dicit̄ de intestinis qz idigēt attractiōe
et expulsiōe vehemēti. p̄mo: qz iuxta Gal. 3. naturalium
virtutū: et 4. de vtilitate p̄ticular. intestina habuerunt ex-
pelle rē: et nō attrahere. **C**Itē fm̄ Auic. 16. terty dicit
qz intestina nō idigent forti attractiōe. Vñ dicit. Lū idige-
at attractiōe forti c⁹ simili nō idiget intestinū. **C**Itē quia
natura nō fecit vtriq; istarū virtutū. s. expulsiue et attracti-
ue: instrumētū p̄priū: quia supra vtriq; tunica intestinoz
supra rectū vicit: et apud Auic. villus vadēs in latitudine.
Nam dixit. 16. terty. cap. primo. pp illud qz vnices supra
duas tunicas in intestinis est villus vadens in latitudine.
Non ergo hz attractiua instrumētū separatū. **C**Et eodē
cap. etiā assignat̄ cā duarū tunicarū intestini cum dicit. Et

create sunt intestino due tunice pp cōseruationē in hoc vt
non imbibant ipsuz corruptio et putrefactio. **C**Et hoc sen-
tit Gal. 4. de vtilitate p̄ticular. cap. 17. cū dicit. Cur itaq;
tunice eoz due. s. intestinoz facte sunt siquidē silr se ha-
bent vtraq; supflua enīz videt̄ esse altera: sed nō se hz sic.
gratia enim vix possibilitatis et fortitudinis exercitiorum
vtutis ipsoz organoz intestinoz tunica duplex facta est.

Circa dicta in exemplo quarte cause cadit etiam
dubium. Nam tunica digestiua debz
esse imēdiate digerēdo primo vt bene applicet̄. **C**Secū-
do. qz non agit tunica distans in cibū nisi in mediū agēdo:
et qz mediat inter carnosā tunicā stomachi et cibum tunica
nervosa segtur qz nō agit carnosā tunica in cibū nisi agen-
do in nervosā: et sic. illā faceret calām et sensationi iēptā.
CTertio quia tactus et vnusquisq; sensus sentit p mediū
et nō sentit sensibile positū supra sensuz: vt dicit̄ 2. de aia.
melius ergo erat poni tunicā nervosā exterius.

Respondendo ad hec dubia. nota primo.
qz si Auic. istas qua-
tuor causas assignauerit tamē possunt alie assignari: vt p̄z
ex causa ab eo assignata. 16. terty. de duabus intestinoz
tunicis. S; Auic. istas hic assignauit tanq; magis cōmu-
nes et magis faciles ad percipiendum volens qz ex par-
ticularibus libris itelligeremus alias cās. Ex quib⁹ respō-
detur. **C**Ad primū dicitur negando p̄nāz. Nāz quia fuit
necessariū arteriā venalē esse motibus pectoris in sui di-
latatiōe et cōstrictiōe multū obedientē. et ad multuz aerē
capiendum simul: ideo subtilē et vnā tunicā sortita est: vt
dicit̄ a Gal. 6. de vtilitate. particul. cap. 9. Et p̄pter cōtra-
riā causam vena arterialis habuit duras et duas tunicas
ne motib⁹ fortib⁹ pectoris obediēs nīmū sanguinē in por-
ros pulmonis effunderet. In alijs autē mēbris oib⁹ p̄pter
duas causas ab Auic. tactas: qz nō ē alia particularis im-
pediēs. Arteria habuit duas: et vena vnā tm̄. vñ allega-
to loco Gal. S; neq; ispiratib⁹: neq; expiratibus oportet
bat silr diastolari arterias et venā: qm̄ neq; qdē famulat⁹
eis cōmissus est: illas enī receptacula spūs nā fecit: facile
qdē repleri egētes ispiratib⁹: patos vō euacuari expiran-
tib⁹ et vocitatib⁹. Venas autē velut receptoria quedaz cibi
creauit: neq; diastolari idigētes ispiratib⁹ neq; expiratib⁹
sistolari bene. qz habebat illis qdē molle operari corp⁹: his
autē durū si demū illā qdēz p̄opte obedire vtriq; motib⁹
thoracis erat meli⁹: has autē nō oino eis obedire.

CAd secundum dubium dicitur de fortiorē esse motum
fecis motu spermatis: s; hic sit velocior.

CAd tertium dicit̄ qz in isto manifesta est Gal. et Auic. p̄trouer-
sa. Nā Gal. 4. de vtilitate. cap. 7. s; allegato: et 3. naturalium
virtutū. vult qz nō ē in intestinis virtus attractiua cōis
cui⁹ oppositū vult Auic. vt fuit dictū supra. Qd̄ g dicit̄ de
Auic. qz nō vult intestina habere fortē attractiua: negatur:
saltē de intestino recto. S; tm̄ in textu allegato vult qz nō
habēt ita fortē sicut stomach⁹. Et ad aliud cū dicit̄ qz nō fuit
vtriq; vtuti factū instrumētū separatū: qz in vtraq; tunica in
testini vincitur villus latitudinal. **C**Dicit̄ qz factū fuit vtri-
q; instrumētū in quo sui villi dñant separatū a p̄cipali in-
strumēto alteri⁹. vnde sicut attractiua hz intrinsecā tunicā
ita expulsiua extrinsecā qz attractiua nō p̄cipat ea: et qz
nō tam multa indiget attractiōe sicut expulsiōe s; Auic.
ideo expulsiui villi in vtraq; tunica reperiunt̄ et nō attra-
ctiui. Et hz virtus fortioris operationis instrumētū pari-
uum. Et concedit̄ etiā qz p̄ter causam hic dictā est alia cā.
CAd vltimū dubiū dicit̄ qz nō fuit posita carnosā tunica
stomachi intus ne sensatio neruose tolereē aut plurimuz
impedireē. **C**Et cū dicit̄ qz nullus sensus sentit imēdia-
te isto concessio qd̄ est p̄tra Auic. tamē non oportet mediū
multū esse in tactu: imo parū aliter sensus impediretur.

Et hoc pro isto loco sufficit. nā de hoc dicitur i doctrina 6°.
 Quod aut dicitur tunica exterior non ageret in cibum nisi ageret
 in interiorē. Negat argumentum. sicut duo boves trabētes
 currum inuāt se ad trabendum nullo impimente aliquid in
 alio ita hic contingit. Vel 2° dicitur cōcesso ante et quod calefacit i
 trinfecā: nō tñ oz eā tñ calefieri vt nō sit multū sensibilis.

Et dicem⁹ etiā quod sūt q̄daz mēbra quoz com-
 plexio sāguini nō ē ppinq̄. ergo idiget sanguis
 i eoz nutrimento multotiens p̄uertit sicut carnis
 q̄propter i eā neq̄ foramina facta fuerūt: neq̄
 vētriculi i qb⁹ aliquāto tēpore nutrimentū qd̄ ei
 digerit imozet. et deinde caro ex eo nutriat. im-
 mo ilico cū ei nutrimentū occurrit i ip̄as p̄uertit.

In ista parte ponit vltima distinctio p̄ticular: et diuidit
 i duo. qm̄ p̄rio pōit istius distinctiōis vnū mēbrū. 2° aliū.
 ibi 2° (Et sūt ex.) C^o Prima i duas. p̄mo B. 2° ifert corze-
 latiuū. ibi (quapropter i ea.) C^o Dicit p̄mo. quod q̄dam sunt
 valde vicina nature sanguinis: ita quod sanguis nō idiget qm̄
 fit eoz nutrimentū multis p̄uersionib⁹ vel trāsmutatio-
 nib⁹ trāsmutari: sicut virga caro. C^o De 2° pte dicit p̄mo.
 quod hoc mēbrū nō habuit foramina aut ventriculos i quib⁹
 morari debebat nutrimentū anteq̄ digerat p̄ illo mem-
 bro et tandē i carnē cōuertat: imo nutrimentū qd̄ ē sanguis
 ilico sicut mēbro occurrit i ip̄as p̄uertit. C^o Ubi nō quē-
 admodū supra i cap. de hūozib⁹. i facto esse dixi quosdam
 velle quod anteq̄ sanguis i substantiā carnis p̄uertat opor-
 tere quod trāseat p̄ hūiditates secundas ordinate: et id idiget
 multotiens cōverti sicut i nutritiōe ossiū. Sed iste hūidita-
 tes 2° modicū distāt ab iuicē et a sanguine et carne: et ita to-
 ta trāsmutatio nō est ita magna sicut trāsmutatio sangui-
 nis in ossa et ē in minori valde tēpore. C^o Juxta q̄ hoc tex-
 tus iste aut alij filij vt Auerois 2° colliget. intelligunt quod
 sanguis nō idiget multotiens. i. ita multū cōverti et trāsmu-
 tari sicut i ossiū et aliorū nutrimento et quod ilico sicut occur-
 rit nutrit. i. cito nutrit respectu eius qd̄ facit cum occurrit
 ossi. C^o Alia ē positio volēs ex hoc textu et filij quod sanguis
 imediate i carne cōuertit absq̄ medio pp̄ hāc vicinitatē.
 Et quod dicitur de hūiditatib⁹ secundis itelligūt quod sunt quatuor:
 sed nō necessario medie iter qd̄cūq̄ mēbrū et sanguinem.
 Et hec secūda videt mibi magis ad mentē Auic. C^o Nō
 2° quod in carne sunt foramina et pori: aliter nutrimentū nō re-
 ciperet ibi: sed nō sunt magne p̄cauitates et manifeste et hoc
 voluit correlariū p̄sertim ad nutrimentū appropriatū p̄ti-
 nendū: quod nutrimentū cōe cor et stomach⁹ i p̄cauitate hnt.

Et sūt ex mēbris q̄dā quoz cōplexio a sāgui-
 nis cōplexiōe valde ē remota. Ideoq̄ cū neces-
 se fuerit sanguinē ea nutrire oportebit vt i simi-
 litudinē substantie eoz multis p̄uersionib⁹ ordi-
 natiz p̄uertat sicut os: q̄propter i creatiōe ante
 vnū positū fuit foramen qd̄ eoz nutrimento tā-
 to p̄tineat tēpore quāto illud i ei⁹ similitudinē
 p̄uertat sicut i osse cruris et adiutorij. aut fora-
 mina multa i ipsis diuisa: sicut i osse mādibile
 inferioris. Et mēbris q̄dez q̄ sic sunt necesse ē vt
 nutrimento ampliori q̄ eis: tūc eis necesse re-
 p̄leant: vt paulatiz et paulatiz p̄cedāt illud in
 sui similitudinem connertendo.

Dicit secūdū mēbrū diuisiōis etiā iferēdo quedā corre-
 laria ibi: (Quapropter.) C^o Dicit p̄mo. quod q̄dā sūt mēbra
 multū a nā sanguinis distāta ita quod oportet sanguinē an-
 teq̄ in eoz substantiaz p̄uertat trāsmutari ordinate multū

cōuersionib⁹ sicut sunt ossa. C^o De parte 2^a dicit primo. quod
 in creatione istorū factū fuit vnū foramē aut multa qd̄ cō-
 tineat eoz nutrimentū tanto tēpore quāto ē oportunū
 ad trāsmutandū sanguinē i eoz substantiā: sicut positū est
 vnū foramē i osse corze et i osse adiutorij aut multe in osse
 mādibile inferioris. Infert 2° quod necesse ē mēbris hui⁹ dis-
 positiōis esse p̄ns plus de nutrimento appropriato q̄ p̄ tūc
 idigeāt ad hoc: vt paulatiz contineat eoz nutritio cōuertē-
 do illud i sui similitudinem. C^o Ubi nota. quod pp̄ multā di-
 stantiā sanguinis a nā ossiū medici notauerūt quatuor hūi-
 ditates secundas medias inter os et sanguinē. nā eniz ordi-
 nate i suis trāsmutationib⁹ p̄cedit. C^o Nō ergo quod trāsmu-
 tatiōes iste sunt faciende postq̄ sanguis iā p̄mutatus est a
 sanguinis nā: et appropriatus est nature mēbri: et id oportet
 nutrimentū: tunc vndiq̄ a mēbro ad cui⁹ naturā oz con-
 uerti circūdari. Et ideo fuit oportunū locū p̄tinedi huius-
 modi nutrimentū esse i cōcauitate talis mēbri. C^o Nota
 3° quod quod nutritio est valde tarda et etiā p̄uersio sanguis i
 mixtas hūiditates: id opz quod iueniat nutrimentū multū
 i cōcauitatib⁹ istis sub varijs dispositiōib⁹ p̄pingtatis
 ad os: aliter p̄mo cōuerso postea multo tēpore careret nu-
 trimēto. Tu tñ hic vide q̄re leonū ossa nō habēt medul-
 lā et quomodo ossa medula nutriantur.

Mēbra autē fortia supfluitates suas ad mē-
 bra debilia sibi vicina expellūt sic cor ad ascel-
 las: et cerebrum ad loca que sunt post auricu-
 las et epar ad inguina.

Dicit Auic. pōit canoñ. iuxta suā p̄suetudinē dicens: quod tu bi-
 bes scire quod mēbra fortia expellūt supfluitates suas ad mē-
 bra debilia sibi vicina sic cor ad ascellas et cerebrū ad loca
 post aures et epar ad inguina. Et stat quod h^o loq̄t d^o obilitate
 nāli. S³ ēt h³ vitatē de accidentali obilitate vt ex solutiōe
 p̄tineri: vel mala cōplexiōe vel alio mō cōtingente et.

Sequitur capitulū de virtutib⁹ naturalibus. Cap. I.

Virtutum et operationum adinuicem alie ex alijs cognoscuntur.
 Omnis enim virt⁹ operationis
 existit in initio: neq̄ aliqua operatio
 prouenit nisi ex virtute. Ideoq̄
 vtrascq̄ in vno posuimus capitulo.

Postq̄ determinauit de membris p̄r determinat de
 virtutibus et operationibus et spiritibus. et diuidit in duas
 partes. p̄mo ostendit de virtutibus et operationibus
 determinandū esse in eodez cap. et ponit earū generalem
 diuisione. scđo magis specialiter determinat de eis. ibi
 scđa in p̄cipio sequētis capli. (virtutuz vero.) p̄mo in
 duas. p̄mo probat de operationib⁹ et virtutib⁹ determi-
 nādū esse simul. 2° pōit generalē earū diuisione: ibi (vir-
 tutū autē) C^o p̄imum sic arguit. de his simul est deter-
 minandū quarū altera cognoscitur ex alteris et contra.
 sed ita est de operationibus et virtutibus. Nā omnis vir-
 tus est alicuius operationis p̄cipiū: per quam cognosci
 potest a signo: et omnis operatio animalis sibi cōueniens
 pro quanto est animalis prouenit ab aliqua virtutuz que
 est eius causa: et sic nō potest sciri sine virtutis cognitione
 euz sciētia rei habentis causas nō habeat nisi per causaz
 cognitionem: vt supra. capitulo de subiectis medicine.
 C^o Notādū p̄mo. quod cū virtus capiat cōmuniter pro om-
 ni forma essentiali vel accidentali operatiua vt supra de
 cōplexionibus. illa parte. Luz enim agunt et patiuntur suis
 virtutibus. Quādoq̄ sumit pro qualitate occulta vt quā-
 do dicitur: quod attractio quedā fit a vacuo: quedam a calido:
 quedam a virtute. C^o Quādoq̄ sumit pro habitu perfe-
 ctio opationibus p̄ assuefactionē acquisito vel doctrina

(Alteravero.) ¶ Dicit p̄io q̄ virtutū naturalīū due sunt sp̄s: vna cuius finis est p̄servatio idīuidui: ⁊ hec ministrat in re nutrimenti faciendo. s. materiaz nutrīationis q̄ est sanguis: ⁊ faciendo sp̄itū naturalē q̄ ē instrumentū conseruans virtutē nutrītiuā ī mēbris: ⁊ seruēdo nutrītiue p̄ attractionē: retentionē: digestionē: ⁊ expulsionē: ⁊ hec faciunt nutriri corpus vsq; ad finē crescētie. ¶ Quod itelligitur altero triuz modoz: vel qz vsq; ad finē crescentie nutrītiue nutrītiōe corpus p̄ducente ad p̄fectionē quantitatis. ¶ Uel qz vsq; ad istud tēpus ē nutrītiō manifestior cū sit restauratio maior dissolutiōe. ¶ Uel tertio p̄ finē crescentie itelligēdo totū etatē que ē post cremenentum: ī qua etiā nutrītiue corpus: qz vsq; ad finē vite. Et huius virtutis sedes fm̄ istos ē epar quod snarū operationū est principium primū in genere mēbrorū: ⁊ nō ī isto cordis vicarius.

¶ Altera vero sp̄s ē cni⁹ finis ē sp̄m p̄seruare q̄ est mīstrans ī re generatiōis ⁊ separat ex humorib⁹ corporis sp̄matis substantiā: deīde ip̄m īformat sui creatoris p̄cepto. Et hui⁹ quidem sp̄i habitatio ⁊ operationum ipsius prouentus sunt testiculi.

¶ Declarat aliā speciē natural' virtutis. Et est virtus: cui⁹ principalis finis ē cōseruatio speciei: lz ad β etiāz p̄currat virtutes mēbrorū cōseruantū idīuiduū: ⁊ hec ministrat ī regeneratiōis. i. ministrat necessaria actui generatiōis: vt scilicet sit sperma p̄ficiū: qd. s. actiue concurrat ⁊ passiue ad generatiōē fm̄ medicos: vel actiue tantum fm̄ p̄m.

¶ Uel 2⁹ ministrat in re generatiōis in p̄ia operatiōe generatiue q̄ est spermatis generatiō: ⁊ in illa ministrat separando substantiā spermatis ex humoribus corporis: ⁊ postea informat ipsuz. s. sperma: qz dat sibi propriā formā spermatis p̄cepto sui creatoris: qd dicit: quia voluit Auic. datorē formaz esse illū qui formā substantiale iducit. Et huius virtutis que generat sperma sedes ⁊ illud a quō p̄ueniūt sue opatiōes sunt testiculi. ¶ Virtus autē gnatiua que informat sperma: cōuertendo ipsuz in nām fetus est subiectiue in spermate vel in spū gignitiuo nō ī testiculis.

¶ Quod si arguitur ex isto: sequitur q̄ virtus generatiua non esset in testiculis tanq̄ in principio: qz principalis act⁹ generatiue ē informatio fetus q̄ nō fit a virtute testiculorū: sed a virtute spermatis. Negat p̄na. Naz virtus illa spermatis agit tanq̄ idolū ⁊ instrumentū virtutis testiculorū: ideo p̄cipal' generatiua virtus est illa q̄ īmediate generat sperma: lz principalis actus illius vtutis īmediate fiat a virtute in spiritu gignitiuo existente. ¶ Nota p̄mo. q̄ testiculi sui virtute attractiua separāt substantiā spermatis p̄cipue a venis magnis ad q̄s timeant vasa seminaria. Et ad illas venas supfluitas digestionis mēbrorū trāsmīssa est a mēbris ipsis. Nec tñ videt magnū iconueniēs q̄ testiculi a mēbris valde distantibus attraherent materiam spermaticā: quēadmodū ex eorum amputatione videntur membra valde distantia permutari.

¶ Vitalis vero virt⁹ ē illa que sp̄s esse p̄seruat q̄ sensus ⁊ mot⁹ vehiculū existit ⁊ ip̄m reddit aptū ad eorū ip̄pressiones recipiēdas cū ad cerebrū puenit ⁊ facit ip̄m potentē dandi vitā vbi cūq; expanditur. ⁊ huius quidem virtutis sedes ⁊ operationis ipsius processus est cor.

¶ Declarat vitalē: ⁊ dicit: q̄ virtus vitalis est illa que conseruat esse sp̄s: qui sp̄s ē vehiculus sensus ⁊ motus: ⁊ β facit generādo sp̄itū vitalē ex quo fit animalis ⁊ reddit ipsum sp̄itū quā facit p̄paratū. vt cū puenit ad cerebrū recipiat ab eo impressiōes p̄ quas pōt fieri opatio sensibīl'

⁊ motiua. Et tertio dat hec virtus sp̄itū quē facit potentia dandi vitā id est cōseruandī animā vbi cūq; expandit: id est ī omni mēbro nostro ad qd trāsmittit. Et hui⁹ virtutis sedes ⁊ fundamentū ē cor: ⁊ est p̄cipiū a quo ei⁹ opatiōes p̄cedunt. ¶ Nota g. q̄ virtus vital' p̄mo generat sp̄itū vitalē q̄ est potēs dare vitā. i. aīaz cōseruare in omni mēbro ad quod expanditur. scdō illi sp̄itui p̄parat ad recipiendam a cerebro virtutē animalē. Et hec est causa q̄ non reperit virtus vitalis in animato non habente sensum. Nam hec virtus est conseruatiua aīe sensitiue in materia. Quod si dicat q̄ quedā sunt nostra mēbra viuētia q̄ nō sunt sensitiua vt ossa: dicendū est q̄ non habent animā aliam a sensitiua. ¶ Nota 2⁹ q̄ hec ē causa quare notificauit sp̄itus vitalem per hoc q̄ p̄parat ad recipiendas aīales virtutes: ⁊ non dicit naturales: quia de naturalibus potuisset esse dubitatio: quia videmus plantas habere naturales virtutes sine vitali sp̄itu. Et etiā quia non omnes concedunt dari sp̄itum naturalē: vt infra dicitur: sed bene concedunt omnes dari animales. ¶ Nota tertio. q̄ sp̄itus vitalis nullo modo dicitur vehiculū animalis virtutis. p̄mo: quia ex eo fit animalis. scdō qz membra p̄parat ad recipiendū animalē virtutē. tertio quia ipse vitalis existens effectiue concurrat ad operationes animales. 4⁹ quia ipse etiam simul cū forma ⁊ complexione cerebri concurrat ad animale faciendū. ¶ Et si ex isto infertur q̄ virtus animalis sit vitalis: quia potest dare vitā: sensuz: ⁊ motum: sicut vitalis. qd probatur: quia virtus posterior continet virtutem p̄iorē sicut tetragonum: trigonum: vt 2⁹ de anima. Cum ergo animal sit vitali posterior continet vitalem: ⁊ per p̄ns poterit illud qd potest vitalis: patz q̄ hec ratio non plus probat: nisi q̄ sumendo virtutē pro anima: omnis vitalis est animalis: hoc conceditur. Nam non concedit q̄ omne quod est instrumentū vtutis p̄ioris sit etiā instrumentū posterioris.

¶ Omnib⁹ autē p̄his maior. i. Aristoteli vt q̄ omnīū istaz opationū p̄cipiū existit cor: sed primaz opationū eaz māifestatio ī his p̄dictis existit p̄cipiū: quēadmodū apud medicos cerebrū ē sentiēdī p̄cipiū: ⁊ post hoc qz qz sensus hz mēbz ī quo eius apparet opatio.

¶ Nunc ponit circa dicta sententiaz Aristoteli. ⁊ dicit: q̄ omnib⁹ philosophis ⁊ maioribus omnīū. scilicet Aristoteli videtur q̄ cor est principium in genere primum mēbrorū respectu omnium operationum ⁊ omnium istarum virtutum. ita q̄ minera ⁊ fundamentuz omnium virtutum est in corde: verūtamen māifestatio primaz operationum in illis tribus generibus est in mēbris que medici dicunt p̄cipalia directe sicut apud medicos cerebrū est p̄cipium operationis visive ⁊ auditive: sed māifestatio istarum operationum est p̄cipaliter in aure ⁊ oculo: ita cor est principium omnium virtutum. S; māifestatio operationis animalis p̄ius est in cerebro agente virtute cordis. Et naturalis est in epate eodem modo agente virtute cordis. ¶ Et hec sententia colligitur 3⁹ de partibus animalium. capitulo de corde. ⁊ 2⁹ eiusdem. capitulo de cerebro. ab Aristoteli. ¶ Ex quo itelligitur absolute p̄cipale membrum esse cor ⁊ cerebrum non esse absolute p̄cipium animalis virtutis: sed māifestatiue: ⁊ ita epar respectu naturalis. Nam lz cor habeat omnes istas virtutes: tamen iste non possunt agere proprias operationes nisi cum debito instrumento: ⁊ tale p̄mo habet ad animales operationes in cerebro ⁊ ad naturales quasdam in epate: ⁊ quasdam in testiculis: ⁊ ita ista membra possunt dici māifestatiue p̄cipalia.

Handwritten marginal notes:
 1. p̄m q̄ generat p̄
 2. in sp̄itū p̄
 3. informat huius
 4. mēbr
 5. q̄ p̄cipal' p̄
 6. p̄cipal' actus
 7. illius vtutis
 8. īmediate fiat
 9. a virtute in
 10. spiritu gignitiuo
 11. existente.
 12. Nota p̄mo. q̄
 13. testiculi sui
 14. virtute attractiua
 15. separāt substantiā
 16. spermatis p̄cipue
 17. a venis magnis
 18. ad q̄s timeant
 19. vasa seminaria.
 20. Et ad illas venas
 21. supfluitas
 22. digestionis
 23. mēbrorū trāsmīssa
 24. est a mēbris
 25. ipsis. Nec tñ
 26. videt magnū
 27. iconueniēs q̄
 28. testiculi a
 29. mēbris valde
 30. distantibus
 31. attraherent
 32. materiam
 33. spermaticā:
 34. quēadmodū
 35. ex eorum
 36. amputatione
 37. videntur
 38. membra
 39. valde
 40. distantia
 41. permutari.

Preterea cum considerat sicut dicitur et certificatur inveniunt re sicut videtur Aristoteli: et non quemadmodum ipsi videntur et inveniunt tractatus suos extractos ex propositionibus sufficientibus et non necessariis: in quibus non assequuntur nisi quod ex rebus apparet.

Comparat istas sententias ad invicem, 2. docet quod hec determinatio pertinet ad medicum et quod non, 2. ibi. (Medico.) Dicit primo quod medici considerant sicut debent: et volunt certificari in ista sententia inveniunt esse sicut dicitur Aristoteli. et non sicut ipsi dicunt et inveniunt suos tractatus. i. conclusiones quas tractat esse extractas. i. illatas ex propositionibus sufficientibus. id est probabilibus non necessariis ex quibus non sequuntur conclusiones nisi que possunt dici apparentes. i. probabiles. Nam ut apparet 3. de interioribus: ex hoc arguitur Gal. principatum cerebri respectu operationum animalium: quia lesio cerebri ledit operationes. Et rectificatio per medicinas rectificat. Sed non est dubium quod hoc idem accidit de instrumento respectu principalis agentis: ut de oculo respectu cerebri in visiva operatione.

Medico autem in quantum medicus non attinet ut consideret quod sit hanc duarum sententiarum veritas: sed illud considerare proprius aut physicus dicitur. Medicus autem cum procedit ei membra hec prenotata istarum virtutum principia existere non curat in eo quod deest medicina considerat an ex alijs habeantur principia que sunt ipsis priora vel non. nisi illud ex eis existit que proprius non ei leviter facit.

Dicit quod medicus in quantum est medicus non attinet determinare veritatem huius questionis: quia hec ad philosophum pertinet. Et ratio est. quia si medico conceditur quod ista membra sint principia istarum operationum sufficit sibi in his que habet agere et non curat ut ista sint principia propria in genere membrorum: vel sint aliqua illis posteriora: et ista sententia est de illis que proprius non facit ei leviter: quia est difficilis et in propria est difficilis.

Hic solet induci questio. utrum sit distincta virtus vitalis a naturali et animalis: et arguitur quod non. Propter hoc quod omnis virtus operativa sine cognitione circa nutrimentum est naturalis: sed vitalis est huiusmodi: cum de sanguine generet spiritum sine cognitione: igitur etc. Assumptum patet. ex descriptione naturalis. Secundo per hoc quod actio vitalis virtutis est spiritum generare et cor et arterias movere motu pulsus: ut infra. capitulo de vitali: scilicet iste operationes sunt naturales: ut. 5. de accidente. dicitur Gal. cognoscimus moveri pulsum naturaliter. Et Avicenna. 1. tertium motus pulsus est naturalis. Et 6. de iuvamentis Gal. Operatio cordis est naturalis. Tertio: quia omnis virtus anime nutritive ut sic est naturalis: ut patet infra: sed vitalis est huiusmodi: ut vult Avicenna 2. colligitur: et ita non est conveniens ponere illam virtutem distinctam ab alijs virtutibus: eo quod ipsa est anime nutritive sicut alie quinq; attractiva etc. Quarto propter hoc quod primum eius actus est dare vitam: ut in hoc cap. sed vita est consistentia anime per alimentum: talis autem operatio est nutritiva: igitur etc. Quinto propter hoc quod operationes vitales sunt animales: igitur ipsa non est genus ab animalis distinctum. Et assumptum colligitur primo virtutum naturalium. nam dicitur. Quedam sunt nature opera ut que sunt corpora plantis et animalibus: nonnulla vero animalium: scilicet operationes vitales solum in animalibus reperiuntur: ut. 8. de anima. Et idem sentit Avicenna 4. theorice. cum dicit. oportet nature ac anime virtutem esse per que possit suas operari actiones nature siquidem actiones sunt generare: augere et nutrire: actiones autem anime quedam sunt vitalis dilatatio cordis. s. et venarum pulsationum et ipsarum constrictio.

Oppositum voluit pene omnes medici. et hac divisione Avicenna. videlicet. Non primo quod nomen naturale est equocum apud me-

dicos et apud philosophos. Nam quinq; sumuntur putantur distinguuntur voluntarium: quinq; artificialia: quinq; contra violentum: quinq; propter naturam: quinq; cognoscitivum. et ultio magis stricte ad mentes medicorum de aliqua virtute naturalis: quia operativa actionum anime circa nutrimentum sine cognitione non preparando immediate ad recipiendum virtutem sensibilem vel motivam. Non 2. quod nomen animale quinq; sumuntur generaliter per omni virtute vel operatione ita repta in animalis quod non in alio. Quinq; per cognitionem vel motum voluntaria vel operatione cognitionem per se consequente et per virtute per se huius operationis factiva. Per vitalem vero virtutem quod apud medicos sit intelligendum: et que sunt opera. infra: in cap. primo dicemus. Sufficit tamen nunc quod ipsa est virtus generativa spiritus et conservativa est vite in membris ad que transmittitur. Et preparat est ut in cerebro transmutari possit in animalis et membra preparare ad recipiendam a cerebro virtutem sensibilem et motivam. Quibus positum facile intelligi potest quod vitalis distinguuntur a naturali ultio modo accepta saltem ratione: scilicet multis alijs modis dici possit naturalis. Nec nunc disputo utrum sit alia res cum supra dictum sit quod sit eadem substantia anime. Patet 2. quod est animalis large sumendo animale. Patet 3. quod stricte sumendo animalem virtus vitalis ut sic non est animalis. Ex quibus sequitur vitalem virtutem distinguuntur a naturali et animali ratione.

Argumenta per te solvas.

De virtutibus naturalibus quibus ministratur. Cap. II. Virtutum vero naturalium alie sunt que sunt ministrantes alie sunt que ministrant.

Posita generali distinctione virtutum exegitur de membris. Et primo de naturali. 2. de vitali. Ibi (virtutes autem naturales) 3. de animalibus. ibi. (In virtute.) Pars propria continet duo capita: primum est de virtutibus ministrantibus. Sequens de ministrantibus. Primum capitulum dividitur in duas partes. primum ponit generalem divisionem virtutum naturalium. 2. exegitur de vno membro. ibi (Et ministratur.) Dicit primo quod virtutum naturalium quedam sunt ministrantes quedam ministrant. Et per ministrantes intelligimus istas. nutritivam: augmentativam: et informativam. Per ministrantes intelligimus attractivam: retentivam: et digestivam et expulsivam. Non primo quod virtus naturalis scilicet multis modis dici possit. tamen hic sumuntur stricte in precedenti dubio per virtute operativa sine cognitione non preparando per se virtuti animalis. Avicenna. 1. ideo primum de naturali quod de vitali determinavit: quia ille virtutes sunt coniores cum conveniant plantis. Nota 2. quod ratio huius divisionis est illa. Quia virtutum naturalium alie sunt operative finium et principales. alie sunt operative vel operatorum ad finem ordinatum vel tamen operationum in alias operationes ordinatarum. Et primum proprie dicuntur ministrant. 2. ministrant. Et posuisset Avicenna. ponere similem divisionem in alijs generibus virtutum. infra. scilicet quia magis latet versus est alijs magis doctrinalibus.

Sed cadit dubitatio quod predicta quatuor dicunt ministrant cum nutritiva ministrat augmentativam: ut in textu dicitur. Nutritiva vero virtus crescitivam servit et generativa servit informativam. nam virtus generativa spermatis preparat materiam in qua debet introducere formam virtus informativa: ut patet. Dicit dicitur quod iste virtutes sunt ministrant respectu aliquarum. et ministrant respectu quarundam. Contra. tunc digestiva stomachi et epatis debuissent dici ministrant: quia respectu quarundam puta attractivam sunt ministrant. Alij dicunt solas esse ministrant que in sua operatione plus profunt alteri quam sibi: ut epas generando sanguinem plus profunt alijs quam sibi et stomachus in generatione chylis. Istud dictum est sine ratione et propterea generativa modo ministrant informativam. Alij dicunt quod hic intelligitur de virtutibus preparantibus preparatione corporis que sunt ministrant sicut digestiva epatis

videtur quod sit sumuntur apud medicos

vel stomachi: unde particulares membrorum digestiones ponuntur inter opera nutritive et ministrante virtutis. Sed itez hoc non sufficit cum generativa spermatis cum preparatione cibi preparat informatiue. ¶ Ego estimo quod virtutes dicuntur ministrantes que sunt naturaliter alteri virtuti: ut sic ordinate per se. nunc autem et si accidat nutritiva servire crescitue quam plus restaurat quam est deperditum: non tamen est crescitue per se subordinata et generativa spermatis si preparat materiam informatiue tamen non agit tanquam subordinata virtuti spermatis: sed subordinans sicut cor in generando spiritum vitalem non subseruit cerebro.

Alia dubitatio solet esse vtrum vnum faciens operationes ministrante et operationes ministrantis virtutis faciat semper istas operationes mediatis principibus realiter differentibus: ut. v.g. stomachus digerens cibum et convertens in chylum et agens in secundas humiditates sibi appropriatas nutriendo se faciat per eadem principia vel diversa. ¶ Et hic respondendo dicitur ad dicta superius de distinctione virtutum. Dicendum est quod mediate eodem calore et eadem omnia ita quod realiter principia illa operationum sunt omnino eadem. ¶ Et ministrata que duo sunt genera. vnum generat in re nutritis ad hoc ut individuum remaneat: quod in duas partes species nutritiva et crescitiva. et alterum genus ministrat in nutriende ad hoc ut remaneat species: quod etiam in duas dividitur species in generativam et formativam.

¶ Ponit subdivisionem et dividit in duas partes. Quia primo illa virtus membrum assignando species duas. Secundo sigillatim vnum quodque declarat ibi (virtus vero). ¶ Primo dicit duo esse genera virtutum ministrata naturali. vnum ad hoc ministrans in re nutrimenti: ut individuum conservet: et hinc duas species nutritivam et crescitivam. Alterum ad hoc ministrans in re mittente ut species conservet. et hinc duas species generativam. que immediate generat spermam. et informativam que immediate informat materiam spermatis in introducendo formam fetus. ¶ Et attendendum quod hic ministrare non sumitur stricte ut immediate ante: cum iste virtutes non sunt ministrantes: sed sumitur per operari. ¶ Per re nutrimenti intelligere debemus materiam nutrimentalem. nota virtus nutritiva est necessaria in conservatiōe animalis: non autem in conservatiōe inanimato. propterea quod animalia indiguerunt per suis operationibus actuali calido et humido: quod a calido illo dissolvitur: non sic autem inanimata: ut supra. capitulo de membris. Augmentativa autem virtus est necessaria ad integritatem individui vel necessaria ad decurrendum per etates. Nam sine augmento animalia non possunt decurrere eo modo quo faciunt per etates et multo prius deficerent. Quamvis ergo animal vivat sine augmento in consistentia: et post tamen si non processisset augmentum non ita duraret in senectute et consistentia. ¶ Non secundo. quod quod diminutio pervenit defectu nutritive virtutis: ideo non fuit necessarium ponere virtutem diminutivam.

¶ Virtus vero nutritiva est illa que nutritis in nutriti convertit similitudinem: id est ut per ipsum restaurationem eius recuperet quod dissolutum fuit.

¶ Nunc determinat sigillatim. Primo de agentibus ad individui conservationem. Secundo de servatibus spiritum: ibi (generativa): prima in tres. Primo ponit definitionem nutritive. 2. augmentative. 3. ponit comparationem istarum virtutum ad invicem. Ibi 2. (ut autem crescitiva). Ibi tertia (nutritiva vero). ¶ Dicit primo quod virtus nutritiva est que convertit nutritis in similitudinem nutriti. ideo ut per ipsam recuperet restaurationem eius quod est dissolutum. ¶ Non primo quod hic notat nutritiva virtus ex parte obiecti quod est nutritis. Nam cum in corpore nostro: ut dicitur supra. capitulo de humoribus. sit cibum in stomacho: deinde chylus fit ex eo. 3. sanguis. 4. prima humiditas fit ex sanguine: deinde ex ea fit ros: deinde cambium. Quia istorum alia a cambio dicuntur aut futura nu-

trientia: aut quasi nutritiva: sed cambium est vere nutritis cum sit vere illud quod convertitur in substantiam nutriti. ¶ Notificat 2. ex parte subiecti. nutritum est id quod dicitur nutriti: et est illud in cuius similitudinem convertitur nutritis per restaurationem deperditam ab eo. Ex quo patet quod signato in corpore hominis toto persistente aggregato ex eo quod remanet et resolvitur: et signato aggregato ex eo quod remanet in principio resolutionis date usque ad finem et eo quod apponitur: nullum istorum est illud quod nutrit: sed tamen nutrit illud quod remanet a principio dissolutionis usque ad finem assimilationis et assimilatur sibi nutritum. 3. notificat ex parte operationis que est convertere vel agere in nutritis. ¶ 4. ex termino actionis que est assimilatio nutriti est que ad accidentia. ¶ 5. ex parte finis que est restauratio eius quod dissolutum est.

Sed iuxta dicta videtur quod omnem restaurationem oportet precedere resolutionem: aliter. non semper nutritis est ad restaurationem eius: quod dissolutum est. Et idem sentit Galenus. primo afforum. commento. 16. et 4. de accidentibus. cap. penultimo. ¶ Et Avicenna. per categoriam. cap. per d. c. 80. ¶ Sed non immediate post primum istas generatiōis sit membrum dissolutio: tunc. non aliquid est pars que non per tempus duraret: sed immediate post fit restauratio cum nutritiva sit spiritus in actu secundo. ¶ Dicit brevisissime dicitur quod vtrum plurimum restaurationem precedit dissolutio: vtrum autem prima restauratiōem precedat aliquid dissolutio est questio: quare vtrum deest primum istas esse hominis: et vtrum iste resolutiones et restorationes sint continue vel non. nam si sint continue tunc omnem restaurationem precedit dissolutio: vel e contra. Si autem non sint continue et deest primum esse hominis non est demonstrabile quod ipsa altera precedat. tunc. non erat post primum istans in quo nec erit isto modo dissolutio nec nutritio: sed tamen restauratio vel nutritio est finalis ad restaurationem deperditam: vel eius quod necessario deperdet: et hoc sufficit pro mentibus auctorum.

Dubitatur 2. vtrum per actum nutritive virtutis possit restaurari humidum radicale. et videtur quod non per hoc quod humidum radicale est humidum spermaticum a principio generationis dictum. tale autem restaurari non potest. ¶ Maior patet per hoc: quod si humidum radicale intelligitur humidum per nutrimentum acquisitum: tunc non minus quantitatively habet de radicali humido inveniuntur quam puer: cuius oppositum supra. cap. de etate. et minor patet per hoc: quod si tale humidum restaurari possit tunc partes spermaticas perire habentur et regenerari et reuniri secundum primam intentionem cum nec materia nec agens non deficeret ad ista: et dicitur Galenus. 3. tegni. et Avicenna. supra. cap. de membris. ¶ In oppositum est Avicenna. hic cum nutritiva affilet quatenus dissolutionem recuperet eius quod dissolutum est: sed illud quod dissolutum est est humidum radicale: ut 3. primi. c. per. ¶ Pro isto dubio advertendum quod si nomen humidum radicale sumitur duobus modis. Aliquod. non sumitur solum per humidum dictum a principio generatiōis. Aliquod per omni humidum membrum animalis. Ex quo patet quod aliquid est humidum radicale dictum ex tempore. Nutritivum vero humidum quicquid dicitur illud solum quod adhuc permanet sub forma nutritivi. quicquid vero omnino illud quod est ex nutrimento generatum post generationis principium. ex quo patet etiam aliquid nutritivum radicale humidum esse radicale. Quod autem radicale humidum apud metes auctorum possit dici de humido contracto ex nutrimento. Arguitur. ponendo in casu quod in sorte loco carnis ablata cum gladio regeneret caro nova ex toto. et patet quod illa est vivens. ergo habet radicale humidum tamen nullum habet humidum contractum a principio generatiōis sortis cum sit totaliter facta ex nutrimento. ¶ Istis positis sit ista conclusio responsiva. possibile est per actum nutritive virtutis restaurari humidum radicale. Patet per hoc quod potest restaurari humidum membrum quod ex nutrimento generatur. et ex his patet argumentorum solutio.

Utrum per actum nutritive virtutis possit restaurari humidum melius per vite longitudo die eo quod est a corpore resolutum. ¶ Et arguitur quod sic in ethnico et leproso sanato humidum restauratum est aptius pro vi-

ta q̄ humidū infectū prius in eis ex̄is q̄ est a corpe disso-
lutū: ergo r̄. assumptus p̄. quia illud humidū leprosum tale
fuit q̄ si fuisset ipsuz vel sibi simile cōseruatū nō potuisset
tādiu vitaz durare q̄ diu durabit cuz illo restaurato. ḡ r̄.
¶ Sc̄do p̄ hoc q̄ melicus p̄t duci ad temperamentum.
Sic ergo soz. nunc p̄mo reductus ex melico. tūc arguit sic.
Humidū nūc restauratum est p̄fectius r̄ melius. p̄ lōgitu-
dine vite humido resolutū. q̄ humidū q̄ nunc est restau-
ratū est tēperatū r̄ resolutū nō fuit tēperatū cū nunc p̄mo
corpus reductus sit. ¶ Cōtra. sit nūc plato ex generatione
tēperatus in eodē instāti etatis cuz forte reducto in eodez
gradu tēperamēti. Et arguo sic. Hūidū sortis p̄existēs i eo
est deterius humido p̄existi in plone: q̄ r̄tinue fuit distē-
peratū r̄ p̄ etatiū decursuz deterioratū plus. igit̄ si nō re-
staurat̄ meli⁹ p̄existēte aggregatus ex p̄existēte r̄ restaurato ē
deteri⁹ in sorte q̄ in plone. n̄s tamē est falsuz: cuz nūc soz.
r̄ plato sint p̄cise cōfiliis p̄fectionis cōplexionis r̄ etatis vt
ponit casus. ¶ P̄terea. hō p̄t fieri substātificē humidū
or: ḡ p̄t restaurari humidū substātificē hūidius: r̄ per n̄s
melius p̄ vita dep̄dito. Assumptū p̄bat: q̄ ethicus p̄t sa-
nari r̄ fiet hūidior nō t̄n qualitatiue: s̄ substātificē: q̄ in
sui suba erit plus de elementis hūidis p̄portionabiliter q̄
an: vel q̄ in eo subiectiue erit intensior gradus hūiditatis
q̄ an. nec aliud videt̄ ip̄ortare substātificē hūidi⁹. ¶ Q̄
si dicat̄ q̄ nō d̄r substātifica humiditas nisi aerea. p̄ p̄mo
hoc nō esse ab auctoribus dictū. s̄ voluntariū. ¶ P̄tere-
rea. plus ē de aere in tali corpe reducto p̄portioabilr̄ q̄ an
te reductionē: cū ante corpus eēt terrestificatū: r̄ humida
elemēta q̄si p̄sumpta. ¶ In oppositū arguit: q̄ si sic: vita
posset p̄petuari: p̄sequēs falsuz: r̄ arguit n̄a: q̄ si i hora fu-
tura restaurabit̄ humidū eā bonū cū dep̄dito sequit̄ q̄ in
fine hore erit corpus p̄cise p̄silit̄ dispositū sicut nūc q̄ ad
causas lōgitudinis vite. igit̄ erit p̄cise eāliter duraturus: r̄
sic i fine alteri⁹ hore fieret sile. nunq̄ ḡ corūperet̄.

¶ In ista q̄one p̄mo tractabit̄ cōis r̄nsio. secūdo videbitur
quidā ali⁹ p̄babilis modus r̄ndendi. Quantū ad p̄mū sup-
ponit̄ ex dubio p̄cedente qd̄ sit nutrimentale: qd̄ etiā sit ra-
dicale hūidū. ¶ Hūidū vō innatū sumit̄ tot modis: r̄ pro-
cisidē significatis sicut humidū radicale. hūidū vō influēs
d̄r hūidū nutrimentale vtroq̄ duoz modoz. ¶ Nota se-
cūdo q̄ cū sint tres actus nutritiue vtutis: vt infra in hoc
capitulo hic intelligim⁹ t̄n de assilatione. ¶ Nō tertio q̄
dupliciter d̄r aliq̄d humidū eē altero melius: vno mō pro-
vita: alio mō p̄ opationibus: dicim⁹. n. humidū infantis eē
melius p̄ vita: iuuenis vō melius p̄ opationibus. Et istud
qd̄ d̄r pro opationib⁹ d̄r esse meli⁹ a doctorib⁹ absolute: vt
sumit̄ tertia p̄mi. capitulo p̄mo. ¶ Nō q̄rto q̄ aliq̄d hu-
midū eē aliud meli⁹ p̄ vita p̄t itelligi vel absolute: q̄ cuz
ip̄o diutius est aptū indiuiduū absolute in vita p̄seruari:
vel rōne alicui⁹ q̄litatiue dispositionis secū r̄iuncte: vt hu-
midū pueri leprosi sanabilis dicim⁹ absolute meli⁹ p̄ vita
humido restaurato in sanitate: t̄n merito q̄litatiue disposi-
tionis deterius. ¶ Ex quo p̄ q̄ humidū restauratus post
sanitatē in eo qui fuit leprosus ē meli⁹ p̄ vita ad hūc intel-
lectū: q̄ cū ip̄o p̄t diuti⁹ vita p̄seruari q̄ potuisset cū p̄ori
nisi fuisset sc̄a sanatio: nō t̄n d̄r absolute meli⁹ p̄ vita: quia
cū p̄iori poterat viuere toto t̄pe sanationis: r̄ cū hoc toto
t̄pe quo poterit post sanitatē viuere: r̄ sic plus cū p̄iori po-
test indiuiduū p̄seruari. ¶ Nō. s̄. q̄ dupliciter dicim⁹ ali-
qd̄ alio hūidi⁹. vno mō substātificē. alio mō q̄litatiue. r̄ il-
lud est q̄litatiue hūidi⁹ qd̄ intensiori gradu hūiditatis est
humidū. illud vō d̄r substātificē hūidius qd̄ h̄z humidum
meli⁹ p̄seruatiū r̄ ampliori t̄pe cali n̄lis: quēadmodū cō-
tingit si hūidū h̄z plus de aereo r̄ minus de terreo: ita inui-
tē p̄portionatis vt sint caloris n̄lis p̄ueniētī cōseruatiua
¶ Tūc supponit̄ primo q̄ p̄ actionē caloris n̄lis sp̄ resol-

uit̄ subtili⁹ r̄ magis ac reuz: q̄ est i se resolvable r̄ calidū eā
b̄n applicatū. ¶ Supponit̄ sc̄do q̄ humidū magis aereū
r̄ vinctuosuz ē p̄ueniētius caloris n̄lis sustētaculū cū faci-
li⁹ ab eo subtiliet̄ r̄ disponat̄ s̄z exigentiā caloris. ¶ Sup-
ponit̄ tertio q̄ stātib⁹ oib⁹ silibus r̄ eālib⁹ causis durabi-
litate vite sp̄ stat eālis vite durabilitas: p̄z de se. ¶ Sup-
ponit̄ q̄rto q̄ mēb⁹: vō qd̄ assimilat nutrimentū p̄fecte obri-
net sup nutrimento ex quo inferē q̄ nutrimentuz ē in q̄li-
tatib⁹ assimilāt nutrito. ¶ Tūc ē p̄ma cōclusio in qua oēs
cōueniūt q̄ possibile ē restaurari humidū meli⁹ p̄ opatio-
nib⁹: vt p̄z in p̄cessu de pueritia ad iuuentutē. ¶ Sc̄da cō-
clusio. possibile ē restaurari hūidū merito q̄litatiue dispo-
sitiōis meli⁹ dep̄dito p̄z in leproso sanato r̄ ethico reducto
r̄ melico sc̄o tēperato i q̄b⁹ casib⁹ p̄cedēdū ē q̄ cū hūido re-
staurato diuti⁹ ē aptū indiuiduū viuere q̄ fuisset cū p̄ori nō
sc̄a sanatiōe vel restoratione. ¶ Nō t̄n q̄ in casu tali hu-
midū restauratū non ē absolute meli⁹ p̄ vita: vt. s̄. declara-
tū est. ¶ Tertia cōclusio. ip̄ossible est restaurari hūiduz in
se absolute eā bonū cū resolutū. ¶ Patet: q̄ si sit possibi-
le ponat̄ q̄ i hora fiat resolutio r̄ restauratio tāti r̄ eā boni
r̄ sequit̄ q̄ p̄ fine hore cause durabilitatis sortis erūt oino
eāles r̄ p̄siles causas durabilitatis ei⁹ in p̄ncipio: r̄ p̄ n̄s p̄-
cise erit duratur⁹ t̄n i fine hore quātū in p̄ncipio: qd̄ ē im-
possibile nisi p̄ tēpus ifinitū eēt duratur⁹. ¶ Et ex hac se-
quit̄ q̄ nō p̄t restaurari meli⁹ dep̄dito cuz nō possit eque
bonū. ¶ Et fm̄ hanc p̄onez d̄r in p̄mo argumēto: q̄ taz in
ethico q̄ in leproso restaurat̄ hūidū absolute deteri⁹ p̄ vi-
ta: q̄ cū illo min⁹ diu vita p̄seruari posset. l̄z restaurat̄ me-
lius merito q̄litatiue dispositiōis: vt. s̄. d̄r. ¶ Ad sc̄dm d̄r
q̄ hūidū qd̄ prius erat i melacōlico reducto p̄t esse q̄ fu-
it absolute meli⁹ hūido p̄existēte in tēpato: nec valet aug-
mentum fuit distēperatū r̄ hoc tēperatū: ergo suū hūiduz
fuit deteri⁹ p̄ vita: nisi ponat̄ paritas i etate: s̄ in casu n̄ro
r̄tinue an̄ istans reducti eē fuit soz. iunior platōe. stat etiā
hūidū p̄cise eā bonū fuisse r̄ etiā stat ipsuz fuisse deterius
hūido platōis: s̄z nō deteri⁹ q̄ est hūidū platonis neq̄ eā
malū: s̄z necessario melius q̄ ē hūidū platonis. ¶ Ad ter-
tiū dicūt nō esse hūidiorē substātificē ethicū sanatū q̄ eēt
an̄: q̄ suū hūidū nō est p̄portionatū sustētaculū sui calo-
ris: r̄ hoc est id qd̄ p̄ hūidius substātificē significat̄ siue
plus habeat de aereo siue non.

¶ Quantū ad sc̄dz supponit̄ p̄mo illud eē hūiduz absolute
meli⁹ p̄ vita merito cui⁹ p̄t diuti⁹ vita absolute cōseruari
q̄ merito alteri⁹: r̄ differt hec suppositio a sibi cor̄spōdē-
te in p̄iori p̄one q̄ supra d̄r q̄ illud ē meli⁹ cū q̄ est corpus
diutius p̄seruabile: mō p̄z q̄ in aliquo corpore diu seruabi-
li in vita stat esse aliquod humidum malū r̄ ineptuz meri-
to cuius corpus non conseruaret̄ in vita: sed abbreviaret̄.
¶ Supponit̄ secundo non t̄n fieri hominē indispositum
ad diu viuēdū ex hoc q̄ hūidū restauratū eēt min⁹ bonuz
dep̄dito: s̄z etiā ex indispositiōe r̄ qualitatiua r̄ substātfi-
ca siccitate acq̄sita in hūido qd̄ remanet: ista clara ē de se.
¶ Supponit̄ tertio q̄ possibile est partē subtilē corporis
resolutioni aptā esse infectaz mala q̄litate mortificatiua
fixa in ea: ita q̄ sine hūido q̄litas illa remoueri non possit:
p̄z suppositio: quia non repugnat q̄ in morsu scorpiōis vel
canis rabidi vel serpentis inficiatur paulatiue corpus to-
tum ita vt pueniat ad tyriā: imaginabile ḡ in talib⁹ partez
subtilē esse infectā q̄ postea resoluit̄ r̄ p̄ eius resolutionez
corpus sanat̄. ¶ Ex his suppositiōibus sequit̄ ista cōclusio.
possibile est p̄ actū nutritiue virtutis hūidū restaurari ab-
solute meli⁹ p̄ vita hūido dep̄dito: cōclusio p̄z ponēdo sub-
tile resoluendū eē infectū mala qualitate fixa in eo r̄ non
remouibile sine hūidi resolutionē. Et q̄ post illi⁹ resolutionez
fiat restauratō hūidi sani nō infecti: vt supponit̄ i tertia sup-
positione. Et patet q̄ merito hūidi resoluti vita nullo mō

*vide q̄ humidū q̄ r̄ meli⁹ p̄ opationib⁹ d̄r a
doctorib⁹ absolute meli⁹ r̄ talis aut q̄ p̄suz r̄*

ad finē augmenti post cōplemētū: ergo augmētū in etate consistentie nō est ibi pprie crescentia quāuis sit ipinguatio quēadmodū aī cōsistentiā nō est ariditas. i. diminutio: s; illud. i. augeri post consistentiā sit longius a vero: et magis exiens a necessario: q; non ex toto est impossibile fieri in iuuetute diminutōez. Nā bene potest nutrimentū p̄hiberi et virtus minorari: s; postq; deficit virtus et mēbra sūt indurata: nō pōt aliqua virtus facere retrogradatiōez nāliter. ¶ Ex q̄bus p̄sidera. q; q; in adoleſcētia adderet in lōgitudinē tñ: et in p̄sistentia ī latitudine et p̄funditate: q; in fine p̄sistentie erit: ita q; in fine p̄sistentie ille est augmentatus: et tñ non augebat in adoleſcētia nec post.

Dubitat vtrū sit possibile in etate p̄sistentie fieri v̄z augmentū. ¶ Et arguit p̄mo q; sic: capto sorte sanguineo in p̄mo instāti etatis p̄sistentie et platone melico in p̄mo etatis p̄sistentie sue. Et arguit sic: humidū sortis ē extensibilis hūido platonis cū sortes sit sanguineus: et p̄ p̄ns hūidior et magis aereus et minus terreus q; humidū platonis īmediate ante fuit et calor nālīs ī sorte ē potētior q; calor nālīs in platone ad extēsiōē faciendā: et erat īmediate aī: et est eque bona applicatio: et agunt ambo mere nāliter s̄m vltimū sue potētie: ergo cū īmediate aī fiebat augmētū in platone: nunc d; fieri augmentū in sorte et īmediate post: sed post erit in etate p̄sistentie: ergo in etate p̄sistentie poterit fieri verū augmētū. ¶ Dic d; a quibusdā cōcedendo q; in etate consistentie pōt fieri verū augmentū. Ad hīc aī d; intelligit q; in etate p̄sistentie merito p̄portionis q; eēt caloris tēperati ad hūidū temperatū nō fieret v̄z augmentū: et h̄ sufficit Aui. vñ etiam s̄m hoc concedendū esset aliqñ in etate adoleſcētie nō eēt v̄z augmentū. ¶ Dec respōsio apparet expresse contra diffinitionē consistentie: et contra Aui. hīc.

¶ Alij dicunt v̄z q; calor nālīs in augmentatiōe non agit vt calor absolute: s; vt nālīs aliter nō ageret ad q̄tatem s; in infinitū: quēadmodū ignis ī infinitū augeret: nisi deficeret cōbustibile. Dicunt ergo q; calor p̄tūc in sanguineo nō est ita potēs ad extēdendū sicut p̄us erat in melico: cū n. forma nō intēdit v̄teriorē extēsiōē: n̄ dirigit istrumētū suū qd est calor ad hāc operatiōez: et iō calor ē ipotētior. ¶ Cōtra hāc respōsiōē arguit. ponēdo q; sit sanguineus in p̄mo instāti sue consistentie minor tēperato et mediocri hōie: et post q; forma appetit v̄teriorē maioratiōez cū appetat p̄portionatissimā q̄tatez q; nō habet. Ad hūc ergo non ex defectu forme hoc accidit dirigentis.

¶ Alij dicunt q; hūidū sanguinei ē terrestrius in p̄mo instāti p̄sistentie q; hūidū melici. Et rō est: q; calor cōsanguinei v̄z ad p̄sistentiā est cōti' absolute potētior calore melici. ergo qñ definit posse hūidū extēdere hūidū suū est magis resistēs: s; hoc nō est nisi q; est terrestrius. q; rē. ¶ Quod si arguit. Sanguineus est calidior et hūidior melacolicus: ergo suū hūidū posita paritate ī etate est minus sicū et sic minus terrestre. ¶ Dicunt q; si intelligatur de sicco substātificē: prima p̄na non valet: nam sanguineus est hūidior q; litatiue: sed substātificē terrestrius cū sit hūidum eius minus per se paratū a calido substāliari et extendi. Et hanc rationē puto satis intelligibilē: si dicat q; elemēta sūt īmixto s; suas formas substāciales nō extensas in mā. Nā tunc poterimus dicere q; plus de elto terreo est in sanguineo q; melacolico proportionaliter v̄troq; cōsistentie in principio consistentie: sed tñ est de humiditate que est q̄litas plus est in sanguineo. ¶ Si vō dicat istas formas extendi in mā et esse intensibiles et remissibiles s̄m correspondentiā gradus medij proportionalis inter q̄litates q; sibi determinat elementum vt videntur dicere illi qui volūt sequi viam commentatoris.

¶ Non video quin sanguineus plus habeat de gradibus

forme aeris q; melacolicus in casu dato cum intensiōe illarum qualitatum humiditatu. i. et siccitatu sequat̄ intensiō forme substācialis aeris: et per idē minus habet de forma terre. ¶ Ideo supponit̄ pro nunc: q; omne mixtum limitat sibi respectu date materie certam q̄tatez et extēsiōem: sub qua p̄portione stat forma sua. ¶ Cum. n. vñ: quodq; possit propter raritatem imperfecte disponi: et p̄ nimiam densitatez aliqua est me' magnitudo sub q; optime stat. ¶ Suppono 2°. q; nō ois exitus ab ista magnitudine vel diuersitate est sibi eq̄liter discōueniens. ¶ Supponit̄ 3°. q; transmutationi ad magis discōuenientem dispositionuz alyz paribus illud plus resistit. Dec 3° suppositio patet. nam nullaz aliam causam assignare possumus: quare quedā neruū facile extendimus v̄z ad certā mensurā: sed cum ad illā peruenerit nō possumus v̄terius. Et similiter v̄trē vel vesicā inflando v̄z ad certū terminū extendere possumus et nō v̄ltra nulla adueniēte noua virtute resistiua. ex his dicit̄ q; hūidū sanguinei est magis extensūz alyz parib' in p̄mo instāti consistentie: q; melacolicus. Et sic plus sibi repugnat v̄terior extēsiō vel raritas q; hūidū melici: et p̄ p̄ns plus resistit. ¶ Dico ergo negādo p̄nam hāc: hūidū sanguinei est aerū et minus terre: ergo ē magis extensibile nisi addant̄ alia paria: vel g minus resistēs v̄teriori extēsiōi vt virga parua chordaz bene extensaz nō possūz lōgius extēdere: s; finire grossum multo magis facile possūz extēdere q; nunc cōtractus est. ¶ Et si dicat forma est eadē substācialis que aī extēsiō nē ī chorda et tenacitas vel viscositas ē eadē nec mediāte alio resistit extēsiōi: ergo nō plus resistit tūc q; aī. ¶ Dicit̄ q; extēsiōi v̄ltra q̄tatez quā habet vel intēti ad talē trahere eque bene resistisset sicut nūc. S; illi priori extēsiōi modicū mediāte hoc p̄ncipio ē apta resistere: breuiter ergo respectu eiusdez actionis p̄cipue eque resistere: s; ista extēsiō eēt alia actio: vnde non habeo p̄ incōueniēti q; a. nūc ē min' potēs calidū: et min' resistēs q; fuit ī b. instāti: et tū a. min' potēti frigidū p̄ se īfrigidari poterat q; nūc posita paritate in mō applicatiōis sed de hoc alibi.

¶ Et nutritiue qdem operatio tribus particularib' complet operationib'. Vna est permutationis substantie comprehēsiō q; est sanguis: aut humor q; est in potentia propinqua in effectu similis membro. q; quādoq; fallit quēadmodū in egritudine cōtingit q; atrophia vocatur q; est nutrimenti defectus.

¶ Enumerat et exponit act' nutritiue specialr. Et diuidit̄ ī tres. P̄rio. n. ponēdo numez declarat vñ actū. 2° alium. Ibi 2°. (Et alia.) Ibi 3°. (Et 3°. ē.) ¶ Dicit̄ p. q; opatio nutritiue cōplet̄ trib' particularib' opationib'. Et vna illaz est cōprehēsiō substātie q; ē subiecta pmutatōi q; ē sanguis aut humor q; ē pō p̄pinq; ī effectu s̄lis mēbro: et ista opatio quāq; fallit quēadmōz in egritudine q; vocat̄ atrophia cōtingit. ¶ Circa quā partē nota. q; opatio nutritiue pōt dici totū aggregatū ex oibus opationib' nutritiue p quāta est nutritiua. Et q; illud cōplet̄ trib' particularib' opationib' ipuz constituentibus: ideo illo mō diceremus operationez nutritiue p̄pleri tribus opationibus particularibus. ¶ Vel secūdo completur tribus operationibus particularibus: operatio vltimata q; est assimilatio q; complet̄ iunctis cū ea appositioe et vnione. ¶ Nota 2°. q; ista operatio vocat̄ cōiter appositio: et est cū nutrimentū p̄pinquūz apponitur in loco vbi debet fieri actus nutritiōis. ¶ Nota tertio. q; s̄m quosdā solus sanguis nutrit et secūde hūiditates noīa: te nō differunt a sanguine. Et apud istos illud qd comprehendit̄ in p̄mo actu nutritiue v̄tutis est sanguis: ita tamē

alteratus vt sit i potētia ppinā silis mēbro: s; alios vō hu miditas. Secūda nō est substātaliter sanguis: sed differt ab eo. Ideo Aui. vt poneret sermonē verū apud vtrāq; dixit subdisticte que est sanguis aut humor. ¶ Nota 4.º q; hic actus qñq; fallit: aut propter defectuz nutrimenti: aut pp defectuz virtutis mēbri: et egritudo illa vocat̄ atrosia: in q; hic actus fallit dicta ab a. qd̄ est sine: et trophos qd̄ est quersio: vel fm̄ alios appō. Nō intelligo aliquē esse viuentē in quo ex toto deficiat appō. s; valde cōminuitur.

¶ Et alia est adberentia q̄ est vt hoc receptum nutrimentū completo effectu efficiat. s. vt mēbri pars fiat. q; plerūq; fallit quemadmodū in hydropisī contingit carnosā.

¶ Declarat scōz actū q̄ est vnio dicēs. q; alia operatio que vocat̄ adberētia. i. vnio p̄ quā operationē fit vt hoc nutrimentū receptū: id est illud qd̄ est appositū: fiat p̄pleto effectu pars mēbri. Et hic actus qñq; fallit quēadmodum in egritudine q̄ est ydrops carnosā. ¶ Nota p̄. q; in hoc actu q̄ est vnio fm̄ quoddā nutrimentū: vere quertit̄ in substātia mēbri. Et ad hūc sensuz dicūt Aui. dicere q; nutrimentū fit pars mēbri p̄pleto effectu. Et s; hāc viā ista cēt p̄ncipalissīma opatio nutritiue: fm̄ alios vō nutrimentū quertit̄ in mō substātie ad dispositōez mēbro similē: et cū mēbro iuisca: et ita q̄ ad cōtinuitatē materialē fit p̄pleto effectu ps mēbri: s; non quo ad formalē cōtinuitatē. ¶ Nota 2.º q; in ydrope carnosā sanguis ē iēptus p̄plemēto digestiōis. sed tñ attrahit̄ et apponit̄ mēbro: et iō mēbra tument ac si cēt ibi caro: s; illud nutrimentū nō vere vnit̄: et imisceat̄ cū mēbro: deficit ḡ i illa vnio: nō qd̄ ex toto: s; plurimū.

¶ Et tertia ē similitudo q̄ ē vt h̄ receptū qd̄ iā scīm ē ps mēbri ponat ei ab oib; p̄tib; simile vsq; in essentia et colore. Qd̄ qñq; fallit quēadmodū p̄tigat̄ i baras et morphea. Labiū. n. et adberentia iā ibi sūt repta: s; similitudo nō ibi inuenit̄.

¶ Declarat tertiū actū: deinde docet a q̄ virtute sit ista 3.º opatio. Ibi. (Et hāc qd̄.) ¶ Dicit p̄mo. q; 3.º opatio ē assimilatio q̄ est opatio p̄ quā illud interceptū qd̄ ē factuz ps mēbri fiat sile mēbro cui apponit̄ in sui essentia et colore. Et istud qñq; fallit quēadmodū i morphea et albaras. Ibi .n. est expertū fieri appositōez et vnionē cū videam; membrū morpheatū igrossari et ipinguari. ¶ Nota p̄mo. q; fm̄ aliquos i hoc tertio actu nō acquirit̄ nutrimento nisi dispositio accītalit̄: et iō ista operatio nō est p̄fectior scōa: et tunc p̄ essentia intelligemus modū substātie. ¶ Alij vō volunt q; in ista fiat acquisitio substātalit̄ forme mēbri i nutrimento: q; ista est finis aliaz et p̄ simile fieri i essentia intelligūt assimilari substātalit̄. ¶ Nota 2.º q; morphea et albaras cū sint defedationes p̄ternāles sine vlcere pendētes: a mā in cute cōtenta differūt i hoc: q; morphea ē magis superficialis cū fiat a mā subtiliori: et sup quā dñatur vtus expulsiua. Albaras ē s; magis p̄funda pp̄ s;rias dispositiōes materie vel defect; expulsiue vtutis. ¶ Nota 3.º q; ablato p̄cedēti istoz actū auferunt̄ sequētes: s; nō econtra.

¶ Et hāc qd̄ opatioez efficit virt; imutatiua q̄ ē vna de virtutib; nutritiue: et ē i hoie vna i genere et p̄ncipio p̄rio. s; i mēbris similitū p̄tiū diuersificat̄. In vnoquoq; .n. mēbro existit virt; fm̄ ei; cōplonez q̄ nutrimentū i ei; quertit̄ similitudinē diuersa a virtute q̄ nutrimentū i similitudinē alteri; p̄mutat. Immutatiua vero q̄ est in ep̄e operationem efficit toti corpori cōem.

¶ Docet a qua virtute sit assimilatio. Et dicit q; banc ope-

rationem: scilicet assimilationem facit virtus immutatiua que est in vna de vtutibus nutritiue. Et est hec virtus in homine vna in genere et in principio primo: sed tamen diuersificatur per species: quia in vnoquoq; membro est virtus assimilatiua nutrimenti secundū complexionē illi membro propriā: vt in neruo est virtus assimilatiua nutrimenti: per quā conuertitur ad nerui complexionē: et in osse est alia: sed epar habet virtutem immutatiuā que efficit operationem cōmunez toti. ¶ Nota ergo q; hec virtus dicitur immutatiua: quia in assimilatione nutrimenti qd̄ primo erat dissimile expresse intelligitur fieri nutrimenti intrinseca mutatio: dicitur autem vna de speciebus nutritiue distinguendo species nutritiue secundū species operationum. ¶ Nota 2.º q; immutatiua epatis mediate spiritu naturali concurrat tanq; generale agens ad cōmune assimilationem nutrimenti: que fit in vnoquoq; mēbro: cum membra non nutrirentur sine tali influxu: vt est dictum supra capitulo de membris. In membris autem alijs est propria virtus immutatiua que illaz dearticulat. Et prima que est in epate vocatur generalis: quia ad omnem assimilationem concurrat et est vna vt videbitis: et ei; p̄ncipium est vnum: puta epar. Relique autem virtutes dicuntur speciales cum specialiter concurrant ad vnā assimilationem determinatam: puta illam que fit in eis: et tunc sensus est Aui. q; immutatiua in homine est vna in genere et in principio: id est in homine est vna virtus immutatiua generaliter concurrans ad omnem membrorum assimilationem: et est in vno principio: quia in epate. Sunt aut̄ multe speciales in alijs mēbris ad sensuz expositū.

¶ Generatiue vero virtutis due sūt spēs: vna ē q̄ i masculis et femis sperma generat. Altera ē q̄ diuidit vtutes q̄ sūt i spermate et p̄miscet eas tēperādo s; q; vnicuiq; quertit̄ mēbro dās neruo p̄plexionē p̄p̄riā: et ossi p̄plexiōez p̄p̄riā: hoc tñ totū puenit de spermate similitū partiu; et similib; p̄mixtiōis et hāc qd̄ virtutē vocant medici virtutem imutatiuam primam.

¶ Nunc declarat virtutes quarum finis cōseruatio speciei et primo generatiuam. 2.º informatiua ibi: (virtus vero.) ¶ Dicit p̄mo. q; virtutes generatiue sunt due species. vna est que generat sperma tam in masculis q; in feminis. Alia est virtus qui diuidit virtutes que sūt in spermate: et p̄miscet eos temperamento conueniente vnicuiq; membro: et dat neruo complexionē sibi propriam et arterijs complexionem eis propriam: et sic de alijs membris: et hoc totum facit de spermate similitū pertinet et similib; perfectionis p̄mixtionis: et hanc virtutem vocant medici immutatiuam primam. ¶ Nota p̄mo. q; generatiua virtus quandoq; dicitur generaliter omnis virtus ad cōseruationē speciei p̄ncipaliter ordinata. et isto modo informatiua etiam dicitur virtus generatiua. Aliquando sumitur pro virtute spermatis generatiua: vel suarū partiu; diuisiua: et s; p̄plexiōez s;rietatū p̄paratiua: et ita sumit̄ h̄ quo ē cōe ad duas vtutes: q̄rū vna s; medicos ē i testiculis. Et alia. i. imutatiua p̄ma ē i spermate. ¶ Nota q; s; sperma sit silis p̄tiū: et silis p̄mixtiōis q̄ ad sensuz: tñ in eo sūt p̄tes grosse et p̄tes spūose mltū differētes. Et q; i fetu pdu cēdo debēt eē mēbra diuersaz vtutū: iō fuit necessariū q; sperma hēret in se p̄tes diuersaz vtutū: vt sp̄m vitalē: nālem et aiālem: et ē i spermate p̄cipue quo ad sp̄m gignitiuū in eo existentē virt; spermatica illoz spūum adinuicem: et mouet eos ad locū generatōis mēbroz s; p̄portionē requisitaz ad eoz generatiōez. Et silr alie sunt partes corpulente iuxta tenentes q; pars corpulenta materialiter concu-

Vide qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
va qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in

Sen. II.

Boc. VI.

rat q sunt pparate vt sint ma cordis: alie p alyis mebris: vt
bz videri sup 2o ca. fen. zi. terty. g imutatiua prima istas
partes in qbus est hec pparatio separat 2 permiscet 2 tem
perat p complexione 2 ueniente mebro ex illis generado.
Nota 3o q ille actoes oes vident posse reduci i cople
xione 2 qlitate manifesta: s3 operatoes p qs acqritur com
positio: vident aliud pncipiū regere. id est. virtutes facie
tes istas operatoes: 2 vtutes cōpositioez dantes abiuicem
separat istam ponendo generatiuā. Illā vero vocauit ifor
matiuā. Et ideo nos aliqui videmus hoies bone cōplexio
nis: male tamen compositionis a natura.

Vir^o vero iformatiua iprimens e illa ex q p
cepto sui creatoris procedit mebrozū lineatio
2 ipsorum figuratio 2 concavitas 2 foramina
2 lenitas 2 asperitas 2 eozū situs 2 ipsozū con
tinuitas: 2 ad vltimū operationes q ex finibus
dimensionū eozum pendent.

Nunc declarat vtutem iformatiuā. Et diuidit i duas. p
mo hoc. 2o docet quō ad quasda alias mīstras pparet. Ibi
2o. (Et huic.) (Dic pmo. q vtus iformatiua iprimens e il
la ex qua pcepto sui creatoris puenit lineatio mebrozū 2
figura 2 cōcauitas 2 formā tam i arterys venis qz poris 2
alyis: 2 asperitas 2 lenitas i superficiebus fm iportunitatez 2
situs mebrozū 2 cōitas. i. societas eoz: 2 ad vltimū opera
tões que ex finib⁹ diuisionū eoz. i. ex finib⁹ pp quos mem
bra sunt facta distincta. (Vel scdm aliā litterā ex finibus
dimensionū eoz. i. ex cōplemento qstutatis eoz. s. mebro
rum pendent. (Nota pmo. vt ptnet dicebatur. s. q pdu
ctio nature cōplexionalis nō videet tm posse reduci i qlita
tes manifestas: s3 occultas. (Unde Gal. 2o: pplexionum.
ca. vlt. 2o illos q ex cōpositōe volūt signare sup nāli cō
plexione sic dicit. Et errauerūt modo. 2o ppter ea q nō re
memorati sūt vtut⁹ ifortatiue q e ienarrata sapiētia 2 pru
dētia: ipsa nāqz nō format mebra nisi fm q morib⁹ aie cō
uenit. Arist. eni nedū aly in rebus huius vtutis dubitauit.
Ita q dixit de ea vt sit digna vt sit pncipy altioris 2 maio
ris 2 ppingoz vt sit diuina: 2 nō p caliditate frigiditatez sic
citatez 2 hūiditate. Dec Gal. Ista ergo est cā qre hec vtus
ponit distincta ab imutatiua pma. cui⁹ opatiōes i qualita
tes manifestas magis reduci pnt. (Nota 2o q cū qtuoz
sint sensus cōpositioalis nature: qstutis: numerus: plasma
2 situs: oes vident tangere Aui. 2 tu vide. (Nota 3o q nō
fecit mentionē de forma substantiali itroducenda: vel qa
illud esset claz p illud qd dicit de operatōib⁹: vel quia nō
credidit forma iduci a tali vtute: s3 a datore formarū. No
ta. 4o q qz hec vtus agit tanqz idolū vtute testiculozū in
eoz vtute: iō nō obstāte q imediate pfectiores operatōes
faciat qz testiculi ponēdo q formā substātiālē itroducat:
non tamē est nobilior virtute testiculozum.

Et huic quidem virtuti ministrantes sūt que
rem nutrimenti ministrant ad speciem custo
diendam 2 sūt virtus nutritiua 2 crescitua.

Nūc pparat istā virtutē. s. totalē ministratē i cōseruatōe
speciei alyis ministraris. Et dicit q huic vtuti ministrant
virtutes q operant rez nutrimentū ad cōseruatōez speciei:
2 sūt nutritiua 2 crescitua. (Nota pmo. q iste virtutes
nō pprie dicunt ministrantes qz nō sunt subordinate per se
alteri nāli: ministrāt tm 2 pparant 2 materiā generationis
2 mebra p que dz fieri generatio. iō dicunt hic ministrare
isti virtuti. (Nota 2o q crescitua 2 nutritiua imediate
pparant nutrimentū ad idiuuidi cōseruatōez: s3 mediate
preparat ad cōseruatōez spēi aliā de ista virtute 2 pma
nentia videnda sunt. 2o. terty. de generatione embzionis:
2 2o de causis spermatis.

De virtutibus naturalibus ministrantibus. Cap. III.

Virtutes vero naturales que mini
strant tātū virtuti nutritiue sūt mi
nistrantes que sūt quattuor virtu
tes: attractiua: retētiua: digestiua:
2 expulsiua.

In isto ca^o determinat de virtutibus ministrantibus. 2
diuidit principaliter i duas partes. pmo ponit vnā diuisio
nem declarado membra diuisionis. 2o ostēdit q qualitates
istis virtutibus seruiūt. Ibi 2o. (Dis aut qtuoz.) Prima
in duas. pmo ponit diuisionē. 2o vnū qd qz membrūz decla
rat ibi. (Attractiua vo.) (Df primo. q virtutes nāles q
ministrāt tm virtuti nutritiue sūt virtutes ministrātes 2
sūt quattuor. s. attractiua: retētiua: 2 expulsiua: 2 digestiua.
(Intelligendū p. q i lra ponit illa dictio tm mō cui⁹ pos
sumus itelligere: vel q ille qtuoz sūt tm ministrātes respei
ctu nutritiue ita q respectu sui nō ministrat: 2 est sensus ve
rus vt supiori ca. expositū ē. (Vel 2o intelligeret q iste
ministrāt nutritiue tm: ita q nō ministrāt alteri virtuti: 2 hoc
nō eēt vlr vez. Nā attractiua seruit vitali 2 aiali vtutib⁹
2 expulsiua. Et aliq attractiua imediate vitali vlt aiali vir
tuti qz nutritiue. Nō g dicūt ministrare nutritiue tm imme
diate: vt qdā dicūt. (Nota 2o. hāz vtutū qsdā eē pprias
qsdā cōes. Cōes sūt q agūt circa nutrimentū p toto vel ta
lis nutrimenti supfluitates: vt attractiua stomachi respectu
cibi: vel epatis respectu chili: 2 expulsiua intestinozū 2c.
Prope at q operant circa nutrimentū p particulari mebro
vel supfluitatis ei⁹: 2 differūt: qm cōis attractiua vel retē
tiua vel expulsiua operant mediātibus villis. Alie nō sic.
Et rō est: qz circa obiectum maioris qstutatis 2 magis resis
tens operant qz particulares in particularibus: g sufficit
sola alteratio: s3 in cōib⁹ fuerint villi necessary q localiter
mouerent. (Nota 3o q pter istas qtuoz. Multi ponūt
vnā aliā virtutē q vocat regitiua a qbusdam 2 ab alyis di
cretiua: 2 est virt⁹ q discernit 2 separat res drias abiuicē:
ita ē vt i vna simplici medicina vel pposita duab⁹ virtu
tibus exntibus drys nō vtef virt⁹ illa illis duob⁹ respectu
eiusdē obiecti: s3 respectu diuersozū fm q erit melius pro
pseruatōe 2 regimie toti⁹ vt approximata medicia simpli
ci calida stiptica apostemati in statu nā vtie stipticitate 2
māz paratā fluere repercutiēdo 2 calitate 2 māz fluxam
ipaz resoluēdo. (Et de B loquit Aui. itra. 2o. cano. cap.
4o. i fine dū dixit. virt⁹ at q diuidit 2 ponit vnāquāqz com
plexionē ad ptē quā meref ita vt ponat vtutē resolutiuaz
in partē māei effuse ab eo ē docta nā obedire creatori sub
limi 2 gloriofo. (Et de hac eadē logē pma qrti. ca. de cu
ra emitritei. Et Aueroys 2o colliget. cū dicit. q medici eā nō
cognouerūt. ca. de inuamēt) vesice. (Intelligo g q i cor
pore ē qdā nālitās limitās vnā vtutē ad agēdū i certā ma
teriā 2 aliā i aliā māz vel aliud paties. eadē est etiā distin
guēs 2 separās pres medicie cōpositē q nō attrahunt aut
mā vel mebris diuersis: vt verbi grā. distiguit pip a ptisā
na 2 trāsmittit ad locū materie flegmatice 2 partē ptisane
trāsmittit ad aliā loca tēpanda. (Ista tm vtus nō necessa
rio ē regita ad nutritōz. Nā sufficiēter vidēt nutritōi mi
nistrare qtuoz supradicte: qz g Aui. loquit bic de vtutibus
ministrantibus nutritiue 2 p se illi subordinate: iō de ea h
nō fecit mentionez. (Qz si dicat q ista virtus separando
supfluū a iuuatiuo operat seruiēdo nutritiue. (Df q se
paratio ista fit sufficiēter in nutrimento a qtuoz virtutib⁹
iam dictis: vñ cū vene meseraice attrahūt succositatē bo
nū 2 intestia retinet supfluū fit sepatio illoz abiuicē. Si
g h vt⁹ iuuet qnqz ad hāc opatōz faciēdā: nō tm ē necessaria
nec ad illud finalr ordinate: 2 iō nō ponit inter ministran

Vide qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
va qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in

Vide qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
va qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in

Vide qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
va qd dicitur in informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in
informata dicitur a parte iuuuati
in rali efi eblig in

Sen. II.

tes nutritiue. ¶ Nota 4.º q̄ sufficiētia istaz virtutum in seruiēdo nutritiue huic sumit̄ r̄ necessitas earundez: q̄ n. nō fuit possibile nutrimentū eē p se sp̄ p̄is mēbro nutriēdo vel loco digestiōis fuit opportunū attrahere ad locū si assilari debuit: s̄ q̄ actio nō fit nisi in tpe fuit opportunus retineri. Et q̄ nō sp̄ nutrimentū est aptū imēdiate p̄uerti in substātiā nutritiōis fuit opportunū q̄ p̄paret̄ p̄ digestiōnā: r̄ q̄ in oī digestiōe refecat aliq̄d sup̄fluū q̄d iconueniētis remaneret i corpe fuit necessariū expelli: r̄ sic habem⁹ p̄dictas q̄ttuor vtutes nec alie sūt necessarie r̄c.

¶ **Attractiua** vero fuit creata ad attrahendum nutrimentū iuuatiuū q̄ quidem operat̄ hoc villis membri in quo ē s̄m longitudinē p̄tensis.

¶ Nunc Aui. determinat sigillatim de vnaq̄q̄ illaz q̄ttuor. Et diuidit̄ i q̄ttuor. ibi 2.º. (r̄ retētiua.) ibi 4.º. (expulsiua.) ¶ Dicit̄ p̄. q̄ attractiua ē vtus q̄ fuit creata ad attrahendum nutrimentū iuuatiuū: s̄ aliqui attrahat vel medicinā: vel ēt aliq̄d nocitiuū p̄ accēns: r̄ ponit̄ obiectū p̄p̄riū q̄d ē nutrimentū iuuatiuū r̄ instrūm q̄d est villi lōgitudinales mēbri in quo est. ¶ Nota t̄m q̄ aliq̄ ē attractiua cōis de q̄ hic intēdimus aliq̄ p̄p̄ria: r̄ illa opat̄ sine villis multoties vt attractiua ossis: nō ḡ diffiniē ista hic r̄c.

¶ **Et retentiua** fuit creata vt iuuatiuū retineat dū virtutes ip̄z iuuātes i eo operant̄ q̄ ab ip̄so alimētūz suscipiūt: q̄d eadē efficit̄ villis: q̄ ex transuerso p̄tendunt̄. Et est etiam cū villi q̄ s̄m latitudinē incedūt auxiliū p̄bent.

¶ **Declarat retentiua** dicēs. q̄ est vtus q̄ fuit creata ad retinendū nutrimentū iuuatiuū: dūz i eo operant̄ vtutes i mutātes ip̄z q̄ ab ip̄so suscipiūt alimētū: r̄ ista vtus operat̄ mediātib⁹ villis trāsuersalib⁹. aliqui t̄m iuuat̄ a villis lōgitudinalib⁹. Et p̄z ēt q̄ hec vtus notificat̄ ex obo sine r̄ instrumēto tā proprio q̄ cōi adiuuatiuo: vt. s̄. de attractiua.

¶ **Et itez aliq̄ est cōis retētiua aliq̄ p̄p̄ria r̄ p̄p̄ria nō vt̄ villis necessario: vt. s̄. ¶ Itē aliqui retinēt̄ p̄ter intentionē nocitiuū r̄ n̄ iuuatiuū. ¶ Attēde t̄m q̄ cū mēbra suscipiūt alimētū dicim⁹ ip̄rope vtutes mēbroz suscipere alimētū. Et ita hic dicit̄ Aui. q̄ vtutes i mutātes a nutrimentū suscipiunt alimētū. ¶ Nota 2.º. q̄ villi latitudinales mēbri in parte in q̄ d̄z eē trāstus iuuāt retentiua cōstringēdo sicut villi latitudinales portanary claudētes portanariū iuuant ad retinendūz cibum in stomacho.**

¶ **Digestiua** vero ē illa q̄ q̄d attractiua attraxit r̄ retinuit retētiua in essentiā cōuertit aptā virtutū in ea p̄mutationē facientis̄ operatiōi r̄ cōplexionē q̄ cōuersiōi nutriētis i effectu ē p̄petēs. Hec ē. n. ei⁹ opatio i iuuatiuo q̄ vocat̄ digō.

¶ **Declarat digestiua** virtutē: r̄ primo ex parte operatiōis i iuuatiuo. 2.º i nocitiuo. ibi. (Et̄ vero.) ¶ Dicit̄ p̄. q̄ vtus digestiua est illa q̄ p̄uertit illud q̄d attraxit attractiua r̄ retinuit retētiua in essentiā aptā opationi virtutū in eo facientis̄ opationē. i. trāsmutationē r̄ in cōplexionē cōpetentē cōuersiōi ei⁹ i nutriētis i effectu: r̄ hec ē huius virtutis operatio i iuuatiuo q̄ p̄p̄rie vocat̄ digestio. ¶ Est ergo notandū. p̄ q̄ hec descriptō: s̄ sit cōis digestiue cōi r̄ p̄p̄rie t̄m: t̄m hic maxie loquit̄ de cōi. ¶ Nota 2.º. q̄ illud q̄d digerit̄ distat a dispositōe nutrimentū tam quo ad modū substantie r̄ mixtiōis q̄ quo ad cōplexiōez: digestio ergo trāsmutat nutrimentū quo ad vtrūq̄: r̄ iō ambas trāsmutatiōes Aui. in l̄fa tetigit. Ex quo p̄z q̄ p̄uertere nutrimentū i essentiā aptā trāsmutatiōi nō itelligit̄ Aui. acquisitiōez forme substantialis: s̄ stet formaz talē acquiri in huiusmodi trāsmutatione. sed itelligit̄ trāsmutari s̄z modū substantie i gros-

Doc. VI.

stie r̄ subtilitate r̄ mō mixtiōis. ¶ Nota 3.º. q̄ apud Aui. hic digō p̄p̄rie accepta sic describēda eēt. Digestio ē cōuersio nutrimentū in essentiā aptā opationi virtutū debentis̄ ipsuz trāsmutare r̄ cōplexionē p̄uenientē p̄uersiōi eius in nutriens i euectu: r̄ isto mō nō eēt digestio nisi p̄paratio nutrimentū tā s̄m cōplexionē q̄ s̄m modū substantie ad hoc vt trāsmutēt̄ in nutrimentam. ¶ Nota 4.º. q̄ apud p̄hos digestio sumit̄ largi⁹ r̄ diffinitur diuersimode. Arist. n. 4.º. methan. ca. 4.º. s̄m vnā quotationē sic describit. Digestio est p̄fectio vel cōplexio in vnoquoq̄ hūido a p̄prio r̄ nāli calido ex oppositis passiuis. Aui⁹ descriptiōis sensus ē ap̄mentē Aueroyz i cōmento q̄rti methan. q̄ digestio est cōplementū passionis r̄ mixtionis rez̄. s̄riaz q̄ admiscēt̄ r̄ tēperant̄ adinuicē r̄ iste res s̄rie sunt hūidū r̄ siccū. ¶ Cōplementū at̄ seu p̄fectio est multiplex. s̄z in p̄posito n̄ro d̄ cōplementū passionis r̄ mixtiōis q̄ nulla vltērior i hūido regritur passio vel mixtio p̄ fine q̄ itenditur in tali passione vel mixtione a p̄ncipali agente q̄d est calor nālis vel forma ip̄z dirigens. vñ q̄n agens itendit aliq̄d mixtū pducere q̄n hūidū cū sicco est ita debite p̄mixtū r̄ ita passum ab isto calo q̄ sufficiat forma illi⁹ mixti recipe d̄r digestū. Et illius hūidi dispositio d̄r digestio. ¶ S̄i s̄r q̄n hūidū h̄z formā: sed nec h̄z mixtionē neq̄ cōplementū i cōplexione q̄d est requisitū p̄ sua operatōe exercēda: tūc calor aliq̄ nālis agens cōplendo istas dispositōes digerere d̄r: r̄ cum cōplenerit illud hūidū est digestū. vt verbi gr̄a: fructus amigdale i p̄ncipio est quasi mucilago r̄ nō est conueniēs ad agendūz sibi s̄ile: s̄z postea agente calore nāli arboris r̄ solis vtute cōplect̄ r̄ p̄ficitur ita vt possit generare tale q̄te est ip̄z: r̄ tūc d̄r digestū: r̄ illa dispō est digestio. ¶ Aliquādo tamē digestio d̄r de tali trāsmutatione per quā illud cōplementū acq̄rit̄: vt hic sumit̄ Aui. Et aliquādo de oī tali partiali dispōne: vt p̄z ex modis loquēdi medicorum r̄ p̄hoz. Medici aut̄ vocāt digōnez t̄m illā q̄ p̄ se p̄parat ad nutritiōez. ¶ Distinguunt̄ aut̄ species digestiōis in p̄p̄nsim q̄ est digō in paricarpis. i. fructiferis plantis i q̄d hūidū seminis digerit̄ r̄ tunc d̄r digestus cū p̄t generare tale quale ipsuz est. ¶ Generalr̄ t̄m sumit̄ pep̄asis aliq̄n pro genere digestiōis p̄ quāto fit a nāli calido nō p̄notādo q̄ calor agat p̄t p̄iunctus est cū hūido nec p̄t p̄iunct⁹ est cū sicco: r̄ sic ē genus ad ephesiz q̄ ē digō facta a calido nāli fundato i hūido r̄ optesim q̄ est digō facta a calo nāli fundato in sicco: quādoq̄ autē effesis r̄ optesim sumuntur iuxta propriam suā significatiōez: r̄ tunc significant elixationem r̄ assationem artificiales r̄ non nāles digestiones. ¶ Quāq̄ etiā d̄r transumptiue pep̄nsis de operatōe calor nālis i res putrescētes: vt q̄n calor maturat mām ap̄stematis vel de opatōe nālis i sup̄fluitates: cū. n. egerit i illas calor nālis optimā dispōne quā p̄t iducere dicēt̄ digeste. s̄z ip̄rope: q̄ n̄ iducit optias dispōnes p̄ fine quā itēdit. nā n̄ itēdit generare sup̄fluitates nec sanie: s̄z agit illā p̄ter itētionē p̄p̄fectū ex p̄te patiēt̄ vel agēt̄: sic nā agit menstrua r̄ multa p̄ter itētionē: r̄ h̄ d̄cā breuiter cōsidera opa: ¶ **Ei⁹ no operatio ē sup̄fluitatib⁹ vt si pole fuerit eas i hāc mutet dispōne q̄ ēt vocat̄ digestio.** Aut vt eaz egressionē a mēbro i quo sūt retēte facile efficiat cū expulsioe eaz attenuādo essentiā si q̄d p̄hibet fuerit grossities: aut ingrossandō si q̄d vetat fuerit tenuitas: aut icidēdo si q̄d prohibet fuerit viscositas. Et hec quidem operatio vocat̄ maturatio. Est tamen cū digestio r̄ maturatio synonyma dicuntur.

¶ **Declarat Aui. hanc virtutem** quo ad operationem in superfluitatibus. Et dicit quod operatio huius vir-

Vidi qd sit digō apud abi. po. vt digō r̄ p̄p̄rio e. s̄z po. vt r̄ t̄m r̄ p̄p̄rio

q̄ attractiua r̄c
villis c̄ nō attrahit
p̄p̄ria 3.º r̄ r̄c
villis vltim⁹ r̄ d̄p̄ns
q̄ aliquatib⁹ r̄ ing
r̄ 3.º q̄ maioris r̄
villis q̄ attrahit
villis r̄ p̄p̄ria

tutis in superfluitatibus est mutare eas ad dispositionem dictam. s. modum substantie convenientem operationi virtutis facientium transmutationem nutrimentalem. s. in eis et complexione convenientem conversioni in nutrimento in effectu: et ista etiam vocatur digestio quod si hoc non potest agit ut faciat eorum egressione a membro facilem subtiliando eas si illud quod prohibet fuerit grossities aut ingrossando si quod prohibet fuerit viscositas et hec operatio proprie dicitur maturatio: s. doctores aliqui sinonie videntur istis duobus nominibus digestio et maturatio.

Hic dubitatur utrum digestio procedat ingrossando: et videtur quod non primo ex Avicenna. b. 2. quod cum generatur chylus ex pane non est dubium quod grossior est panis quam chylus ex eo genitus per digestionem. Preterea spiritus vitalis generatur per digestionem cum sit mixtura perfectum: et tunc est subtilior sanguine ex quo generatur. Sicut lac generatur ex sanguine et est sanguine fluxibilis. Sicut ficus mature et nespila et pira sunt molliora et subtiliora digesta quam cum sunt cruda et vinum est subtilius musto. Item ex mixto grossiori potest generari per viam digestionis mixtura subtilius ut videmus ligna dura ex quibus generatur vinum in eis: et non est dubium vinum esse subtiliores dato ligno. In oppositum est Ari. 4. methaph. du. dixit. Ex spumosis. i. aeris aqua: ex his autem terrea sunt et tunc grossiora per passum et per aqua. Et dicitur. 4. methaph. ca. 4. Et quod digerunt res inspissant et ingrossant et calefiunt et arefcunt postquam fuerit frigide. Operatur autem in illis siccitates et spissitudines calor naturalis et hoc quod diximus est opus caloris naturalis. In hac questione sunt plures modi dicendi: unus est valde antiquus et notat quod digestio alia est in iuuatio alia in nocitio: tunc dicunt duas conclusiones. Prima digestio in iuuatio spiritus procedit ingrossando: et hac dicunt de mente Arist. et Averrois fuisse. et probatur per hoc quod digestio in iuuatio spiritus procedit per paratum magis diversum ad membrum. s. membrum est grossius et spissius nutrimento: ergo continue nutrimentum inspissatur. Secunda conclusio. digestio in nocitio quod procedit subtiliando. Patet per Avicenna. Et est ratio: quod virtus in nocitio agit remouendo dispositio: per quam est iecta expulsio: talis autem quod est grossities. Ista opinio si declaratur quod in generatio spiritus ex sanguine digestio non procedat subtiliando: et sicut dicitur generatio chili ex pane: nec de generatione lactis ex sanguine. Et multa talia sunt in ista positio ex parte. Preterea. si caro vaccina debet converti in nutrimentum pueri. Arguo sic. virtus digestiva agit per paratum istam conversionem in carne pueri quod est subtilior: ergo ipsa subtiliat argumentum suo proportionale.

Secunda positio est de illa operatio quod aliqui dicunt limitat dicens. quod digestio in iuuatio est duplex: quod ordinata ad conversionem nutrimenti in membrum alia ad conversionem ipsius in re ipso nobilior sicut conversio sanguinis in spiritum tunc dicit aliqui digestionem in iuuatio procedere ingrossando et alii procedere subtiliando. Nam digestio ordinata ad restauratioem membrorum ois ingrossando procedit: et hoc apud ipsos vult Arist. et commentator. Digestio ordinata ad nobilioris generatioem: alii subtiliando procedit. et sine dubio hec positio vult quod quod digestio procedit ingrossando quod subtiliando secundum finem exigentiam: et ita non videtur ad mentem Arist. et commentatoris. procedere quod vult dicunt digestionem ingrossare et inspissare. Preterea neque illud est vult vult quod digestio procedens per restauratioem deperdit spiritus ingrossando procedat ut supra dicitur contra aliam opinionem.

Tertia opinio est Thome de garbo qui notat quod ad digestionem concurrunt materia principia duo: humidum et siccum. Nam sine siccum non digeritur humidum ut aqua non ingrossatur solo humido. Notat 2. quod digestio est passio humidum non siccum. Quod probatur primo ex diffinitioe cum dicitur in vnoquoque humido. 2. quod digeritur est pati: ergo illud est digestio quod est magis passibile: s. humidum est huiusmodi: ut clarum est: ergo digestio est passio humidum et non siccum. Tunc ponit quatuor conclusiones: una est: ois digestio respectu humidum rei digerendi vel in hu-

mido rei digerendi procedit ingrossando. Probatur. ois digestio respectu talis humidum procedit ipsi cum siccum debite permiscetur: s. sine dubio tale humidum per admixtionem cum siccum ingrossatur cum humidum non reddatur grossius vel subtile nisi per diuersa cum siccum mixtioem. Secunda conclusio respectu siccum cum humido permiscendi digestio subtiliando procedit. patet. Tertia conclusio. ois digestio respectu eius quod proprie digeritur est grossando procedit. Patet: quod illud quod proprie digeritur est humidum: et tale continue ingrossatur. Quarta conclusio: aliquid totale digestum est grossius eo quod erat indigestum ex quo factum est. Et aliquid totale est subtile. Patet: nam cum plus subtiliat terreum quam ingrossatur humidum: tunc totum fit subtile. Cum autem est: totum fit grossius. hac ponitur sequuntur plures moderni. Contra hac ponitur arguitur per hoc quod non solum humidum est illud quod digeritur et est proprie subiectum digestionis. Nam Averrois expressit vult in commento quod tunc. 1. quod digestio est complementum passionis et mixtionis re per tria quod miscetur et per rationem ad. Ecce quod non vult humidum tunc esse digestionem: s. humidum et siccum. per post subdit. et certum est quod ois generatum habet unum modum mixtionis: et sua perfectio et complementum eius est digestio. Secunda. supposito quod illud quod proprie digeritur sit humidum et non siccum nec compositum ex humido et siccum: patet quod potest est falsa. Nam est possibile per digestionem humidum quod prius erat compositum cum multo siccum terreo et inter se siccum et humidum permixtum separare ab illo et comiscere cum pauciori terreo et minus siccum: s. tunc fiet illud humidum subtilius quam ante: ut patet per quod ingrossatio humidum iuxta positionem est proprie cum siccum permixtionem: quod ubi est permixtio equalis humidum cum pluri siccum et intensiori erit humidum grossius et ubi cum pauciori et remissiori erit subtile. Et hoc confirmatur experimentum. Nam humidum panis fit per digestionem humidum sanguis. Et non est dubium quod illud humidum quod primo est panis postea sanguis est plus cum pluri siccum et terrestriore permixtum: nec potest dici quod sit magis permixtum. nam potest esse quod cum erat humidum in cibo erat permixtum magis quam quod est sub forma sanguis. Et primus autem patet: quia nulla naturalis repugnantia claudit quod humidum tale per digestionem non separet a multo siccum terreo quod est superfluum: et cum modico misceatur et interim dum sit ista separatio fiat alia mixtio. Tertio arguitur: quod saltim non sufficiens motio mouetur. Nam nulla est probatio quod probet humidum quod digeritur magis permisceri quam prius cum siccum: s. aliter permisceri quam prius. Multa ex istis obiciuntur huic positioni contraria.

Et per responsione ad questionem suppono quod loquimur de digestionem proprie dicta quod supra describitur. Suppono 2. quod cum quedam est digestio quod est complementum respectu forme recipiende ut illa quod est in nutrimento quod convertitur ad subam nutriti. Quedam quod est complementum respectu operatioem perfectissime illius forme producente: sic semina dicuntur cruda ante quam possunt generari s. bisibile: et dicuntur digesta cum possunt. Dicuntur ad prius loquimur de per digestionem cuius finis est natura quod est forma. Et suppono 3. quod digestio non taliu quod immediate perparatur ad formam mixti terminati quod non. Sed vel per se perparatur ad formam mixti terminati: vel si perparatur ad formam mixti terminati per se mediate. Exemplum primo. sic perparatio nutrimenti immediate convertibilis in os: vel in granum frumenti vel in fabam vel in pirum: et sic de similibus. Exemplum secundum. sicut conversio cibi in chylum vel chili in sanguinem vel sanguis in spiritum. Tunc sit ista prima conclusio. Non ois digestio proprie accepta in mixto terminato procedit ingrossando ita quod illud quod digeritur sit grossius quam ipsum erat dum erat indigestum. Patet in multis fructibus: quod cum sunt imaturi sunt crudi et grossi et cum sunt digesti sunt molles et subtiles sicut ficus et pira et sorba et filia. Secunda conclusio: non ois digestio immediate perparatur ad formam mixti recipiendam procedit ingrossando: per de generatioem chili ex cibo et spiritus ex sanguine et multis alijs talibus. Tertia conclusio: ois digestio immediate perparatur ad receptioem mixti perfecti procedit ingrossando: hoc patet ad experientiam: nam nutrimentum tamen aialium quam plantarum quod per unam transmutationem

est aptū cōverti in substantiaz aialis q̄z plante est mollius q̄z pars in quā cōverti d̄z: et similiter de nutrimento in fructus cōvertibili. Et istam oz putare cām eē quare nā plures ordinavit digestiōes fieri i aiali. nā cū aial nutrit cibus multoties grossioribus q̄z est substantia carnis aialis: non potuit p calozē digerentē vnica trāsmutatiōe puertere in carnē: qz caloz nālis agēs imediate p tale generatiōe agit ingrossando et ispissando vt vult cōmentator 4.º methau. Dec ē actio calozis p quāto est nālis dū dixit. Operat̄ at ficitatē in illis et spissitudinē caloz nālis. Et fm hāc vltimā cōclusionē glosande sūt auctes vniuersales et inspissatiōe q̄ fit in digestiōe. Et hoc q̄ dixi est opus calozis nālis. Ratiōes aut alie nihil p cōclusionē ponderāt. Et tu cōsidera. Et si dicat q̄ ex carne dura et ligno fiunt p digestiōe vermes. et ex seminib⁹ duris plante molles vt in leguminibus et nō est dubiū q̄ ibi est motus ad formā mixti terminati et pcedit subtiliādo. Dicendū ē q̄ in generatiōe vermiū pcessit putrefactio q̄ materiā subtiliat: et ex ista subtili fit p digestiōe vermis grossior. In plātis autē pstat semina hēre partē subtilē aereā q̄ ingrossat in cōuersione ad plantā q̄ pars subtilis nō erat prius pmixta cū illo terreo qd̄ remanet p illā mixtionem ita ingrossantem. Vel dicendū q̄ a calo extrinseco nōnāli fit prius partiu quarūdā subtiliatio. et postea caloz nālis seminis fit potens ad illas digerendum et conuertendum.

Expulsina aut est illa q̄ supfluitatē expellit ex nutrimento residuā que ad nutriendū nō ē cōueniens: aut q̄ excedit mensurā que sufficit ad nutriendū: et que nō est necessaria aut euacuat in receptaculo sibi apto sicut vrinā in vesica.

Nūc declarat de virtute expulsina. Et p eā ex parte sue operatiōis declarat. 2.º ex parte viarū ibi. Et hoc quidez 3.º remouet vnū dubiū ibi: (Lūqz i pte.) Dicit p q̄ virtus expulsina est illa q̄ supfluitatē expellit residuam ex nutrimento q̄ nō est cōueniens ad nutriendū: aut q̄ est excedēs mensurā q̄ sufficit ad nutriendū: et illa q̄ nō est quoquomō necessaria: aut si nō expellit hec virtus tales supfluitates saltez euacuat in receptaculo. Nota p q̄ expellere proprie est extra pellere: et id qz hec virtus aliqui extra corpus pellit: aliqui aut nō: s̄z euacuat ad receptaculū aptū cōtinere aliquāto tpe tales supfluitatē sicut vesica retinet vrinā. ideo Aui. vtrāqz istarū tetigit. Nota 2.º q̄ supfluitates in vno corpore quedā est peccās in q̄li vt hūiditas mediocritatē quantitatis nō excedēs: s̄z a tēperamento pprie sp̄i remota. Quedā in quāto vt hūiditas mediocritates excedēs a tēperamento: tñ q̄litate nō remota quedā vtrōqz mō. Et itez supfluitatū in q̄li et quāto quedā multiplicat fm cursuz nature: vt feces: vrina: sanguis: necessarius pro generatiōe spermatis. Et quedā multiplicat pternaliter: vt humores putridi vel sanguis mēsurā naturalē excedēs Et Aui. oēs istos modos tetigit supfluitatū qualis tā naturaliter multiplicatas q̄z non cū dixit q̄ nō est cōueniens ad nutriendū supfluitatē quāti naturalē cū dixit que excedit mensurā que ē necessaria ad nutriendū et supfluitates quāti pternālis cū dixit. Et que nō est necessaria: nam oēs ille sunt obiectū expulsive. Nota 3.º q̄ aliq̄ est expulsina cōis: aliqua ppria: q̄ particularis mēbri et particularis nutrimenti supfluitates expellit. Et B de cōi Aui. loquitur que p illos operat̄ latitudinales: hoc tñ tacuit Aui. dans intelligere ex supioribus. Nota 4.º q̄ supfluitates qdā habuerūt receptaculū quedā non. Nā feces habēt p receptaculo grossuz intestinū: vt h̄z videri 4.º de vtilitate parti. et vrina vesicam. Supfluitates vero 4.º digestiōis nō h̄z receptaculū s̄z deberet extra pelli. Sinis vero receptaculoz est vt non sit continua necessitas vel quasi continua

illas superfluitates emittendi.

Et hec qdez virtus has expellit supfluitates: aut p partes et foramina q̄ sūt eis pparata: vel si non fuerint ibi foramina pparata a nobili expellit ad ignobile et a duro ad laxum.

Docet p quas vias expellit hec virtus. Et dicit breuiter q̄ hec virtus talis aut expellit p poros aut foramina pparando supfluitates ad hoc vt expellent per anū et vrina ppprium foramē et similia. Aut expellit de nobili parte ad ignobile: vel de duro ad laxū: vel de forti ad debile si non fuerint foramina a nā pparata. Nota tñ q̄ istozū foraminū quedā sunt sensibilis: quedā nō: vt porri. Et expellitur etiā materia p vtrāqz foramina q̄qz sensibiliter vt sudor et vrina q̄qz insensibiliter vt vapores.

Lūqz i parte expulsiois fuerit declinatio materiei supfluitatis nō puerit eā virt⁹ expulsina ab illa semita inquātū pole fuerit.

Remouet dubiū. Possit quis dicere euacuat ne vnqz nā per aliā viā q̄z per viā sibi nāliter ordinatā. Respondeo q̄ sic. s̄z tñ cū materia declinauerit ad viā euacuatōis. i. ad viā ordinatā a nā p illis euacuatōe: tūc virtus nō cōuertit eā ab illa inquātūz fuit possibile: ergo si aliqui euacuat p aliā viā hoc est ppter impedimētū vt in vomitu stercoreū in ylios et multis alijs. Et cā patet cum nā semp agat de possibilibus qd̄ melius est.

His aut q̄tuor virtutibus naturalibus q̄tuor prime seruiunt qualitates: scilicet caliditas frigiditas siccitas et humiditas.

Nunc Aui. ostēdit que q̄litates seruiūt istis virtutibus. et diuidit i q̄tuor partes. pma docet in generali. 2.º ibi imediate. S̄z caliditatis docet sigillatim de vnaqz pmarū qualitatū cui virtuti: et quō seruiat. 3.º ibi. (Post B̄at) Cōparat istas q̄litates adinnicē s̄z qd̄ plus vel minus seruiūt istis virtutibus 4.º ibi. (Et ex hoc quidez colligit circa partē totā.) Dicit pmo q̄ istis q̄tuor virtutib⁹. s. attractive: retētiue et seruiunt q̄tuor prime q̄litates: et hoc vel tanqz agens instrumentale illis virtutibus subordinatus vel adiuuādo ad opus virtutis. Nota pmo. q̄ istas virtutes iuuare ab istis q̄litatibus in operādo est notū per se p experientia. Nā istas virtutes sepissime videmus debilitatas in operādo: calefaciendo: ifrigidādo: exiccādo: vel humectādo: reduci a bene et debite agendū. Nota secūdo. q̄ s̄z aliq̄ dicant hoc tñ esse verum de qualitate potentiali: tñ vt dixi: experientia docet: hoc de istis q̄tuor q̄litatibus actualibus. et ideo Aui. dixit quattuor prime qualitates que sine dubio sint actuales.

Sed caliditas seruitium omnibus quattuor pro certo est commune.

Nunc sigillatim de vnaquaqz ostēdit q̄ seruiat istis virtutib⁹. Et diuidit i q̄tuor. 2.º ibi (frigiditas). 3.º ibi. (Siccitas) 4.º ibi (digestiua aut.) Dicit p. q̄ p certo seruitus caliditatis ē cōe oibus istis q̄tuor virtutibus ita q̄ vnaqueqz istaz virtutū vti in sua operatiōe caliditate tanqz instrumento sibi ad illud opus p se ordinato. Ubi nota q̄ nō cuiusqz intēsiōis caliditas est debitū instrumentū istaz virtutū: ideo aliqui ex nimia calozis intēsiōe cuiuslibet istaz virtutū operatio ipediret. Nota 2.º. q̄ s̄z caliditas sit vna simplex: forma tñ pōt esse sub diuersibus gradibus instr̄z p se pcurrēs ad actiōes d̄rias: puta attractiōnem et expulsione. imo et eadē mēsurā est instr̄m aie ad retinendū et attrahendū cōueniēs et expellendū discōueniēs: et ita s̄z caliditas agēs vt elemētaris tñ esset versus vnā d̄riaz: motiua tñ agēs vt nālis et subordinata aie ē ad ob

Vid. q̄ cali r̄m̄tatis e absolute p̄z h̄z
p̄ly d̄riaz p̄oia r̄ m̄bri subordinat
in air eor̄ regulato agēs ad ois d̄riaz
m̄bri p̄oia r̄

dr̄as p̄onis motiua. ¶ Nota 3° q̄ q̄ ex p̄iētia docet q̄ ca-
lor acq̄stus in mēbro iuuat mēbr̄uz ad opationes istarum
virtutū p̄ficiendas: esto q̄ nō p̄currat tanq̄ in mō substan-
tie p̄parans instr̄m vel ad aptitudinē v̄l ad aliquā p̄ponalē
nām. ideo dicim⁹ p̄currat tanq̄ instr̄ale agēs p̄ se v̄tuti sub-
ordinatū q̄d est p̄ se p̄currere ad mentē Aui. vt infra statiz.

¶ Frigiditas vero est cū alicui eaz̄ fuit acciden-
taliter et non essentialiter.

¶ Nunc docet quō seruiat frigiditas. et diuidit̄ in duas par-
tes. p̄rio p̄oit p̄clusionē. Sc̄do p̄bat ibi (q̄d. n. frigiditati)

¶ Dicit p̄mo q̄ frigiditas accidētāl̄ cōfert ad opationes
alicuius istaz̄ v̄tutuz: s̄z nō essential̄. ¶ Nota hic q̄ p̄ acci-
dens d̄r multis modis quot modis d̄r p̄ se: q̄ p̄ acc̄ns. i. nō
p̄ se. put̄ tñ p̄posito p̄inet illud d̄r p̄ se p̄currere ad aliquā
opationē q̄d est p̄ncipale agēs p̄ se intēdens illā opationē
vel instr̄ali agentī nāl̄iter ad illā actionē agendaz̄ subordi-
natuz. Frigiditas ḡ nō d̄r p̄ se p̄currere ad opationē natu-
re: q̄ nō est instr̄m nāl̄iter v̄tuti subordinatū ad opationē
facienda: nec ē ip̄sūmet agēs p̄ncipale q̄d virtutis opatio-
nez d̄z facere. ¶ Nō 2° q̄ nō est Aui. Intētio q̄ frigiditas
ad nullā nālem opationē cuiuscūq̄ agētis p̄ se cōcurrat.

¶ Nā in generatiōe aque p̄ se p̄currat frigiditas tanq̄ in-
strumentū p̄ se subordinatū illi forme ad hanc actionē: et
ista forma est nā: s̄z intēdit Aui. nām sumendo p̄o virtute
p̄ncipāl̄ opatiua in viuente sine cognitiōe et nō sequēdo co-
gnitiōē q̄ frigiditas nō p̄currat p̄ se ad sensuz datū ad ali-
quod opus talis nāe. Vñ prima sexti nāl̄uz dixit. Frigidi-
tas nō d̄z ordinē in v̄tutibus q̄ ueniūt appetitib⁹ ad hunc
sensuz q̄ nō est subordinata p̄ se illis talib⁹ v̄tutibus aīe q̄
ueniūt appetitibus nāl̄ibus p̄p̄uz tñ viuētib⁹. Et ad
hunc sensuz dixit Gal. 6° de accidētī. Frigiditas nullum in
actiōe p̄fert iuuamentū. ¶ Q̄ si arguit̄. frigiditas p̄ se con-
currit ad eē aiati. ḡ p̄ se p̄currat ad opationē q̄z quicq̄ est cā-
cāe est cā causati in eodē genere cause. ¶ R̄ndē a p̄libus
diuersimode. q̄dā. n. dicūt frigiditatē p̄currere dispositiue
tñ ad esse aiati nō p̄ducēdo formā vel cōplexionēz. Nam
cōplexionē dicunt fieri a caliditate. Et in brutis aiām fieri
a virtute informatiua agēte p̄ caliditatē non p̄ frigiditatē:
s̄z frigiditas sit necessaria in mā tanq̄ p̄parans ad hui⁹ for-
me receptionē: et tūc frigiditatē in eodē genere cause. i. mā-
lis dispositiue concurrere ad operationēz. non tamē p̄ se
effectiue ad sensum expositum.

¶ Alij dicūt frigiditatez nō p̄ se p̄currere ad eē aiati ne-
q̄ dispositiue neq̄ effectiue. ¶ Nā frigiditas non facit ad
esse nisi pro quāto remittit calozē: et facit ip̄m eē debite mē-
sure in cōparationē ad talē vel talē formāz: ita q̄ si calor ef-
fer ad imaginationē debite mēsure sine frigiditate: alias ef-
fer et oparef. Nunc aut̄ frigiditas facit ad calozē esse talis
mēsure: et sic p̄ acc̄ns facit ad esse aiati: et etiam p̄ acc̄ns
concurrat ad operationem.

¶ Conciliator tñ vult p̄ Aui. frigiditatē p̄ se concurrere ad
nāe opationes puta retentionē et tales: s̄z tñ p̄currere cum
subdñio saltē in hoīe cuz sit a dñio p̄m oīa mēbra calidus.

¶ Alij v̄o p̄ciliatorē sequētes et nolentes Aui. negare dixē-
runt hoc eē p̄ acc̄ns p̄currere. i. cū subdñio p̄currere: et hoc
Aui. voluisse hic. ¶ Sed sine dubio si isto vltimo mō dica-
tur oporteret dici siccitatē p̄ acc̄ns p̄currere ad oīa opa:
q̄d Aui. nō dixit. Estimo igit̄ primā fuisse mentē Aui. cē.

¶ Q̄d. n. frigiditati inest eēntial̄ est vt oib⁹ v̄r-
tutib⁹ sit p̄traria: qm̄ oīuz v̄tutū opationes p̄r
motū existūt: et hoc q̄dez in attractiōe et expul-
sione manifestuz existit: s̄z in digōne ēt qm̄ digō
cōplet̄ p̄ partes ei⁹ q̄d fuit igrossatū et ispissatū
p̄tiēdo et adiūgēdo ei q̄d attenuatū fuit et sub-

tiliatū. Et he q̄dez motiōes sūt sepantes et tem-
perātes. ¶ Retētiua v̄o opat̄ villos mouēdo trās-
uersos p̄m figurā p̄prehēnsionis bene factaz. Et
frigiditas q̄dez est paraliticū faciens et mortifi-
cans: et ab oib⁹ p̄hibens operationibus.

¶ Nunc p̄bat p̄clusionē: et diuidit̄ in duas. p̄mo p̄bat frigi-
ditatē non p̄ se iuuare opationēz istaz̄ virtutū. 2° ibi. (Ad
retentionē) p̄bat sc̄daz p̄tes p̄clusionis. i. frigiditatez p̄r
acc̄ns iuuare. ¶ P̄mo intēdit tales rōnez. Illa qualitas
nō p̄ se p̄currat ad opationes istaz̄ v̄tutuz cui essential̄ in-
est esse p̄riuz oib⁹ v̄tutibus illis: s̄z hec est frigiditas. ḡ r̄c.
Maioz ē clara de se: et mioz arguit̄: q̄z oīuz virtutū opera-
tiones p̄ficiunt̄ p̄ motū localez: vt apparet de ope attracti-
ue et expulsiue. ¶ De digestiua etiā p̄z q̄ cōplet̄ eius opa-
tio p̄miscēdo p̄tes rei grosse cū subtilibus et tenuib⁹: et diui-
dendo vnā partē grossaz ab alia grossa: et iste sunt ille opa-
tiones p̄ quas digestiua d̄r tēpare et separe. ¶ Itē ēt retēti-
ua in sui p̄n⁹ opat̄ mouendo villos trāsuerfiales ad h̄ vt
mēbr̄z hēat figurā p̄prehēnsionis bene factā. Nā mēbr̄z dū
attractū nō est figuratū figura bene amplectente id q̄d at-
tractū. S̄z qm̄ cōpleuit attractiua suā operationē tūc reten-
tiua mouet trāsuerfiales villos ita vt faciat mēbr̄z bñ cō-
prehēdere attractū. ¶ Stingit tñ aliqñ sil⁹ et semel opari attra-
ctiua et retentiua vt apparet infra. ḡ oīum istaz̄ v̄tutū opa-
tione p̄ficiūt̄ p̄ motuz: sed frigiditas ē faciens paraliticuz et
mortificās et ab oib⁹ p̄hibēs opationib⁹. isto mō ip̄dien-
do localem motū q̄ requirit̄ ad opatiōes. Patet ḡ frigidita-
tez p̄ se p̄riari vnicuiq̄ illaz̄ virtutū que erat p̄ma p̄ p̄clu-
sionis p̄banda. ¶ Ubi nō pro frigiditate p̄ se p̄riari v̄tuti
nō est intelligēduz de p̄rietate p̄p̄ie dicta que tñ est inter
ea que sunt eiusdē generis aut genera p̄ria. Nam frigiditas
nō est in genere in quo est v̄tus: s̄z stat p̄rietate pro v̄tuali p̄-
rietate: q̄z est ip̄editiua opationis alteri⁹. et isto mō p̄cessit
rō Aui. nec intelligit̄ Aui. q̄ eēntial̄ inest frigiditati p̄ria-
ri istis v̄tutib⁹ q̄ hec sit eēntialis p̄dicatio frigiditas p̄ria-
ri v̄tutibus: s̄z q̄z frigiditas ē q̄litas effectiue p̄currēs ad ip̄e-
diendū opa tanq̄ nāl̄iter appetēs aliqd illi opationi p̄riū.
puta quietē. ¶ Q̄ si arguit̄. illud q̄d essential̄ vni p̄riozuz
p̄ria-ri d̄z alteri p̄uenire. cū ḡ frigiditas attractiue p̄ria-ri d̄z
p̄uenire expulsiue. Neget̄ maioz. Nā virtus vna duob⁹ v̄r-
tutib⁹ est p̄ria et vnū tēperamētuz duob⁹ oppositis distēperā-
tuz. ¶ Nō 2° q̄ opationes illaz̄ v̄tutuz cōpleri p̄ motum
d̄z intelligi q̄ ad cuiuslibet istaz̄ v̄tutuz cōpletā opationē
p̄currat motus vel tanq̄ ipsamet opatio vel tanq̄ pars vel
tanq̄ necessario requisitus nō q̄ cuiuslibet istaz̄ opationū cā-
sit motus. Cū. n. aliq̄ istaz̄ opationū mot⁹ sit causant̄ p̄ mo-
tuz et fieret lōgus p̄cessus. ¶ Nō 3° q̄ in opatiōe retētiue
opat̄ v̄rt⁹ a p̄ncipio mouēdo villos trāsuerfiales: s̄z postq̄
amplexa ē v̄tus obiectū p̄ueniēter nō mouent̄ villi illi: est
tñ ibi q̄si p̄tinuus motus sp̄uz q̄ sunt p̄ncipale instr̄z illi⁹
virtutis. ¶ Nō 4° q̄ in digestionē p̄currat motus partiu⁹
rei digerēde que ip̄ediret frigiditas quantū est de se: et iō tā-
p̄p̄ie digestiue q̄z cōi frigiditas p̄ria-ri. ¶ Nō 5° q̄ p̄ hunc
motū localem rez grossaz et subtiliū et diuisionē et iuxta posi-
tionē debitā fit tēperatio grossi et subtilis q̄ p̄p̄ie est diges-
tio. ¶ Utz aut̄ motus isti locales sint pars vnus totalis
opatiōis q̄ vocat̄ digō vel nō. pro nūc nō p̄riet̄ p̄posito r̄c.
¶ Ad retentionēz tñ faciēdā accidētāl̄ p̄fert: qm̄
villos p̄m bone cōprehēnsionis figuram tenet.
¶ Nō ergo in opationib⁹ v̄tutū essential̄ igredi-
tur: s̄z tali p̄parat instr̄m dispōne qua ipsuz suā
custodit operationēz. Et expulsiua q̄d a frigidi-
tate iuuat p̄pterea q̄ ventositatis p̄hibet fie-

ri dissolutiones q̄ ad expellendū inuat: ⁊ q̄ i ei⁹
auxiliat grossitie: ⁊ propterea q̄ villū q̄ fm lati
tudinez ptendit experimentē ⁊ trahit ⁊ inspissat
ipm. Et hoc est etiaz instrū p̄parare: ⁊ nō est i
ipsamet operatione auxiliū ferre. Et frigus nō
intrat in seruitiū hāz virtutū nisi p̄ accidens: si
eniz in ipsamet ingrederet operationibus noce
ret ⁊ motiones debilitaret.

¶ Probat secundā p̄tes conclusionis. q̄ frigiditas accītaliter
cōfert in q̄busdā opatiōib⁹ istaz virtutū. ¶ Et p̄: dicit q̄
ad faciendā retentionē inuat ex eo q̄ tenet villos fm figu
ram bone cōprehensionis. Postq̄. i. sunt isto mō bene appli
cati retinēde rei: nō tñ pp hoc dī ingredi eēntialr hāc opa
tionez: q̄ tñ p̄parat instrū tali p̄paratione q̄ fit ueniens
virtuti in sui opatione: ⁊ hec nō est dicere q̄ frigiditas sit p̄
se subordinata nālī virtuti ad hāc opationē faciendā. ¶ Di
cit 2⁹ q̄ frigiditas inuat expulsivā duplr. vn⁹ modus ē p̄
bibēdo dissolutionē v̄tositatis q̄ i expellēdo inuat ⁊ facit
istā v̄tositātē eē grossaz. ¶ Secundus modus ē p̄primē
do ⁊ inspissando villū ptensuz in latitudine q̄ villus p̄strin
git in expellēdo q̄ duo modi sūt ēt p̄parare instrū nālīter
virtutis has opationes agētis. Cōcludit tandem q̄ frigid⁹ nō
ingredit eēntialr istas opatiōes. Nā si ingrederetur istas
opatiōes ipediret eas ⁊ nō inuaret. ¶ Nō p̄: q̄ frigiditas
inspissat: ad inspissationē autē seq̄tur p̄ accīs villos teneri f̄z
figurā bone cōprehensionis. ⁊ iō frigiditas p̄ accīs facit instrū
p̄parationē: ⁊ sīlī in v̄tositate ingrossando p̄ accīs inuat
expulsionē: ⁊ iō nō opz ex hoc dicere q̄ p̄ se ad istas opatio
nes cōcurrat. ¶ Nō 2⁹: q̄ licet alie q̄litates p̄currāt instrū
p̄parādo: q̄ tñ ad h̄ cōcurrāt directe a virtute ad istud p̄pa
randū: vt calor applicādo villos f̄z bonā figurā: iō nō p̄ue
nit q̄ aliqua alia q̄litas a frigiditate p̄parando instrū p̄ se
p̄currat ad operationē non sic at frigiditas.

¶ Siccitas nō in triū virtutū operationib⁹ neciā
existit: que sunt due. mutatiue localr ⁊ retētiua.
Duab⁹ nō localr mutatiuis: q̄ sūt attractiua ⁊
expulsiva p̄bet siccitas auxiliuz eo q̄ multā eis
efficit sustētationē q̄ in motu ē neciā: motu vi
delicet spūs q̄ has virtutes ad suas defert opera
tiōes ipulsionē vebemētī: quā ⁊ talez q̄lis ē ip̄a
humoralis p̄hibet flux⁹ cū in suba fuerit spūs:
aut instrū: f̄z retētiue pp p̄strictionem.

¶ Nunc Auic. docet q̄b⁹ seruiat siccitas. Et diuidit in tres.
p̄mo ponit vnā p̄tes. 2⁹ p̄bat vnā p̄tes ei⁹. 3⁹ p̄bat scdaz
p̄tes. ibi 2⁹. (Duab⁹ vō) ibi 3⁹. (Sed retētiue). ¶ Dicit de
p̄ma. q̄ siccitas ē neciā in opatiōe triū virtutū q̄ sūt due lo
caliter motiue ⁊ retētiua. ¶ Dicit de 2⁹ p̄te q̄ duab⁹ moti
uis localr q̄ sunt attractiua ⁊ expulsiva siccitas p̄bet inua
mentū: q̄ p̄bet multā sustētationē q̄ est neciā in motu: ⁊ h̄
p̄cipue in motu spūs q̄ istas virtutes defert ad loca vbi istas
opationes p̄let ipulsionē vebemētī quā ipulsionē ⁊ sibi si
miles p̄hibet fluxibilitas hūoral valde excedēs cū fuit v̄l
in suba spūs. i. subiectiue in spū vel instrū. i. subiectiue in in
strū. ¶ De 3⁹ p̄te dicit. q̄ retētiue p̄uenit siccitas pp p̄stri
ctionē. i. pp seruare mēbz retinēs p̄strictū. ¶ Nō p̄: q̄ at
tractiua ⁊ expulsiva dicunt localr motiue respectu retenti
ue: q̄ plus in sua opatiōe motu vtunt nō q̄ retētiua nullo
mō motu vtaf. ¶ Nō 2⁹: q̄ in oi motu requir̄ fixio: vt q̄ in
opatiōe istaz virtutū mouet obiectū ⁊ organū: iō opz vtrūq̄
h̄re aliquā fixationē ⁊ p̄cipue in expulsionē v̄l in pulsione opz
obiectū aliquā h̄re fixationē. Nā nō taz lōge neq̄ tā fortiter
impellim⁹ aquā sic lapillū sibi eq̄lez ob hāc cāz. ⁊ hec ē cā

q̄re q̄nq̄ ipedit virtus ab attractiōe subtilis ⁊ nō ab attra
ctione grossi: sicut in q̄dā dñā quā vidi sex mētib⁹ ipoten
tez ad bibēduz: f̄z tñ optime comedebat vtrarūq̄ ḡ istarū
fixionū tetigit Auicē. in l̄ra. ¶ Nō 3⁹: q̄ l̄z siccitas concur
rat in instrū ip̄z p̄parādo. tñ q̄ istā p̄parationē facit tāq̄
virtutis instrū: iō dicimus q̄ p̄ se cōcurrat ad talē opationē.
nō tñ incōuenit q̄ p̄ quāto ad aliquā opationē cōcurrat in
instrū: dicere p̄ aīs p̄currere: f̄z ipsa alio mō eēntialr p̄cur
rit tanq̄ virtutis instrū ad retinēduz: nō sic autē frigiditas.
¶ Nō 4⁹: q̄ nō opz si sunt h̄rie attractio ⁊ retētiō q̄ nō sit
idē instrū vtriusq̄ virtutis: vt dī supra. ¶ Nō 5⁹: q̄ cū Auic.
dixit siccitatē esse necessariā in triū virtutū opationib⁹ itel
lexit p̄ se p̄currere ad opationē illā: ita q̄ virt⁹ mediāte sic
citate in organo existēte facit retētiōes: ēt si min⁹ intensi
fit in illo instrū siccitas q̄ hūiditas. ¶ Sūt tñ aliq̄ qui vo
lunt siccitatē p̄ accīs p̄currere solū ad opationes: q̄ cōcur
rit tanq̄ subdñans instrū: f̄z dicūt Auic. hoc nō dixisse ex
presse: q̄ siccitas nō tā h̄ria est caliditati q̄ est aptissima in
instrū ad oēs opationes: sicut frigiditas: tū q̄ minus ē de se
actiua ⁊ p̄ aīs ipeditiua q̄ frigiditas: tū q̄ intēsiōz gradus
siccitatis stare pōt cū perfectione opatiōis q̄ frigiditatis:
⁊ iō quodā mō siccitas respectu frigiditatis pōt dici p̄ se cō
currere. Sed qd de ista opinione credā dixi superius.

¶ Digestiua aut plus indiget humiditate.

¶ Ostendit cui virtuti seruit hūiditas: ⁊ intēdit q̄ digestiue
virtuti: q̄ digestiua magis indigz hūiditate q̄ siccitate: q̄ i
diget q̄litate habilitante digestibile ad nutritiones. ¶ Qu
si dicat q̄ digestiua stomachi inuat stipticis in q̄bus ē siccitas:
vt sumit. 13. terty. cap. de debilitate stomachi. ¶ Item
q̄ digestio ingrossando p̄cedit: quod facit magis siccitate.
¶ Dic si dicat q̄ digestiua magis idiget hūiditate q̄ tres
p̄cedentes: f̄z nō magis hūiditate q̄ siccitate res h̄ret par
uuz dubiū in proposito nisi apud ponētes mixtū oē hūmi
duz. ¶ Si vō dicere volum⁹ q̄ digestiua magis idiget hū
miditate q̄ siccitate. ¶ Negat argumētuz vtrūq̄. nā sto
mach⁹ debilis inuat siccis: vt plurimū aliq̄n frigidis ⁊ hūi
dis: vt sumit 7⁹ terapen. q̄ tñ plimū abūdat i stomacho
flegma: ideo pluries sicco inuat extrinseco vel extraneo in
morbo: ⁊ sīlī in 2⁹: q̄. n. digestiua de q̄ bic loqmur d̄z ingros
sando p̄cedere: nō indiget hūiditate in re digerēte. meli⁹
ēt p̄ humiditate inuat que ē in mēbro digerēte. vnde meli
us digerūt pueri q̄ senes. Ingrossatio aut fit calore: illa de
q̄ h̄: que est p̄ dissolutionē subtiliata hūido. vt supra dicit.

¶ Post hec at cū inter q̄litates actiuas ⁊ passi
uas p̄paraueris iquantū iste virtutes eis idigent
repiēs virtutē retentiua plus idigere siccitate q̄
caliditate: eo q̄ t̄ps i quo q̄scere d̄z villus retē
tiue mai⁹ ē t̄pe i quo moueri d̄z villus q̄ f̄z am
plitudinē tēdit ad p̄strigendū. Nā t̄ps q̄d est ad
mouendū est illō q̄d caliditate idiget: ⁊ est bre
ue ⁊ totū reliquū t̄ps ei⁹ opationis est ad tenen
duz ⁊ ad q̄scendū. Et q̄ pueroz p̄plexio plus
declinat ad humiditatem: ideo virtus hec i eis
plus est debilis.

¶ Superius Auicē. determinauit de iuamēto istaz q̄tu
or q̄litarū ad opera istaz virtutū: nūc de illis determinat cō
paratiue ostēdendo respectu virtutū istaz q̄ plus inuet
vides hec determinatio ē in practica necessaria vt sciam⁹
cū qua q̄litate possum⁹ defectui virtutis subuenire. Diuidi
tur aut in q̄tuor p̄tes. p̄mo determinat de iuamēto istaz
q̄litarū inuicē cōparataz in relatōe ad retentiua. 2⁹ in ro
latione ad attractiua. 3⁹ ad expulsiva. 4⁹ ad digestiua. ibi
2⁹ (attractiua vō) ibi 3⁹ (Expulsiva) ibi 4⁹ (que at plus)

Prima in tres diuidit. pmo ponit 3as 2as probat p rōnes: ibi (eo q^o) 3° p signū ibi. (Et q^o puerorū.) (Dic de p^o pte. q^o cōparādo istas q^olitate adiuicē inuenim^o retētiua plus indigere siccitate q^o hūiditate. (De secūda pte facit talē rationē. Retētiua indiget pluri gete q^o motu: ergo indiget plus siccitate q^o caliditate: nō tenet p hoc. q^o in gete vti siccitate: in motu at caliditate. Et assumptuz p^o q^o tps quo vti motu est tps applicatiōis villoz: q^o est valde minus tpe quo tenent applicati. (De 3° parte dicit. q^o signū hui^o est q^o retētiua ē debilis in pueris: q^o eoz pplexio tendit ad hūiditatez. (Nō pmo. q^o q^o retētiua idiget multa gete et motu: iō fuit oportunū vti multa siccitate. Nā ges aut frigiditate aut siccitate pficiē. S^o si frigiditas itēsa fuisset posita in instrō retētiue: tūc nimis debilitata fuisset caliditas req^ota ad motū: iō nā posuit siccitatē ad quā nō segtur caliditatis remissio. (Nō. q^o vtutez retētiua plus indigere siccitate q^o caliditate apud diuersos diuersimode exponit. q^o daz. n. dicit q^o nō absolute plus idiget siccitate q^o caliditate cū in quolibet viuēte sit maior caliditas q^o siccitas: s^o intelligūt pportionabilr plus idigere siccitate. i. siccitatez retētiue plus excedere siccitatē ad aliaz vtutū opationē req^ota q^o caliditas caliditate. (Alij dicūt absolute plus siccitate q^o caliditate: q^o dato q^o in organo sit plus de caliditate q^o de siccitate: tū illa caliditas nō est req^ota p retētiue: nec tāta caliditas ē necessaria quāta siccitas. Nega. rent q^o hoc argumētuz. intēsiōr ē caliditas in organo q^o siccitas: q^o intēsiōr caliditate idiget hec vtus q^o siccitate. S^o si dicat vlr: oē viuēs eē calidū z humidū: p^o q^o intēsiōr gradus caliditatis req^oit ad eē vtutis i organo q^o siccitatis. z q^o cūq^o gradus req^oit ad eē req^oit ad opari. (Aliter pōt dīci pbabilr tenēdo q^o oē aiatus ē calidū z humidū: pcedēdo q^o intēsiōr caliditas req^oit ad opationē retētiue q^o siccitas. tū illa remissa siccitas plus opat in retinendo q^o illa caliditas: q^o est magis pportionatū agēs ad hāc actionē. Et ideo Auicē. nō dixit virtutē hāc indigere maiori siccitate: s^o magis vel plus illa q^olitate indigere. (Nec valet argumētū. Caliditas ē magis actiua q^o siccitas: q^o magis ad hāc opationē cōcurrat. Alij dicunt q^o nos p^o sideram^o duplex organū. Unū est spūs q^o est principale instrū. Aliud est villus. Tūc dicunt quo ad primū plus indigere caliditate quo ad scdm min^o: q^o villus talis plerūq^o ē siccus absolute z frigidus: vt villi panniculorū: vel saltē magis siccus q^o calidus vt villi venaz z arteriaz. Dic tū modus non saluare nīsi ponēdo: non oē viuens actu calidum z humidum. (Dubius tū solet introduci: vt p^o retētiua puerorū sit debiliōr retentiua iuuenū. Et videt q^o nō: q^o puer tēperatus h^o fortiozē imutatiua: vt infra tāget q^o iuuenis: s^o retētiua in tēpate pportionat imutatiue: h^o q^o fortiozē retentiua. (Dic d^o negādo: q^o ita pportionat retētiua imutatiue q^o precise tū sufficit in tēpate retinere quantū sufficit imutare: s^o plus in vtroq^o sufficit retinere q^o imutare. Et stāte naturali debita pportione retentiue ad immutatiua stat retentiua crescere z immutatiua minorari. (Attractiua nō plus idiget caliditate q^o siccitate: q^o caliditas adiuuat in attractione in eo q^o maior pars sue opationis ē mouere: z plus necesse est ei mouere ptes sui instrū q^o getas facere z cum siccitate stringere. (Dec. n. virtus non tū indiget multo motu: sed plerūq^o etiaz motu indiget vehementi. (Nunc determinat de q^olitate istis cōparatōe ad attractiua. Et diuidit in duas. primo facit hoc. 2° docet modos q^obus potest fieri attractio ibi. (Et attractio q^odem) p^oria in tres. Nā pmo ponit 3as 2as pbat p ynā rōnez. 3° p aliā.

ibi 2° (Qm caliditatis) ibi 3° (Dec enī vtus). (Dic de prima pte q^o attractiua plus indiget caliditate q^o siccitate. (De 2° parte pbat 3as sic. Caliditas adiuuat plus q^o siccitas in ista opatōe: in q^o plus est necesse mouere ptes instrū q^o facere getas: s^o opatio attractiue est h^o igiē rē. (De 3° parte dicit hāc rōnez. Illa vtus q^o idiget nō solū multo motu: sed motu vehementi indiget plurimi caliditate q^o siccitate: s^o hec est h^o g^o rē. (Nō pmo. q^o opatio attractiue fit isto mō p^ocipue cōis q^o villi lōgitudinales in pncipio mouētur versus obiectū z ampliati amplectunt ipm: z tūc pstringūtur circa obiectū z p^ohūnt: z tūc pars alia p^op^oina villoz longitudinaliū extēdit versus illos q^o continent obiectū: z illi paulatim relaxāt reliqs capitib^o: z sic vsq^o quo sit obiectū in quo p^oterneri d^o. Et scōz quosdā in tali motu pcurrit opatio duaz aliaz vtutū attractiue seruientiū. i. retētiue q^o iuuat ad tenendū rez q^o attrahit donec attractio alteri^o p^ois pueniat ad p^oiaz: z expulsue q^o cū attractio alterius partis puenit ad p^oiaz: cōp^oimit paulatiz ptes primā: vt obiectuz pellat in partē secūda. Et videt hoc sensisse Auicē. 13°. t^o ty. cap. pmo. de anathomia meri: in quo pp hāc cām posuit villos trāuersales z tunicā exteriorē cū villis latitudinalibus req^ori pro deglutione meri. (Ex q^o p^o quō idigent gete villi lōgitudinales: z quō ges est minor tpe mot^o respectu vniuscuiusq^o p^ois attrahētis. (Patet 2°: q^o illa fixio z quietatio fit a retētiua pro quāto habet seruire attractiue. (Patet 3°: s^o istos q^ore dixit q^o ps sue opationis ē mouere: nā cūz in sua opatiōe sit motus z intermediat ges solum mot^o est ps sue opationis p^orie: s^o necesse ē ptes suas quietas facere: nō p operationē q^o est attractio vel attractiue: s^o retētiua sibi seruientē: ita q^o facere getas ptes instrū nō est de opatiōe attractiue. Alij tū volūt q^o attractiua villoz longitudinaliū aliq^o facit villos getos stare s^o oportunitatez z pstringi s^o ptes decetero aptā ad pellendū in aliuz ad quā d^o fieri attractio: s^o hoc nō eē de pncipali intētiōe attractiue: s^o scōria: hanc viā non credo sensisse Auicē. vt p^o ca. supra allegato. (Nō 2°: supponēdo q^o a vtute eadē fieret equitatio villoz: z eoz mot^o q^o licet ptingat mediante eodē tēpamēto s^o fieri diuersimode applicato obiecto: tū p gete minor req^oit calitas q^o pro motu. Et ita intelligendū ē de retētiua q^o motu vti z gete. (Nō 3°: q^o sicut p^oma rō videt arguere q^o vtus idigeat calitate tpe maiori: ita 2° pbat q^o intēsiōr idiget calitate pp mot^o vehementiam. (Et attractio q^odē fit aut vtute attractiua quē admodū magnes attrahit ferrū: aut iplendo vacuū sicut aqua trahit in azaracha: aut calore sicut in lāpade attrahit oleū: s^o hec pars tertia reducat necessario ad iplendū vacuū apud certificantes imo est ipsamet. (Tū ergo virt^o attractiua calitatis hūerit auxiliū fortioz erit attractio. (Nūc enūerat modos quib^o fit attractio. z diuidit in tres ptes. p^o facit s^o 2° remouet dubiū. ibi (s^o hoc) ibi 3° (cū g^o) Infert correlariuz. (Dic de p^o pte. q^o attractio aut fit a vtute sicut ferrū attrahit a magnete: aut sic attrahit a vacuo: sicut aq^o attrahit in instrō q^o arabice vocat azarach: z ē instrū cōpositū ex duab^o cānis: q^orum vna est alia valde lōgioz: z diungunt inuicēz in angulo: z minor ponit in vase pleno aque: deide posito ore ad aliā attrahit aer z segit aq^o: z post cū dimittit aqua p se segitur: aut 3° fit attractio a calido: sicut in lāpade lichiniū attrahit oleū. (De 2° parte dicit. q^o hec attractio q^o fit a calido apud certificantes. i. phos reducit ad vacuū. nā cū ps olei q^o in lichinio p^oterne leuigata ascēdit alia mouet ad locuz p^ome ne deē vacuū. (Dic de tertia pte q^o ex his segit q^o cū virtus attractiua habuerit auxiliū caliditatis attractio erit fortioz q^o ibi due cāe con-

qz barum
atqz hit no
a attractio
aliquid attra
ne de in
qz n. barum

lungeat. ¶ Nō pmo attractionē fieri a vacuo. intelligit B
mō qd attrahit aliqd ne deē vacuū r non qd vacuū sit quo
quomō cā attractiois. ¶ Nō z: qd p vtutē debem⁹ intelli
gere aut specificā formā aut qlitatē occultā: lz tales n̄ agāt
nisi vt instrm forme subalis. Et fz hoc voluit qdaz qd spon
gia q̄ ponit in pte in aq̄: r tñ implet aq̄ quo ad ptez distātē
attrahit aquā p formā specificā. Et silr de attractioē pāni.
Pānus attrahit aquā vel vinū: r silr de lana. Et dicitur ge
neralr in talib⁹ corporib⁹ siccis spongiosis eē talē specificā
virtutē attrahēdi ligda currētia. nō tñ hoc fieri rōne siccit
tatis attrahentis. ¶ Aliq nolūt hoc fieri rōne siccitatis at
trahentis. Et dicūt Auic. hic de siccitate tacuisse dans itel
ligere hic p caliditatē quā noiavit. ¶ Sz hoc nō videt ve
rum cū Auic. attractionē a calido reducat ad vacuū tanq̄
nullā ponat in calido p se virtutem attractiuam.

¶ Alij dicunt in talib⁹ corpibus attractionē fieri ne deē va
cuuz. Nā aq̄ dēnsat aerē: r ille occupat minozē locū: r seq
tur aq̄ ne deē vacuū: r sic pñr vel alio mō qd aer fugit ab aq̄
tanq̄ a drio motu veloci r inseqt aq̄ ne deē vacuū. ¶ Qd si
dicat qd spongiā sup aquā suspensaz expertū est. nō tñ tan
gentē aquā tandē inueniri plenā aqua. ¶ Dicūt aliq B eē
argumētuz pbās qd attractio fit ibi a forma specificā: fz nō
est dubiū qd p̄tinetia fit vapoꝝ ab aq̄ eleuatio qd in spongia
remanentes pñt in aquā p̄uerti: r multis alijs modis si p̄si
deras hoc saluari pōt. In attractione aut duaz virgularū
auelane cā est occulta proprietaz qd tñ debilis est: r in siccis
virgulis non reperitur.

Sed in parte ista dubitat: qz vñ qd nulla attra
ctio fit a vacuo p hoc qd attra
ctio est qd positiuū: ḡ hz cām efficientē positiuā: fz vacuuz
nō est h̄s cū nō sit nec possit eē nāliter. ¶ Qd si dicat vt su
pra vacuū nō esse cām: fz tñ corpus moueri ne deē vacuuz:
tñ stat argumētuz: qz in casu nulla ē ibi cā positiuā efficiēs
talis mot⁹: ḡ talis mot⁹ nō dz eē. vt vbi grā. qñ aq̄ instrumē
tuz sequit in instrō supra noiato ascendēdo in p̄ma cānula.
¶ Dic dicit cōiter ab oibus qd in oibus corporib⁹ subluna
ribus ē quedā qlitas qd possunt moueri p̄hibēdo vacuū: vt
vñquodqz istoꝝ corpoꝝ sublunariuz appeteret vñquaqz
p̄tignari cū alio corpe ad saluandā p̄tignitatē r ordinē vni
uersi siue illa qlitas sit cōnata siue a supcelestib⁹ influxa: r
hāc dicunt cāz positiuā hui⁹ motus ne deē vacuū. ¶ Con
tra. pmo seqtur hūc motū esse impulsionez nō attractionem.
¶ Scdo seqret in oī tali motu qd fit simplr ne deē vacuuz
p̄tra nālez specificā inclinationē eius qd mouet: sicut aque
sursuz: ignis deorsuz qlitatez illā motiuā ne deē vacuū esse
fortiozē pro tūc ad illū motuz faciendū qd sit specialis qlit
tas: vtputa grauitas ad resistendū. Et pz p̄na: qz in tali mo
tu est resistētia: vt ad experiētā videm⁹ qd aq̄ in ciphō cū
fundo supiori resistit trahenti ciphū sursuz: fz nō fit tal⁹ mo
tus vbi est resistētia nisi vtute actiuā dñante. ḡ ad talē mo
tum faciēduz opz illā qlitatē motiuā ne deē vacuuz dñari
speciali qlitati ei⁹: qd mouet: sed hoc p̄ns ē falsuz: qz tūc in
tractu aque sursuz ne deē vacuū nullus eēt labor. ¶ Nec
difficilius trahemus multā aquā silr ne deē vacuū qd pau
cam: qd est p̄ experiētā. Et p̄na pz. p hoc qd cū illi mot⁹ fiāt
a p̄ncipio intrinseco dñante resistētie. vtus quantūcūqz mo
dica posset tales motus facere r in multa aq̄ esset eq̄lis p
portio vtutis mouētis ad resistētiaz sicut in pauca: vt pz in
telligētī: neqz ēt possemus assignare cām qre magis aq̄ qd
lapis seqtur ne deē vacuū cuz ēt in lapide sit tale p̄ncipiuz
motiuū qd in tempore vicit suā grauitatem.

¶ Propter hec r multa filia credo qd in motu aque sursum
supra suā sperā ne deē vacuū intrinsecū p̄ncipiū in aq̄ nul
luz est qd sit effectiuū illi⁹ motus: vel qd ad illū motū incli
net. Sz dico illū motū esse a p̄ncipio extrinseco mouēte corpe
p̄tignū r appetitū quē hñt corpora ad p̄tignationē vel cōti

nuationē vnde quaqz eē p accūs cāz illi⁹ motus directe: sic
si ferrū p collā alligēt ligno r trahat lignū sursuz r ferruz
seqt: nō est dubiū qd viscositas cole r tenacitas nō est cā ef
ficiēs p se illū motū ferri nec appetitus quē hñt ptes ferri
ad p̄tignitatē adinuicē est efficiēs illū motū: fz ego qd traho
r p accūs illi appetitus sūt cōia. nō ḡ ferrū a p̄ncipio intrin
seco mouet: fz tñ aliqs appetitus ei⁹ est cā accūtaliter isti⁹
motus: r ideo dico istos mot⁹ esse simplr violētos r eēvere
attractiones qd sunt a corpe vel virtute mouēte illud p̄mū
qd alia sequunt. ¶ Nō vlteri⁹ qd in lucerna r silib⁹ attra
ctionib⁹ p̄sideramus duplicia mota. vñ motū est ps cale
facta leuigata qd sui leuitate ascēdit sursuz: r hoc non p̄prie
dī attrahi. alius mot⁹ ē partis nō leuigate qd seqtur ad locū
in quo recedit ps leuigata: r ista mouet ne detur vacuuz r
dī proprie attrahi. ¶ Nō vlteri⁹ qd dolor si sit cā attractio
nis hoc ē p accūs: qz nā trāsmittit r calefacit mēbrū: r mē
bruz calefactū attrahit a p̄ncipio. tñ poti⁹ est cā impulsiois
q̄ attractionis. ¶ Qd si dicat qd siccitas est cā attractiois:
qz cerebz siccū facile replet: vt p̄ma terty. Negat p̄na. cū
eadē multitudo vapoꝝ veniēs ad cerebrū nāliter siccum
erit sibi discōueniens qd nō est discōueniens cerebro nāl
humido vel tēpato. ¶ Ultimo cōsidera qd cū coniungan
tur necessitas vacui: r calor r virt⁹ fortioz fit attractio. Sz
hec Auicēna reliquit tanq̄ notum.

¶ Expulsiva vero minus indiget siccitate q̄ at
tractiva r retētiva. nō. n. indiget p̄strictioē retē
tiue: neqz īseparabilitate attractiue r p̄strictioē
ei⁹ r circūdatōe attracti tenēdo ptes instrī: do
nec ad illas alteri⁹ partis attractio pueniat. Et
ad vltimū nullo mō indiget expulsiva gete: sed
motu r inspissatione pauca qd ad exprimendū r
ad expellendū tali adiunet mēsurā: q̄ten⁹ p ipsā
remaneat instrm figurā exp̄sionis r p̄strictio
nis p̄seruans quēadmodū in retētiva t̄ps lōgū
r in attractiva t̄ps breue est necessariuz donec
partium attractio vna applicet aliū: ideoqz sic
citate parum indiget.

¶ Nunc determinat de istis qlitatib⁹ in cōparatione ad ex
pulsivā. Et cōparādo expulsivā quibusdā vtutib⁹ in indi
gētia siccitatis. Et diuidit in tres. pmo ponit vñā cōclusio
nez. 2º ponit vñā rōnez ad ipsaz p̄bādā. 3º ponit aliā. ibi
2º. (Nō indiget vbi 3º. (Et ad vltimū). ¶ Dicit de prima
pte qd expulsiva minus indiget siccitate q̄ attractiva r re
tētiva. ¶ De 2º parte dicit hāc rōnez expulsiva non indi
get p̄tione retētive: nec indiget īseparabilitate obiecti r
p̄stitutione organi r circūdatōe obiecti r retētione ei⁹ tan
to tpe donec aliaz p̄tiuz attractio pueniat ad ipm qbus in
diget attractiva: ḡ min⁹ idiget expulsiva siccitate q̄ retē
tiua vel attractiva. tenet p̄na p hoc: qz si siccitas est necessa
ria istaz virtutū opationib⁹ maxie pp istas dispōnes ē ne
cessaria. ¶ De tertia pte vult hāc rōnez. Expulsiva nō idi
get gete sui organi: fz mota r inspissatiōe pauca tāta. s. quan
ta sufficit ad tenendū ptes instrī fm figurā bonā expulsi
onis: ita qd nō indiget tenere suū instrm getuz tpe longo: sic
retētiva: nec tpe pauco sicut attractiva: ḡ minus indiget
siccitate: qz pp getē maxie videt siccitas necessaria. ¶ Cir
ca ptez. nō pmo qd licet plus debeat instrm p̄stringi ī expul
sione q̄ in data retētione. tñ qz p̄strictio qd est in retētōe fit
cū gete: id pluri indiget siccitate. Cū ergo dī qd expulsiva n̄
indiget p̄strictione retētive nō intelligit qd nō indigeat tā
ta p̄strictioē: fz nō indiget ea ita circūstātionata cū gete sic
retētiva. ¶ Nō z: vt supra dī in attractione cōcurrere at
tractionē partis p̄bentis: r getez obiecti cōtenti in cōcauū

ta
te
tr
q
ge
in
ai
te
iz
lis
pul
vir
ger
que
C
ge
nu
fig
C
dige
tia
mo
C
ma
ligo
moto
dige
nez.
ens
das
est
tera
p
p
stina
facie
stat
nem
plus
stina
dictū
duz
in
tortice
te
p
virga
ipfi
c
ta
tali
xur
rif
cal
nez.
r
expu
ne
r
ppoz
bruz
a
debit
C
modis
cho
ab
iuuan
iuncte
stina
siue
dige
geren
in nob

tate attrahēris q̄ vocat̄ hic ab Auicē. inseparabilitas ⁊ ge-
tes ptis poris circūdat̄is obiectū donec pueniat ad ipsā at-
tractio ptis alterius. Et hec oīa indigēt fixationē et siccitate:
q̄ oīa Auicē. tetigit in littera. Expulsiua vero nō indiget hō-
getibus: vt pz. si habuerim⁹ vnū corpus oblongū ad modū
intestini plenū in expulsionē p̄tēti in eo nō indigemus nisi
p̄tēti restrictione incipiēdo ab vno exēplo trāseundo versus
aliud. ¶ Nō 3º q̄ licet expulsua v̄tus iuuēt aliq̄ hūidita-
te vt sumit̄ ab ysaac libro eltozū. Et a Johānitio: ⁊ ab Auic.
iz. terty. ⁊ experiētia. docet. tñ ad ei⁹ opationē requir̄ aliq̄
lis siccitas: ⁊ nō q̄litercūq̄ intēderet̄ humiditas fieret ex-
pulsio fortior. Dis. n. imoderata discrasia deicit actū pprie
virtutis. ¶ Nō 4º q̄ lz expulsua videatur ex dictis indi-
gere hūiditate. tñ magis videtur idigere caliditate q̄ alia
qualitate ex quo magis motu indiget ⁊c.

Que aut plus eis oib⁹ indiget caliditate est di-
gestiua que siccitate non indiget: s; hūiditate vt
nutriēs efficiat ⁊ ad penetrandū in forāia ⁊ ad
figuras recipiendas aptū reddat.

Nunc Auicē. determinat de istis q̄litatib⁹ cōparatiōe ad
digestiua: ⁊ cōparat digestiua alyis v̄tutib⁹ quo ad indigen-
tiaz alicui⁹ de istis q̄litatib⁹. Et diuidit̄ in duas ptes. P̄ti-
mo ponit intētionē probādo. 2º respōdet cuidaz dubio. ibi.
(Neq̄ pōt aliqs). ¶ In pte p̄ma duas intēdit̄ p̄nes. P̄ti-
ma ē digestiua v̄tus plus indiget caliditate istis alyis: ⁊ itel-
ligo de digestiua cōi. Patet p̄ experiētia: ⁊ pp̄ fortitudinē
motuū q̄ a digestiua fiūt. Secunda clusio digestiua nō in-
diget siccitate tanq̄ instrumēto sibi subordinato ad opatio-
nez. Probat̄. digestiua indiget illa q̄litate que facit nutri-
ens ligduz ⁊ aptū ad penetrandū p̄ foramina: ⁊ ad recipiē-
das figuras mēbroz in que p̄uertit̄ dz ⁊ nō s̄rio: s; hō instrū-
est humiditas ⁊ siccitas est ipeditiua. q̄ ⁊c. ¶ Nō tñ. q̄ lit-
tera pro 2º cōclusiōne possit aliter introduci. videlicet non
q̄ dicat digestiua absolute nō indigere siccitate: s; q̄ dige-
stiua nō indiget siccitate ad eliquāduz nutrimentū nec ad
faciendū penetrare: nec ad figuras capiēdas. cuz hoc tamē
stat q̄ indiget siccitate pp̄ dare humido digerēdo p̄plexio-
nem p̄ueniētes: ⁊ pp̄ ingrossare: ⁊ pp̄ multa alia: ⁊ ista mihi
plus placet. ¶ Nō p̄mo. q̄ hec dicta oīno sunt v̄a de dige-
stiua cōi. Nā propria digestiua ingrossat ⁊ inspissat: vt supra
dictū est. Nec facit nutrimentū ligduz: vel ad pp̄ penetrā-
duz in foramina p̄paratum. ¶ Nō 2º q̄ lz frigiditas mul-
tociēs effectiue p̄currit ad cōplendū dispōnes rei genera-
te p̄ digestionē. ipsa tñ nō effectiue p̄currit ad digestionē vt
virga cū generat̄ pinguedo p̄ viā digestionis a calido: cum
ipsi⁹ coagulatio ē a frigore: ⁊ ita rostra pili ⁊ vngues ⁊ mul-
ta talia. requir̄ tñ caliditas tēpata ad digerēdū. ⁊ iō p̄ accūs
p̄currit frigus. ¶ Nō 3º q̄ ad digestionē cōem maior requir̄
caliditas q̄ ad attractionē vel expulsionē aut retentio-
nez. In lienteria. n. a frigore cāta calor sufficit p̄ attractiōe
⁊ expulsionē: ⁊ nō p̄ digestiōe. Sicut aliq̄ sufficit p̄ retētiō-
ne ⁊ nō pro digestiōe. De pp̄ria at̄ nō sic manifestū est: s; tñ
pp̄portionabilr est putandū. lz q̄ mediāte eodē calore mē-
bruz attrahat ⁊ digerat. tñ maior mētura calozis requir̄ ad
debite digerendū q̄ ad ita attrahēduz: ⁊ hoc voluit Auic.
¶ Nō 4º q̄ digestiua stomachi iuuat̄ sicco p̄ accūs duob⁹
modis. Vnus ē q̄ p̄sumit hūiditates flegmaticas i stoma-
cho abundātes q̄ digestionē ipediunt. Et alio mō q̄ sicca
iuuant ⁊ p̄stringunt ptes stomachi adinuicē magis q̄ magis
iuncte meli⁹ digerūt. Et hoc voluit Auicē. iz. terty. q̄ dige-
stiua iuuat̄ calidis ⁊ siccis. nō tñ q̄ siccitas sit instrū dige-
stiue v̄tutis in opando. Et ad hūc sensuz dixit Auicē. hic q̄
digestiua nō indiget siccitate. ¶ Ingrossatio at̄ que fit i di-
gerendo sufficiēter a calido. Et si aliqua reperiat̄ digestio
in nobis pp̄portionata assationi. in ipsa tñ operat̄ v̄tus me-

diantē hūido: s; remissiori q̄ in alyis veris digestionibus. ⁊
fm̄ β v̄tus digestiua indiget at̄ hūiditate in pp̄rio subo ⁊ in
obiecto circa qd̄ operat̄: indiget illa vt vtat̄ ea ad inducen-
daz cōplexionē mediā inter hūiditate ⁊ siccitate: ⁊ vt p̄ illā
mā sit p̄parata suos motus ⁊ imp̄ssiones retinere: siccitate
aut̄ nō indiget ad ista: s; vt sit hūiditatis pp̄ortio fini itēto
lz aliq̄ dicat̄ hic vt supra d̄r: Auic. log de digestionē cōi que
fit hūido vt in stomacho ⁊ i epate: s; q̄nq̄ maior: vt in pue-
ritia vel flegmatico: q̄nq̄ ab ori vt in senectute vel coleri-
co. Et istas dicūt nō pp̄rie esse opteses: s; comparatiue tñ.
¶ Ex q̄bus pz solutio quorundaz dubioz hic moueri solū-
toz: vt ⁊ aliqua digestio fiat a frigido. vt ⁊ digestiua vtatur
siccitate. vtrū maiori indigeat caliditate digestiua vel at-
tractiua ⁊ multoz similiū. ¶ Et si q̄rat̄ que v̄tus indigeat
pluri calore vel digestiua vel nutritiua. ¶ Respōdet cōi-
ter q̄ digestiua cōis pluri calore indiget q̄ pp̄ria vel nutri-
tio: ita q̄ lz cor sanū mediāte eodē calore faciat digestionē
cōez ⁊ pp̄riaz: tñ cum aliquāto gradu calozis sufficit facere
pp̄riā cuz q̄to nō sufficit facere cōem. S; digestiua pp̄ria
itez calore minori indiget q̄ pp̄ria nutritiua: vt q̄daz di-
cunt. Nam si p̄ remissionez calozis v̄triusq̄ v̄tutis opatio
dz impediri opz q̄ ipedit̄ nutritio non ipedita digestionē:
vt assilatio vel v̄nio: sed nō pōt ipediti digestio qm̄ ipeditat̄
nutritio. ¶ Ego aut̄ credo q̄ hec rō non probat. Nā q̄uis
ipeditat̄ nutritio ipedita pp̄ria digōne pōt dici q̄ hoc est: qz
obiectū nō est p̄ueniēter p̄paratū: nō qz v̄tus nutritiua tñ
debilitata sit q̄ nō sufficeret in pp̄riā operationē respectu
conuenientis obiecti.

Neq; pōt aliqs dicere q̄ si hūiditas in digerē-
do esset iuuatiua pueri possent res duras dige-
rere. Nō. n. p̄uenit pueris nō posse istud ⁊ iu-
uenibus posse pp̄ hoc: s; pp̄ homogeneā ⁊ ho-
mogenee elongationē. Oz. n. ex reb⁹ durz existit
cōplexioni pueroz nō est homogeneū. Virtu-
tes igif̄ digestiue corā eo nō operant̄: neq; ipm̄
recipiūt retētiue: s; cito ipm̄ expellūt expulsue.
Iuuenū vero cōplexionibus est id cōueniēs: ⁊
ad eos nutriēdos conueniens.

Remouet dubitationē dicēs q̄ nō pōt aliqs dicere q̄ ea
que statim dicta sūt q̄ si hūiditas iuuaret in digerēdo: tūc
segtur q̄ pueri possent digerere res duras: sicut iuuenes vt
melius qd̄ est falsuz. Et pz nā p̄ hoc: q̄ in calore sūt eq̄les:
s; humiditate hnt̄ pueri maiorē. q̄ hnt̄ fortiorē virtutē di-
gestiua. Et p̄ nō res duras p̄nt̄ magis digerere. ¶ Rñde-
tur. n. q̄ hoc nō accidit pueris nō posse res duras digerere
iuuenib⁹ potētibus pp̄ v̄tutis digestiue debilitatē: s; p̄pter
rea q̄ res dure hnt̄ homogeneitatē cū iuuenib⁹ q̄ sunt duri
respectu pueroz: ⁊ nō hnt̄ homogeneitatē cuz pueris q̄ sūt
valde hūidi. Et iō virtutes digestiue pueroz nō opant̄ cō-
uenienter in rē sicca ⁊ sue retētiue nō hnt̄ recipiunt illaz:
sed cito expellūt ipm̄ expulsue. Sed illud siccū est p̄ueni-
ens cōplexionib⁹ iuuenū. ⁊ iō digerit̄ ⁊ retinetur. ¶ Circa
partē nō. q̄ homogeneitas intelligit̄ similitudo in cōplexiōe
actuali: q̄ sola nō est sufficiēs cā facilitatis digestionis. nam
videmus q̄ ouis q̄ est hūida digerit paleas siccas q̄s non
digerit serpens vel leo vel ancipiter q̄ sunt aialia sicciōza: ⁊
eō illa digerunt carnes q̄s nō digerit ouis. Regrit̄ q̄ etiaz
occulta pp̄rietas currēs inter nutrimentū ⁊ nutritū ⁊ dige-
rens ⁊ digerēduz q̄ facit digerendū aptū pati a digerente.
¶ Nō. q̄ hūiditas facit obiectū passibili⁹ q̄ siccitas vt oēs
p̄cedūt: ⁊ docet exp̄ientia: ⁊ p̄cipue passionū q̄ reguntur in
digestione. ¶ Ex quo segtur q̄ alyis parib⁹ humida sūt fa-
cilius digestibilia q̄ sicca. Et istud colligi pōt in cōmento

*Vide q̄ digō v̄tia pp̄ pondit ⁊ liquado
H nō pp̄ pondit ingrossado*

*Vide q̄ pueri
nō digerunt res
duras
q̄ hnt̄ fortiorē
virtutē
digestiue*

Illius affozismi. Facilius est repleti potu q̄ cibo. Et ex istis apparet q̄ nō seq̄ hoc nutrimentuz: h̄z maiorē homogeneitatē cuz isto corpore. q̄ est facili⁹ digestibile nisi ponatur alia paria. nā stat q̄ nō currat inter ea ita cōueniēs proprietates occulta: vel q̄ rōne siccitatis multo plus resistit q̄ rōne homogeneitatis fiat facile digestibile. Pueri q̄ nō digerunt res duras s̄z molles: q̄ in molli⁹ homogeneitas et proprietates eqlias: et maior passibilitas ex pte humiditatis. Iuuenes aut magis digerunt duras q̄ molles: s̄z tñ possunt digerere duras et nō pueri. et ratio. q̄ s̄z dure res habeāt cōgenitatem qd̄ nō hñt molles: tñ ex pte maioris hūiditatis sūt molles tāto ex parte maioris hūiditatis sūt molles: tanto magis passibiles. Et ex hoc fundamēto p̄prehēdere potes q̄re senes melius digerunt res molles q̄ duras: et sunt mollis nutrimenti.

Utrum iuuenes habēt v̄tutes digestiuā fortiorē pueris. Et arguit q̄ sic. Primo q̄ meli⁹ digerunt dura et eqli⁹ hūida. vt 6° de acc̄ti. Sc̄do: q̄ hñt cōplexionē tempataz: de 2° mō: et tēpatū seq̄tur fortitudo. Tertio: quia calor ē acutior et magis absolutus ab hūido suffocāte. Quarto. q̄ plus sil⁹ digerunt cum plus in vna cibatiōe recipiant. Quinto. q̄ meli⁹ restaurāt et p̄fecti⁹ cū restaurarēt p̄portionatū sibi q̄ sunt p̄fectiores et meli⁹ operant. Sexto: q̄ pueroz nā in digerendis cibis nōdū est firma: vt 3° affozismoz. cōmēto 26°. In opposituz arguit p̄: q̄ nāles act⁹ pueri sunt fortiores 6° de regimine sanitatis. Sc̄do. q̄ plus hñt de hūiditate q̄ iuuat ad digestionē alijs paribus. Tertio q̄ digestio eoz seruit cōplete nutritiue et augmētatiue: sed iuuenū nō nisi nutritiue. Quarto. q̄ citi⁹ digerunt cū pluries comedere possint in tpe eqli⁹ digerēdo. Quinto. q̄ digestio in pueris ē melior q̄ esse pōt in plib⁹ horis supra. cap. de etatib⁹. In dubio est r̄sio antiq̄ Joānis de s̄cta Sophia q̄ digestio nez eē p̄fectior ē pōt intelligi dupl̄r: vel q̄ citior et velocior: aut q̄ p̄fectius et meli⁹ est genitū pillā digestionē. Itē genitū p̄fecti⁹ pōt dupl̄r dici vel absolute: vel cōparatione ad vite durationē. Tunc ponit tres r̄nes. Prima. puerozū digestio est velocior respectu obiecti sibi p̄portionati q̄ iuuenū: p̄bat: q̄ digestio p̄portionat nutritioni et resolutioni q̄ sunt velociores in puero q̄ in iuuenē: vt in cōmēto affozismi. Qui crescūt plurimū hñt calozē et. Et q̄ pluries sine nocum̄to comedūt. Sc̄da. digō pueroz ē p̄fectior digōne iuuenū rōne geniti p digestionē cōparatione habita ad vite p̄ durationē. p̄z. q̄ hūidū pueroz est opti⁹ pro vite p̄ durationē. Tertia. digō iuuenū ē absolute p̄fectior digestionē pueroz. Patet: q̄ genitū p̄ talē digōnez ē absolute p̄fectius cū p̄fectiores possint opatiōes. Et fm B p̄z argum̄toz solutō: et cū hac pōne plimi moderni trāseūt. Antonius aut de parma voluit q̄ in digōne p̄sideramus eliq̄tionez et opatiōnez: q̄ pprie est digestio: q̄ p̄mixtio et tēperatio hūidi cuz sicco quo ad primū dixit fortiorē esse iuuenū digestiuā: et iō res duras meli⁹ digerere. Quo ad sc̄bz dixit vna nō esse alia fortiorē. S̄z si iungas vtriusq̄ positionis dicta solutio erit facili⁹.

Et ex hoc qd̄ collectū est q̄ retentiua indiget p̄strictione et figuraz p̄strictionis fixatione longo tpe et paucō motionis adiutorio. Et attractiua p̄strictione indiget et fixatione et p̄strictionis tpe breuissimo et in motu multo indiget auxilio: et expulsiue est necessariū stringere tñ sine fixatione de qua nō est curādū. Et indiget adiutorio ad motuz faciendū. Et digestiue est necessariū eliq̄re et tēpare: iōq̄ virtutes iste q̄litates illas q̄tuor

ineqli⁹ opari faciūt et eis ineqli⁹ indigent.

¶ Dic Aui. epilogat circa dicta: et p̄z consideranti.

¶ De virtutibus aialibus. Cap. III.

Virtutes aut aiales intelligi volunt p̄ illas virtutē illam q̄ cū in mēbris recepta fuerit p̄parabit ad recipiendum virtutem sensus et motus et operationis vite.

¶ Post determinationē de v̄tutibus nālib⁹ determinat de aialibus. Et diuidit p̄ns caplm in duas ptes. Ponit primo vna notificationem de virtute aiali. 2° illam explanat. ibi. (Nos aut hanc). Prima in duas. p̄mo ponit notificationēz. 2° docet qd̄az aie acc̄tia ad istā virtutē reduci. ibi. (Quibus etiā). Dicit p̄mo q̄ medici p̄ virtutē aiales volunt intelligi illā virtutē que cū fuerit recepta in mēbris p̄parabit ea ad recipiendū v̄tutē sensus et motus et opatiōis vite.

¶ Primo notandū q̄ v̄tutes nāles ea rōne q̄ nāles cōueniunt oibus aiatis siue sint aialia siue nō: et iō dicunt cōiores vitalibus: et iō de illis p̄z Aui. determinauit. Nō 2° q̄ virtus pōt dici aialis aut q̄ ē virtus aie: et sic digestiua et oēs virtutes de q̄bus in ista doctrina determinat sunt aiales. Sc̄do mō d̄r virtus aialis: v̄tus aie opatiua cognoscendo vel mediāte cognitione. Et isto mō solū virtus cognoscitiua vel motiua volūtariē d̄r aialis. Tertio mō dicitur aliq̄ virtus aialis: q̄ soluz in corpore aialis repta: et isto mō vitalis et aialis imediate ante dicte sūt aiales. Quarto sumit aialis pprie pro v̄tute in solis aialibus repta q̄ p̄parat ad receptionē v̄tutis sensibilis motiue. et isto mō sumit hic: et hec virt⁹ ē illa quā medici vitalē vocant ex quo patet sensus rubrice et significatio ist⁹ termini in p̄ncipio capli.

¶ Nō 3° q̄ p̄ opationes vite qd̄az intelligūt v̄r oēs opationes in viuente repta q̄ sine vitali v̄tute fieri non pōt. Alij dicunt intelligi opationes pprias vitali sicut spiritus generare pulsare: et aiaz in subiecto p̄seruare. Sensus ergo erit: aut q̄ v̄tus vitalis p̄parat ad oēs opationes viuētis: aut q̄ p̄parat ad omnes opationes pprias vitali v̄tute: v̄trūq̄ est ver⁹. Nō 4° q̄ v̄tus vitalis de se est p̄paratiua ad recipiendā virtutē sensus et motus: s̄z q̄nq̄ mēbz ad qd̄ venit nō est sufficiēs ad recipiendū hanc p̄parationē. et iō non ōz q̄ oē mēbz in quo recipit hec virtus sit p̄paratiua ad virtutē sensus et mot⁹ recipiendū: vt ossa et cartilaginea et filia. Et iō in notificatione vitalis v̄tutis intelligendū est q̄ sit p̄ se p̄paratiua. nō tñ q̄ vbiq̄ p̄paret. Nō 5° q̄ in quocūq̄ mēbro recipit hec v̄tus vitalis saltē aliquā opationē vitalē reperimus. et si nō oēm: vt verbi gr̄a: opationē que est aiaz in mā p̄seruare: et sic in osse in oī alio mēbro talis operatio inuenit: s̄z opationē q̄ est sp̄m generare vel pulsare nō ōz in oī tali mēbro vitalē virtutē habēte reperire. Nā cum sit aliq̄ virtus vitalis propria et aliqua cōis: sicut diximus supra de nāli in illis mēbris est virtus generandi sp̄m et pulsandi que tñ propriā habent. Itē attende q̄ p̄ virtutem vitalem intelligimus hic non animā: sed qualitatiuum quoddam p̄ncipium quo anima has opationes operatur.

¶ Quibus et admiscenē timoris et ire motiōes propterea q̄ in eis reperit dilatationē et p̄strictionem que accidit spiritui qui huic comparatus est virtuti.

¶ Dicit q̄ medici admiscenē. i. attribuūt istis virtutibus aialibus motiones que fiunt in ira et timore. Et cā est: q̄ i istis reperit dilatatio et p̄strictio que sunt motus sp̄s p̄parati. i. seruientes tanq̄ propriū instm huic vitali virtuti.

¶ Nō primo. q̄ in ira et timore et gaudio et similibus consi

derantur duo. s. vñ qd est ipsa passio appetit⁹ que ē incli-
natio ad psequēdū vel fugiēdū vel nō recipiēdū vel nō
pstitēdū. Et consideram⁹ ēt mot⁹ quosdā corporeos: vt
cordis pulsū & arteriaz & spūs mot⁹ nūc ad extra nūc ad
intra. ¶ Quo g^o ad primū istē passiones sunt pprie vtuti
aiali cognoscitiue. quo ad scōm sunt pntentes ad vtutem
vitalem. Et iō Aui. dixit timoris & ire motiones: & non di-
xit timorē & irā. ¶ Qd si dicat quid ē qd mouet spū itus
& extra. Dicit cōter qd ē ppa forma sua qd ē nāliter sub-
ordinata vitali virtuti & ēt aiali. Et mouet pportionaliter
ad passionē que ē i vtute aiali: vt in timore vsus intestina
& femora. In verecūdia ad faciē. In ira circa cor ad extra
& ad intra diuersimode. ¶ Alij dicūt qd cerebz habēs ta-
lem passionē itroducit in spūs q̄litate per quas sic mo-
uentur. Sed pma rñsio melior mihi videtur. ¶ Nota se-
cundo qd spiritus in ira dilatatur & pstringitur: quia quā-
doq; expandit ad extra: qñq; trahitur ad intra & nō soluz
spūs sed cor & arterie mouēt: vt hz videri in de pulsib⁹ 2^a
b^o qui mot⁹ fiunt a vitali vtute sine dubio p quanto est
quo ad quid aiali subordinata.

¶ Nos aut explanabim⁹ summā hāc & dicem⁹
q̄ quēadmodū ex hūoz spissitudine fm aliquā
plexionē suba generat spissa que est membrū
aut ps mēbz: ita ex humoz vaporib⁹ & eozuz
subtilitate fm aliquā p̄lonē suba generat sub-
tilis q̄ est spūs. Et sic ap^o medicos epar p̄ie
gñationis est p̄ncipiū: ita cor generatiōis se-
cūde p̄ncipiū existit.

¶ Declarat dictā notificatiōem vitalis virtutis. Et diui-
dit in duas: p̄io ponit preambula. 2° notificat: ibi (Et hic
quidē). ¶ Preambula sūt duo. Primū est qd quēadmo-
dum ex spissitudine hūoz. i. ex pte grossa & corpulenta hu-
moz fm aliquā p̄lonē. i. acquirēte aliquā determinatā
p̄lonē gñat mēbz in p̄ncipio generatiōis aut ps mem-
bz in nutritiōe. ita ex vaporib⁹ sanguinis & subtili parte
humoz generat spūs. ¶ Scōz est. qd quēadmodū apud
medicos epar ē p̄m p̄me gñationis. s. sanguis & humoruz
ita cor est p̄ncipiū scōe. s. spūum. ¶ Ubi notandū qd hec
preambula fuerūt necessaria vt notificaret nobis p̄nci-
pale instrū h^o virtutis qd est spūs & p̄ncipale eius p̄m.
puta cor. Nam vtutē cognoscim⁹ per opationes que fiunt
ab his duob⁹ p̄ncipijs. ¶ Nō 2° qd notificat spūs ex pte
agētis qd ē cor & ex parte m̄e que est vapor sanguinis tē-
patus & ex pte forme cū dixit fm aliquā p̄lonē. Nā non
ois p̄plo eēt pueniens ad eē spūs: & ita intelligat de modo
sube & pportionalit^r notificauit mēbz ex parte m̄e qd ē
pars corpulenta & forme cum dixit hz aliquā complonē.
Efficiens at mēbz est vtus generatiua de qua supra di-
ctum est: & dedit nobis intelligi qd ex eadē m̄e generatur
mēbz & nutriūt cum dixit qd ex pte corpulenta humorū
generat mēbz intelligēdo i actu gñatiue: aut pars mem-
bz in actu nutritiue. ¶ Nō 3° qd spūs ē illud quo p̄ncipa-
liter viuim⁹: & corpulētū ē illud quo nutrimur mō spirit⁹
resp̄cū corpulētū quo nutrimur ē calidus & humidus. Et
iō dixit ad hunc sensum damascen⁹. viuimus calido & hu-
mido. & nutrimur frido & sicco. ¶ Nō 4° qd spūs vitalis
resp̄cū cutis ē calidus & humidus: resp̄cū aut humoruz et
vaporū ē tēpatus ad iusticiā. Sed resp̄cū spūs aialis & nā-
lis est calidus & siccus. Et ad hos varios sensus sunt glo-
sande auctoritates que h^o sonare videntur.

¶ Et hic spūs cū scōz p̄lonē puenit quam hz
h̄e ad hāc vtutē recipiēdā p̄parat. deinde
oia illa p̄parat membra ad recipiēdū omnes

alias virtutes aiales: & ēt reliquas.

¶ Ponit snie declaratiōem dicēdo primo qd hec vt⁹ p̄e-
parat aiali. 2° pbat qd hec vtus p̄parat nāli & non nālis
vitali ibi (Et p̄parans) 3° pbat qd motiones ire & c. sunt
ad hanc vtutē reducēde ibi (Et qz ira) p̄ima in duas: p̄
sniaz declarat. 2° pbat qd virtus vitalis p̄parat aiali: ibi
scōa (Virtutis egdē). ¶ Dicit p̄mo qd hic spūs qui a cor-
de generat cū peruenit fm conclusionē quaz h̄e p̄e-
paratur ad recipiēdū hanc vtutē. s. vitalē: deinde ille spirit⁹
veniēs ad alia mēbz p̄parat ea ad oēs alias vtutes anie
recipiēdas: & per hūc modū vtus vitalis p̄parat ad aialē:
& hāc sniam nō pbat: s. vult qd exp̄ientia sit nobis magi-
stra qd spūs a corde veniēs ad membra p̄seruat i eis vitā:
cū p̄hibito influxu cordis mēbz corrūpan^t: & p̄cipue i
fluxu qd ē p spūs transmissionē. ¶ Ubi nō. qd spūs ille ad
h̄ vt h̄eat vtutē vitalē regit qd h̄eat debitam p̄plonē
Et iō Aui. dixit cū fm p̄plonem p̄ueit quā debet habere.
¶ Nō 2° qd ex hoc vt Aui. innuere hanc vtutem i spū
esse aliud a tempamento suo cūz dicat qd per debitā cō-
plexionē p̄parat ad hanc vtutem recipiēdā. ¶ Nō 3°
qd spūs p̄parat mēbz ad alias vtutes recipiēdas hoc
mō: qz dat eis dispōnem sine qua ēt si adueniet spūs aial
vel nālis: mēbz tñ talē vtutem ab illis spiritib⁹ reci-
pere nō posset. ¶ Nō 4° qd hic spūs quib⁹ p̄parat mēbz
ad tales vtutes recipiēdas: tñ etiā effectiue cōcurrat ad
oia opa mēbz: iō effectiue & dispositiue ad oēs opationes
alias p̄currat. ¶ Nō 5° qd alio mō dicunt iste vtutes in
spū eē & in mēbz: nam in spū sunt virtual^r: qz spūs potest
talē vtutē facere in mēbz sicut lumē hz virtual^r cali-
ditatē. Sed in mēbz sunt formal^r: qz mēbz p̄prie est
illud qd informatur tali qualitatiuo p̄ncipio per quod
aia pōt in tales vel in tales operationes.

¶ Virtutes equidē aiales in spū quidē & in
mēbz non perueniunt nisi postq̄ hec vitalis
prouenit vtus.

¶ Probat qd vtus vitalis p̄parat aiali. Et diuiditur i duas
fm qd duas ponit rōnes. ibi 2° (Ideoz) ¶ Prima ratio.
vtutes aiales nō recipiūt in spū vl in mēbz nisi postq̄
virtus vitalis fuerit in eis recepta. ḡ p̄supponūt vitales
tanq̄ ad ipsas p̄parantē. Assumptū relinquit tanq̄ notuz
Nam ipole est mēbz sentire & moueri nisi viuat. ḡ im-
possibile est h̄ere vtutē sentiēdi & mouēdi nisi habeat
vtutem vitalem: quia sicut operatio ad operationē: ita
vtutes ad vtutem.

¶ 2° qd vtutes aiales alic⁹ mēbz destruant^r:
vñ tñ membrum adhuc existit nisi hec vtus
in eo fuerit destructa. Nonne vides qd mēbz
stupidū aut paliticū vnūquodq; fm bitudinē
est non habens sensum neq; motū aut pp cō-
plexionem que p̄hibz ipm eos recipe: aut pp
oppilatiōem que accit inter cerebz & ipm in
neruis qui ad ipm pueniunt: & tamē ipm est
vium. Et membrū cui accidit nō h̄ns sensuz
nz motū & accidit ei vt putrefiat & corrūpat.

¶ Ponit scōaz rōnē inferēdo vnū correlariū ibi (In mē-
bz igr) Rō ē. s. i aliq mēbz vtutes aiales destruat mē-
bz tñ viuūt. S. si vt⁹ vital tollat. ita qd mēbz moriat ipz
nō sentit nec mouēt: ḡ vt⁹ aial p̄supponit vitalē: nā cla-
ra. & maior pz. qz i mēbz stupido & i mēbz palitico defic
sensus & mot⁹: nō tñ scōm actū s. ēt fm bitū vl p̄p̄inquā
pōm cū nō possint sentire applicato obo: nec moueri p̄e-
cipiēte appetitu: & h̄ vel pp maliciā p̄p̄ie p̄plonis mēbz

membri corruptionez. sequitur totius corruptio: vt verbi gratia cordis & arteriarum. Et ita dicunt de animali virtute qd in quocunq; membro est debilis virtutis si sit in eo animalis virtus illa e debilis: s; tamē stat qd in mēbris qbusdam aialib' esse fortē virtutē vitalē: s; in qbusdā aialib' sit valde debilis. Et p hoc ad argumētū. Membry tēdit ad mortē. qd virtus vitalis e debilis. Nego argumētū. Nā tēdit ad mortē per accidens exnocumento in alio membro.

¶ Alij dicunt notando: qd s; virtus vitalis preparat aiali & nutritiue tñ remissus gradus vitalis virtutis preparat intēso gradu aialis & nālis. Et ideo stat notabiliter debilitari virtutē vitalē nō debilitata notabiliter animalis & nutritiua. Et sic negat argumētū: virtus preparas est notabiliter debilitata. qd virtus pparata est notabiliter debilitata.

¶ Secundus modus exponēdi hūc tex. fuit Dini de florētia. Et intendit Auicē. in ista parte qd nō tñ virtus nutritiua est preparans vitali virtuti: ita qd quādiu nutrit membrum viuū. & quādo destruit operatio virtutis nutritiue sit mortuū. ¶ Et hoc pbat Auicē. ibi (Quonia hoc ipm) Et est ratio talis hoc ipsum verbū qd nos diximus de virtute animali respectu vitalis possumus dicere de nutritiua respēu vitalis: videlicet qd fortasse. i. possibile est qd ei' operatio. s. virtutis nutritiue destruet in aliquo membro: & tamē illud membrū remanebit viuū. ergo virtus vitalis potius preparat naturali. ¶ Et similr fortasse remanebit plurimū operatio illius nutritiue virtutis: & tamē mēbrum tendet ad mortē. Et hec parua pticula exponit apud istos duob' modis aut dicendo qd ly. remanebit significat idēz qd cessabit. & tūc est sensus. & fortasse remanebit plurimū operatio illi' virtutis nutritiue. i. cessabit: qd membrū tendit ad mortē: & sensus est clarus. ¶ Alio modo dicūt qd operationē nutritiue possumus duplr cōsiderare vel in se: & sic dicūt esse impossibile qd remaneat ista operatio plurimum mēbro ad mortē tendente: vel cōsiderat quo ad influxum ab epate. & tūc est possibile virtutis illi' opationē que est spiritū naturalē ab epate trāsmitti ad mēbrum remanere plurimū: & tamē membrū tendit ad mortē cordis influxu deficiēte. ¶ Et fm hanc viā itēz opz cōcedere qd est possibile: vt supra aliqd membrū viuere: & ipsum nō nutriti: qd viuere cū sit existētia aie in corpore est pns naturaliter qd nutriti. qd nō claudit aliquā naturalē cōtradictionem viuere & nō nutriti. ¶ Et si dicat qd virtus nutritiua est cōior vitali cōitate subiecti cōcedit: nō tamē est pns naturaliter vitali i eo in quo est vitalis.

¶ Tertius modus exponēdi est Hētilis qd possitis quatuor significationibus huius termini vita & hui' termini viuū dicit qd viuūz in isto. s. sumit ab Auicē. p eo qd est aptus aptitudine completa remota ad sentiendū & mouendū. ¶ Nota 2° qd ad hoc qd mēbrū sentiat duo requirunt influxus. vnus a corde. alius a cerebro. Et nō cuiuscūq; gradus sunt sufficiētes: sed vtriusq; requit certa mēsurā. Ita qd. verbi grā. de vitali regrit mēsurā vt quatuor ad hoc vt per influxū tales postea possit sentire & moueri: ita qd si minus qd quatuor hēret de influxu cordis nō possit sentire quātūcūq; influxus intensus a cerebro veniret: quando qd mēbrum habz in mēsurā ambos influxus dī hēre virtutem aialem in habitu ppinquo. Cum aut habet influxum cordis sufficiēte: vt verbi grā quatuor: sed nō hz influxus cerebri. tūc habz virtutem animalē in aptitudine remota completa. viuū ergo tantū dī de illo qd habz completam aptitudinē remotā saltē ad virtutem animalē. ¶ Supponit vltērius: qd s; in animalibus virtus vitalis & cordis influxus sit necessarius p opere nutritiue: tamē nō est tantus necessarius pro opere nutritiue quātus pro opere animalis: quia in plantis istas virtutes videmus nutritiuas in quibus nō est vitalis virtus. ergo influxus cordis suffi-

cit ad dandū membro aptitudinē remotā completāz pro virtute animali: vt verbi grā. dicamus qd mēsurā vt duo de influxu vitali regrat & sufficiat ad operatiōes nutritiue: & quatuor ad operatiōes aialis. ¶ Ultimo supponit qd etiā ad operationes nutritiue requirit epatis influxus vltra influxū cordis. ¶ Ex quibus sequit qd stat in mēbro esse fortes operationes nutritiue & membrū omnino esse habēs aptitudinē remotā completā ad sentiendū & mouendū. verbi grā. si membrū hz de influxu cordis vt duo & nō plura: & hz de influxu epatis quātum sufficit. tūc eniz nutritiue operatiōes fiūt: & tamē membrū nō est preparatum &c. qd ad talē preparationē requirit influxus cordis vt quatuor qui nō est ibi: & sic membrū illud est mortuum fm significationē iaz dictā viuū & tamē nutrit. ¶ Sequitur secūdo. possibile esse in aliquo membro destrui operationē nutritiue virtutis ipso remanēte complete preparato ad sensū & motū: sicut si in membro stante debito influxu cordis & cerebri deficiat influxus epatis. his positis dicunt qd Auicē. in ista parte. Et preparas nō est. intendit istaz cōclusionē. qd virtus nutritiua sola nō est preparas ad virtutem aialem. i. si ita esset opz qd dicamus quādiu virt' nutritiendi erit in mēbro erit ipsūz viuū ad sensūz expositū: qd complete preparatū &c. & qd destruet erit mortuū: s; supple hoc est falsum. ergo falsūz est qd preparat. Et qd hoc sit falsūz. pbat: qd hoc ipm verbū qd dicebamus de aiali respectu vitalis. s. qd stat aialem in membro corrumpi remanēte vitali: ita hic dicemus qd fortasse id est possibile etiā qd ei' operatio. s. nutritiue destruat in aliquo membro & illud membrū remanebit viuū: vt supra dicebat esse possibile: & stat qd remaneat plurimū isti' opōnis: & tñ membrū tendat ad mortē. i. nō sit viuū ad sensum dcm: qd nō hēat tñ de vitali spū quātum requirit ad completāz aptitudinem remotā ad sentiendū & mouendū. ¶ Dec est Sentiis expositio quā nullo modo: puto ad mentē Auicē. quē admodū nec aliā nisi primam.

¶ Et si virtus nutritiua inquātuz est nutritiua esset ipa virtus que pparat ad sentiendū & mouendū: vegetabilia pparata forent ad sensūz & motum recipiendū.

¶ In ista parte iuxta oēs pbat qd virtus naturalis: vt hz nō preparat animali per hoc qd si preparat cū nālis reperiat in plantis & alijs vegetabilibus in quibus est nutritiua reperiret & animalis: sed hoc est falsum.

Hic cadit dubitatio qd non vī qd rō valeat: qd tūc pbaret qd vital' nō ppararet aiali: qd tūc aialis repiret i osse cū in eo sit vitalis. ¶ Dic dī qd nō valz argumētū. nā Auicē. nō vult plus i ferre nisi qd tūc vnū totale ididū qd hēret pparatē d ill' virtutib' d; eē aptū ad hndū pparatā. nūc os nō ē vnū totale.

¶ Restat ergo vt sit pparas alia res que pparat sequat pplonez que vocat virtus vitalis: & ipa qdē est prima virtus que in spū puenit: cū spūs ex subtilitate humorū pcedit.

¶ Infert ex dictis qd pter virtutē nutritiua est alia virtus in aialib' que preparat & i sequit pplonē illi' virtuti appropriatāz quā vocat vitalē & ipsa est pma virtus que recipit in spū qd spūs fit ex humiditate humorū: & qd sequat claz est. ex quo. n. illa alia est virtus per quā stat vita nō est dubiū qd ipsa est pma que in spū & mēbris recipit.

¶ Beinde spūs fm phum Aristotelē p eaz recipit principū primū & aiam primā ex q alie pfluunt virtutes. Hāz nō virtutūz opōnes ab hoc pueniūt spū in principio rei: sicut etiaz sensus

Vidit qd p' h' et
p'm p' h' et
vitalis

Vidit qd ad hoc v' mēbrū pparat duo in
fluxu: n. 6. vnus p' h' et vnus p' h' et
alig ante 6. w

apud medicos non puenit p spm aiale in q est in cerebro nisi ad chrystalloidem penetrat aut ad linguam aut ad alia: cui ergo pars spūs i vētriculū puenit cerebri p̄lonē recipiet ⁊ erit pueniēs vt ex eo pueniāt virtutū opōnes que in eo p̄mo repte sunt: ⁊ sūr in epē: ⁊ sūr i testiculis.

Postq̄ iam declarauit q̄ vtus vitalis p̄parat ad recipiēduz virtutē sensus ⁊ mot⁹: declarat q̄ p̄parat ad oēs alias vite operatōes. Et p̄mo declarat hoc s̄m sententiā Arist. 2° iuxta modū medicorū. ibi (Et apud medicos.) Dicit p̄mo q̄ s̄m opōnē Arist. spūs cū est factus ex subtilitate hu mox ⁊ habz hanc vitalem virtutē recipit per eas p̄ncipiū p̄mū ⁊ aiam p̄mā. i. ex hoc q̄ d̄r habere vitale virtutē hz aiam p̄mā. i. virtutē p̄maz aie ex qua virtute alie virtutes oēs in aiali repte pueniunt ad p̄ncipiū p̄mū. i. d̄r esse p̄ncipiū instrumētale p̄mū inter spūs opationes faciendas: ita q̄ nō intelligat q̄ spūs sit aiatu: vel q̄ p̄ virtutē vitales recipiāt p̄mā virtutē aie tanq̄ esse ille due res disticte. Sed est modus loquendi vt si dicamus q̄ mā ex hoc q̄ recipit aiam humanā recipiat nobilissimā aiam terrenā nō q̄ nobilissima aia ⁊ humana realiter distinguant. C Dicit 2° q̄ opationes istaz aliaz virtutū nō p̄oueniūt ab illo spū in p̄ncipio rei: q̄ lz aie virtutē receperit que istas operatōes est apta facere: tñ non hz alias dispōnes req̄sitas que sunt istius virtutis instrumēta. vbi gr̄a. spūs aialis in cerebro recipit virtutē faciendi sensationē: sed nō sufficit facere sensationē nisi veniat ad crystalloide ⁊ ibi alteret vt recipiat instr̄m quo aialis virtus facit visionē: ⁊ ad linguā ⁊ recipit dispositionē qua mediante virtus vitalis facit gustationē aut ad alia mēbra veniat vbi p̄ alyz disponit sensationib⁹ ita est de spū in corde facto cū pars eius venerit ad vētriculum cerebri in eo recipiet cōplexionē per quā erit cōueniens vt ab ea pueniant operatōes quedā virtutis que p̄mo erat in eo: ita q̄ virtus vitalis est illa que facit sensationes ⁊ motiōes: ⁊ indiget temperamēto a cerebro acq̄sito: ⁊ ita cū pars venerit ad epar recipit complexionez p̄ quā fit spūs cōueniēs vt exerceat opationes nāles per virtutē vitalem que in corde recepta fuerat p̄ncipalr: ⁊ sūr dicendū ē d̄ generatiua quo ad partē que venit ad testiculos. C Nō tandū est q̄ s̄m mentē p̄bi in corde spūs recipit virtutē aie que cōcurrit effectiue tanq̄ p̄ncipalis inter vtutes que sūt in spū ad oēs vite operatōes: ⁊ hoc nō dicūt medici: ista tñ vtus nō pōt nisi in vitales operatōes per dispositiōes solū a corde receptas: sed ad exēndū in alias requirit quedaz instrumēta q̄ acgrunt in spū in cerebro epate ⁊ alyz mēbris. Et non pōt istas dispōnes spūs recipe nisi p̄us receperit vitale. vitalis ḡ vtus p̄parat ad recipiēda instrumenta pro alyz operatiōibus i spū: ⁊ effectiue concurrat tanq̄ p̄ncipalis spūs dispō ad oēs alias opōnes. Et h̄ est modus quo vitalis vtus p̄parat ad oēs alias opōnes s̄m p̄m Arist.

Et apud medicos qdē nisi postq̄ spūs i cerebro ad aliā cōuertit complexionē nō p̄parat ad recipiēduz aiam que est p̄ncipiū motus ⁊ sensus: ⁊ sūr in epē: lz prima cōplexio iā inuerit ad recipiēdum virtutē primā vitale: ⁊ sūr in vnoquoq̄ membro. apud eos. n. vniq̄ d̄ opōnū genū aliā hz aiam: ⁊ neq̄ ē aia vna ex qua virtutes iste pfluunt: qm̄ hui⁹ summe aggregatio est aia. Et si qdēz prima p̄plo iā adiuit ad virtutem primā recipiēdā. tunc iā dedit vitalem vbi puenit spūs ⁊ virt⁹ q̄ sunt ei⁹ p̄fectio. Hec

ait virtus apud eos non sola suffic vt spūs per ipam omnes alias suscipiat virtutes nisi p̄pria puenit complexio.

Nūc oñdit quō vitalis vtus p̄parat ad oēs opōnes alias vite s̄m medicos. Et d̄dit in q̄ttuor p̄tes. p̄mo hoc. 2° ibi. (P̄terea dixerunt) Enumerat opōnes vitalis vtutis. 3° ibi (Et hec qdē.) Ostēdit pueniētiā ⁊ d̄riam isti⁹ vtutis cū alia ⁊ aiali. 4° ibi (P̄bi aut) Ostēdit q̄ hec vtus pōt dici aialis: ⁊ pōt ēt dici nālis. C De p̄^o dicit duo. P̄mū est q̄ apud medicos spūs vitalis nō hz virtutē actiue p̄currētē ad sensus ⁊ mot⁹ nisi postq̄ est p̄mutata in cerebro: ⁊ ibi receperit aliā p̄lonē: ⁊ sūr de epate: q̄ nō hz virtutē effectiue p̄currētē ad nutriēdū: nisi postq̄ fuerit in epate alterat⁹: ⁊ sic de alyz mēbris. i. testiculis. S̄z p̄plo p̄ma acq̄sita i corde inuat ad recipiēdā p̄mā vtutē que est vitalis ⁊ sine q̄ recepta reliq̄ recipi nō p̄nt. Ita q̄ d̄ria ē inter p̄hos ⁊ medicos: q̄ p̄bi voluerūt vitale vtutē receptā a corde esse p̄ncipiū p̄mū oīum aliaz opationū effectiuū. S̄z isti nō volūt vnū esse tale p̄m: sed plura. C Dicit 2° q̄ cā h̄ d̄icti medicorū est: q̄ ipsi nō posuerūt vnā aiam in aiali: s̄z voluerunt q̄ vnū qd̄q̄ gen⁹ opōnū hz vnā aiam in aiali q̄ est p̄ncipiū effectiuū opōnū illi⁹ generis p̄mū. Si ḡ p̄ma p̄plo acq̄sita in spū in corde inuat illū ad recipiēdū p̄mā aie vtutē. tūc ille spūs dat vitale mēbro vtutē: ad qd̄ puenit spūs ille ⁊ vtus illa: q̄ vtus ⁊ spūs sunt ei⁹ mēbz p̄fectio: sed hec vtus apud eos nō sola sufficit vt spūs p̄ ipsam oēs alias recipiat vtutes nisi receperit nouā p̄lonē in mēbris ⁊ nouā vtutē. C Nō p̄. q̄ tā apud medicos q̄ apud p̄hos vtus vitalis p̄parat ad oēs alias opōnes vite i aiali: s̄z diuersimode. Nā p̄hs vult illā vtutē effectiue p̄currere ad opōnes tales: ⁊ ēt p̄parare mēbz ad alias vtutes recipiēdas. C Medic⁹ aut nō vult vitale vtutē p̄ se effectiue p̄currere ad aiales opōnes. C Nō 2° ex d̄ictis medicos istos secutos ēē Platōis sniaz quā narrat Auerroys p̄ de aia. cōmēto. 3. allegato.

P̄terea dixerūt q̄ virt⁹ hec p̄ter hoc q̄ ipa est p̄parās vita: est ēt mot⁹ sube spūalis subtilis p̄ncipiū ad mēbra ⁊ p̄ncipiū p̄strictiōis ⁊ dilatatiōis aeris attracti ⁊ pulsus. Affert. n. adiutoriuū in p̄pōne vite: qd̄ est passio ⁊ in p̄pōne opōnū aie ⁊ pulsus p̄bz auxiliū qd̄ est actio.

Enūerat opōnes q̄s hec opō hz facere s̄m medicos: Nā s̄m p̄hos oīuz opōnū est p̄m: ⁊ sunt ille vna p̄parare p̄ aia p̄seruāda in mā. s̄ p̄parare vitā. 2° est q̄ est p̄m mot⁹ sube subtili spūalis. i. mouet spm̄ int⁹ ⁊ ex s̄m neccitatē. 3° est q̄ est p̄m dilatatiōis ⁊ p̄strictiōis aeris attracti. i. mot⁹ abelir. 4° q̄ ipa ē p̄m pulsus ⁊ dilatatiōis ⁊ p̄strictiōis cordis ⁊ arteriaz: ⁊ sic ipa vt⁹ vitalis p̄pōne vite affert auxiliū qd̄ ē passio. i. qd̄ reducit ad cām malē. Nam p̄paratio mēbz ad aiam sustētādū ē cā malis dispositiua vite: ⁊ h̄ ē adiutoriuū vitalis vtutis in p̄pōne vite: sed p̄pōne aliaz opōnū affert adiutoriuū qd̄ ē agere vt mouere motu pulsus ⁊ motu abelir: ⁊ istas opōnes apud medicos facit vital vtus vt vitalis ē: nō tñ oēs repiunt in oī mēbro i quo ē vital vtus: vt p̄clare: s̄z p̄ cōiter ē in oīb⁹. C Nō 3° q̄ cū d̄r h̄ac vtutē esse p̄m mot⁹ sube spūalis ⁊ spūs ad mēbra: pōt duplr̄ intelligi. vno: tñ de spū vitali: s̄z mot⁹ aialis spūs p̄m erit vtus aialis: ⁊ nālis vtus p̄m trāsmittēdi nālē spm̄ ad mēbra. Et rō est ista: qm̄ vnaqueq̄ vtus d̄z suū p̄ncipale instr̄m ad mēbra i fluxū vtutis recipiēti amittere: cū oē agēs intendens finē intēdat ordinata ad finē. C Aly vō dicūt nullū spm̄ moueri ad mēbra nāliter nisi a virtute vitali: ita q̄ cerebz si trāsmittit spm̄ aiale ad mēbra hoc ē p̄ vtutē vitale: ⁊ hec trāsmissio ⁊ etiā spūs aialis generatio nō est operatio vir

pluribus e no ar
aluz ut p h. di

tutis animalis. Et similiter dicunt de naturali et gignitio. Probat per hoc. quod animalis stricte sumpta contra vitalem est virtus comprehensiva et motiva voluntarie: quorum nullum est spiritus generare vel ad membra transmittere: et naturalis stricte sumpta contra vitalem est operativa: ut sit circa nutrimentum: generatio autem spiritus et eius transmissio et precipue generatio naturalis ex vitali non est operatio circa nutrimentum.

Et secundum hoc epar generando naturalis spiritus agit opus vitalis virtutis non naturalis quemadmodum cor nutriendo se agit opus virtutis naturalis et non vitalis.

Et hec quod virtus virtutibus naturalibus similes. ideoque non voluntate pervenit unde profluit et similes virtutibus animalibus propter oppositionem earum diversitatem. ipsa. n. dilatat et restringit simul. movet ergo duobus motibus contrariis.

In hac parte ostendit convenientiam et differentiam vitalis virtutis cum animalis et naturalis. Et dicit quod similes naturalibus virtutibus: quod sicut operationes virtutis naturalis non perveniunt a voluntate. unde profluit tanquam a principio effectivo pro se illarum operationum: ita nec vitalis: et convenit cum virtute animalis: quod hec virtus facit opera differentia et contraria: ita quod habet potentiam ad contraria sicut virtus animalis. ipsa. n. vitalis virtus restringit et dilatat sicut cor. ubi gratia restringit et arterias dilatat: vel e contra. quod movet simul duobus motibus contrariis. Non primo. quod generaliter in corporibus inanimatis que solum moventur secundum gravitatem et levitatem generaliter verum sit quod si unum motum alicui naturalis sit reliquus est sibi violentus: non tamen generalis in omnibus corporibus et motibus est illud verum. Nam alique forme sunt motive suorum subiectorum secundum finem exigentiam modo uno motu: modo contrario. Et aliquid quando idem mobile habet varias partes motu contrario. Ex quo intelligitur. quod virtus vitalis naturaliter moveat motu dilatationis non sequitur violenter movere motu contractionis. Attende 2. quod aliqui repunt doctores et precipue plusquam commentator. 2. regni. qui volunt motum pulsus fieri non a virtute: sed propter hunc modum quod humidum nutritivum spiritus existens in corde et arteriis cum sit valde aptum spumificationi: et calor ibidem sit fortis. id est spumificat et dilatat et auget. et ideo elevat parietes cordis et arteriarum: sed velocius quam ipsum magnificet propter fortem impulsionem. et ideo ne deest vacuum ingrediatur aer frigidus quo ingrediente detumescit huiusmodi humidum et densatur. et id parietes cordis et arteriarum concidunt et deprimunt. Et quia frigus percipitur tanquam disproportionatum ob id. ideo etiam virtus conatur ad excutiendum et restringit fortius quam minores spiritus. et id exprimit aerem illum qui attractus fuerat: ita quod ad constrictionem quodammodo occurrit virtus membrorum motiva naturaliter ad expellendum contrarium: sed non ad dilatationem.

Et fundat leuibus motibus nisi auctoritate Aristotelem. in de morte et vita. et multum extendit se in ostendendo quod vetustitas facit motus fortes plusquam est pulsus et nemo negat. Sed cum vena arterialis contineat sanguinem eque subtilis: et tamen multum de spiritibus sicut arteria pedis: si propter tale spumificationem constrictionem fiat: et dilatatio sine dubio vena arterialis pulsaret: cuius oppositum notat experientia.

Credo ergo hunc motum fieri a virtute: ut dicit Avicenna. ex hoc motivo: id est quidam per alias vias faciles solventes nitantur ad hoc probandum: sed de hoc alias sequitur in textu. Philosophi autem cum animam dicunt animam terrestrem dicere volunt perfectiorem corporis naturalis instans. Et volunt dicere principium omnis virtutis ex qua metipsum motum pervenit et operationes diverse. Erit igitur hec virtus secundum philosophorum sententiam virtus animalis. sicut virtutes naturales quas nominavimus apud eos virtutes

vocantur animales. Quod si voluerint dicere animam secundum hanc intentionem: sed volunt dicere virtutem que est principium comprehendendi et movendi quod ex aliqua pervenit comprehensione voluntarie. Et natura est volunt dicere pro omni virtute ex qua operatio pervenit in suo corpore secundum hanc formam diversitatem non erit virtus animalis: sed erit naturalis et altioris ordinis quam sit virtus quam medici vocant naturalem. Et si naturales vocaverint illas que rem nutrimenti ministrant et convertunt: siue ad hoc ut remaneat individuum: siue ut remaneat species non erit hic naturalis: sed erit tertium genus.

Dic ostendit quod hec virtus vitalis potest dici animalis: et potest dici naturalis: et potest poni tertium genus distinctum secundum varios modos accipiendi hunc terminum animalis et hunc terminum naturalis. Dicit ergo primo. quod philosophi cum dicunt animam solum animam terrenam intelligunt per illud nomen perfectionem. id est formam corporis naturalis instrumentalis. id est organici. et per hoc volunt intelligere formas que est principium omnis virtutis in corpore animato reperte ex qua ipsa forma perveniunt motus et operationes omnes diverse que in animali reperiuntur. Et secundum hunc modum hec virtus vitalis erit animalis. Et etiam virtutes quas vocavimus naturales sunt animales: quia virtutes anime hoc modo accipiuntur. Dicit secundo. quod si non volunt intelligere hoc dictum per animam: sed habet aliam intentionem: et dicunt solum illam virtutem animalis que ut sic est principium cognoscendi et motus localis voluntarij. Et dicunt naturalem virtutem omnem virtutem in corpore ex qua perveniunt operationes secundum diversitatem istius forme dicte animalis ex qua non proveniunt operationes que sunt operationes nec veri motus voluntarij. tunc secundum hanc significationem hec virtus non erit animalis: sed naturalis et altioris ordinis quam ille virtutes quas nos vocamus naturales. Est enim solum in animalibus reperta iuxta ea que supra diximus. Et iterum nobiliores facit operationes quam sint ille quas diximus naturales excepta generatione. Si vero accipiant animalem ut statim: sed dicant naturalem solum virtutem que ministrat res nutrimenti. id est que agit circa nutrimentum ut passive occurrat ad individui conservationem vel speciei. tunc enim hec virtus non erit naturalis. non enim ut sic agit circa nutrimentum ut passive concurrat et cetera. sed erit genus tertium quod nos vocamus vitalem virtutem. Nota primo hinc colligi omnem anime virtutem posse dici animalem siue sit vegetativa anima siue nobilior. Sed tamen habet primo de virtutibus naturalibus non vocavit animam omnem formam viventem: sed tamen illam a qua proprie provenit sensus et motus. Nota secundo. non esse intentionis Avicenna. quod vitalis sit de partibus vegetativis: sed non opere consequendo imperium voluntatis.

Et quod ira timor et similia eorum huiusmodi virtutis sunt passionem. tunc et eorum principia sunt sensus et estimatio et virtutes apprehedentes huic tamen comparate sunt virtuti.

Dic docet quomodo motiones ire et timoris reducuntur ad hanc virtutem. Et totum est superius dictum. Ex illis que in principio capituli notata sunt.

Huiusmodi autem virtutis declarationem rationem certificare et an sit una an plures quam una in sapientia continetur naturali que philosophice pars existit.

Excusat se a determinatione quorundam questionum circa hanc virtutem.

De virtutibus animalibus apprehensivis. Ca. V.

In virtute autem animali due copulantur virtutes: quarum ipsa est sicut genus: una est sicut virtus comprehensiva: et altera virtus motiva. Et comprehensiva quod est sicut duorum virtutum genus.

In isto capitulo Avicenna determinat de virtute animali stricte accepta. Et dividit in duas partes. primo ponit unam divisionem. et membra declarat ibi (Virtus comprehensiva.) Dicit primo. quod virtus animalis est sicut genus duarum virtutum que comprehenduntur sub ea: et sunt virtus comprehensiva: et virtus motiva. Ex quibus dictis intelligitur quod virtus animalis dividitur in comprehensivam et motivam sicut genus in species. Et primo habet siue virtutem animalem stricte putat in capitulo precedenti describebat quod est virtus comprehendendi vel movendi motu quod pervenit voluntarie ex aliqua comprehensione et non large per omnem virtutem reperta in animali tantum: vel in quolibet vivente. Et per causa: quare dimisit distinctionem ponere cum immediate posita fuerit in capitulo precedente. Et nota: quod hoc nomen virtus animalis est commune ad virtutes sensitivam et virtutem localiter motivam: ita quod minus connotat quilibet istorum terminorum duorum quam virtus animalis: et virtus animalis de utroque predicatur: et quo ad hoc dicitur esse sicut genus. Hinc enim sepe hoc modo dicitur sepe de suis speciebus: quia tamen non est clarum utrum virtus animalis in quid predicetur de utroque illarum virtutum. Et utrum mere univoce. Et ideo Avicenna non dixit quod est genus: sed sicut genus habet sufficientem similitudinem cum genere.

Una virtus comprehensiva est manifeste et altera virtus comprehensiva occulte.

Hic determinat de istis duobus membris. Et primo de comprehensiva. et de motiva in fine capuli. ibi. (Motiva vero.) Prima in duas. primo ponit unam divisionem. et declarat membra. ibi. (Et virtus quod est.) Dicit primo. quod virtus comprehensiva est sicut genus duarum virtutum: quarum una est virtus manifesta apprehensiva. altera est virtus occulte comprehensiva. Ubi nota. quod non ponitur descriptio comprehensivae virtutis: quia notum est per se virtutem comprehensivam esse illam que est apta comprehendere vel cognoscere vel per quam animal est aptum cognoscere vel reservare intentiones vel imaginationes. Et nota: quod dicitur sic genus: et non dicitur absolute genus: propter causam similem ei quam in parte precedenti dicitur. Et nota: quod per virtutem manifeste comprehensivam intelligi debere virtutem cognoscitivam non precedentem cognitionem alteri virtuti: sicut sunt sensus vocati exteriores. Per virtutem autem occulte comprehensivam intelligimus virtutem comprehensivam: que tamen non comprehendit nisi precedat alterius virtutis cognitio sicut sunt sensus communis fantasia et cogitativa et similes. Certum est. nam istas virtutes non cognoscere non precedentem cognitionem sensus exterioris.

Sed contra. cognitio sensus communis est causa sensationis exterioris. ergo non prius est sensatio in exteriori sensu quam in communi. Assumptum probatur: quia homo inadvertente et oculo bene disposito delata sub oculis non videmus: sed huiusmodi causam non possumus assignare: nisi quia ad hoc ut exteriores sensus percipiant objecta requirit advertentia sensus communis: sed talis advertentia non videtur aliud a cognitione. ergo requiritur cognitio sensus communis: et assumptum est clarum ad experientiam. Dicitur dicitur a quibusdam et bene negando quod cuiuslibet exterioris sensationis causa est sensus communis: et negatur quod homo cum multum intentus fuerit in aliqua cognitione oculus sit convenienter dispositus ad videndum: quia tunc non est sufficientes spiritus presentia sufficientium ad visionem. Alii dicunt quod videmus delata sub oculis in casu: sed non percipimus nos videre.

Secundo contra. descriptionem virtutis occulte apprehensivae arguitur. melancholici sunt timidi et somniant et cogitant res nigras que sunt causa timoris propter nigredinem melancholie

continetur in cerebro: sed hoc non est nisi quia talis nigredo percipitur a sensu interiori et non est dubium quod non percipitur ab exteriori sensu. ergo stat sensum interiori cognoscere non precedentem cognitionem exterioris. Dicitur habet quod melancholici cogitant nigra et tenebrosa: et sanguinei rubea propter proprietatem occultam currentem iter melancholiam et fantasmatum res nigras significat. Nam aspectus rerum rubearum et cogitatio de eis commouet sanguinem: ut sicut tertium. ergo intentio rubeorum est motiva sanguinis non nisi aliqua tali virtute. Ita est: putandum est sanguinem motivum in intentionis rei nigre: sed tunc non sequitur aut nigredinem melancholie in cerebro existere sentiri aut virtutem interiori cognoscere rubredinem aut nigredinem quam non sint sensata.

Sed tunc dubitatur utrum quemadmodum interiores virtutes imitantur a sensibus exterioribus: ita est possibile exteriores sensus moveri a virtutibus interioribus. Et arguitur quod sic. primo ex mente Averrois in commento libri de somno et vigilia. Et confirmatur: quia virtus posterior: puta memorialis potest movere anteriorem: puta cogitativam vel estimativam ut infra: sed non maior: ratio est de istis: quod de sensu communi respectu sensuum exteriorum. ergo sensus communis potest imitare sensus exteriores. Confirmatur per hoc: quia in somno apparet nobis quod videamus et quod gustamus: sed hoc non potest fieri nisi facta aliqua sensuum exteriorum imutatione. ergo tunc imitantur sensus exteriores: sed non nisi ab interioribus cum tunc non sint obiecta presentia que possunt illo modo imutare organa. ergo etc. Confirmatur ultimo: quia aliqui et naturali timidi precipue expergefacti a somno terribili adhuc iudicant se videre aliquid obum tenebrosorum: ita ut oculos superualem ad phibendam obiecti terribilis visionem. Et ideo apparet in freneticis qui iudicant audire tibicinas et hostes videre armatos. et sic de aliis que omnia sine imutatione exterioris sensus fieri non possunt. Nam aliter sequitur quod quicumque faceret fantasiam alicui rei sensibilis putaret se illam rem sentire quod exprimitur falsum: sed cum in talibus casibus non imitentur sensus nisi a virtutibus interioribus. sequitur virtutes interiores posse imutare exteriores ad sentiendum. In oppositum tamen arguitur: quia tunc est possibile sentire post corruptionem sensibilis et eius diurnam absentiam. Sequere etiam quod me possibile est videre hominem volentem in monte aureo: sed impossibile sit esse hominem sic volentem. videre. non est visu percipere. nunc autem possumus visu tale percipere cum imagiativa conceptum: ita significante possit habere et per illum sensum exteriori imutare. Sequitur 3. quod stat te videre aliquid quod nunquam fuit nec unquam erit ut si fiat in cogitativa conceptus alicuius visibilis quod nunquam fuit quod per possibile.

In isto dubio sepe tenui quod possibile est virtutes interiores imutare sensus exteriores per rationes ante oppositum factas: et processiones que exponunt inferunt. Et sic arguitur ex Avicenna. 6. naturalium. parte 4. quod illi qui sunt privati oculis aliqui in somno iudicant se videre. ergo tale iudicium fit sine operatione sensus exterioris. Dicitur vel quod visio fit in cruetatione nervorum que non fuit remota ab illis somniantibus. Vel 2. quod per privatas oculis intelligit quilibet cecos ut habentes aquam in quibus cristallinum humor est sanus presentiam. Vel 3. quod non negatur ex toto per defectum in cogitativa posse fieri iudicium de imutatione sensus exterioris non imutato sensu exteriori. Ex quo tunc non sequitur ponere esse falsas. Si quis autem velit dicere non omnem cognitionem sensus exterioris dici sensationem: sed solum illam que fit per imutationem ab obiecto sensibili est habet. tunc processiones saltim ultime non concederentur. Si quis autem velit defendere sensus exteriores non imitari nisi ab obiectis exterioribus. tunc diceret omnes illas operationes in quibus apparet nobis videre in somnis esse falsas: et esse iudicia cogitative corrupta vel imaginativa. Unde Galenus 3. de acridetibus et morbo dicit apprehensivam corruptam fuisse in illo medico qui iudicabat tibicinas esse in camera: et dicit Averrois illius fuisse opionis: sed magis ad libitum sensu et sensatione pertinet.

Vide quod in melancholici res nigras ponitur quod melancholia et nigra

Et virtus quod manifeste apprehensiva est sensibilis quae est generum quosdam quoniam virtutum et. viij. secundum alios. Quod si dixerimus quod sunt. v. erunt virtutes videndi: et virtus audiendi: et virtus gustandi: et virtus tangendi: et virtus odorandi. Et si dixerimus quod sunt. viij. erit bene causa quod pluribus certicatorum videtur quod tactus sit plures virtutes. scilicet quatuor: et ponuntur proprie unumquodque quatuor generum tactus virtutem per se: sed in membro sensibili sunt coe: sicut gustus et tactus in lingua: visus et tactus in oculo. hoc autem certificare est philosophi.

¶ Dic declarat unum membrum divisionis primus. Deinde 2^m ibi. (Et virtus quod occulte) Dicit primo. quod virtus manifeste comprehensiva est virtus sensibilis. Dicit 2° quod est sicut genus. scilicet virtutes secundum quosdam aut octo secundum alios. Dicit 3° quod illi qui dicunt illas. scilicet virtutes esse. scilicet dicunt istas esse visum: auditum: odoratum: gustum et tactum. Illi autem qui dicunt istas virtutes esse. scilicet dixerunt hoc: quod pluribus philosophorum visum est quod tactus non est unum sensus: sed plures. scilicet quatuor et ponunt unumquodque generum tactus virtutem per se: sed sunt virtutes coniuncte in membro sensibili. id est idem sit organum omnium generum tactus sicut coniunguntur gustus et tactus in lingua: et visus et tactus in oculo: sed certificare hoc est philosophi: non medici. ¶ Non primo. quod dicitur aliis sensibus a tactu non fuit diversitas inter philosophos ut esset unus sensus vel multi: sed de tactu fuerunt varii modi. nam illi qui dixerunt virtutes sensitivas non dicit distinctas nisi sequantur distincta temperamenta dixerunt tactum esse unum cum unum sit temperamentum quo membrum sentit calidum et frigidum humidum et siccum: et alia tangibilia. sumit 6° naturalium. parte 2° capitulo. ubi dicit. Non autem oportet ut necessaria vnaqueque harum istarum virtutum habeat instrumentum sibi proprium. Sed possibile est unum instrumentum esse commune illis loquendo de virtutibus tactivis. sed hoc auctoritas alii possunt intelligi. ¶ Alii vero qui distinxerunt virtutes sensitivas per distinctiones generum per se sensibilibus. dixerunt tactum esse plures sensus et plures virtutes sensitivas secundum pluralitatem contrarietatum per se proprie sensibilibus tactu. ¶ Et sed de numero talium virtutum varie sunt positiones: vnde rationabiliter dicendum quod sensus tactus sunt quatuor. vnde perceptivus calidus et frigidus. alius humidus et siccus. alius gravis et levis. alius solonius et restaurativus. Durum autem et molle asperum et lene lubricum et aridum sentiuntur per accensum ad sensatorem humidum et siccum et solonius continentis vel restaurativus. ¶ Nec obstat quod dicitur 6° naturalium. parte 2° capitulo de tactu: ea autem quae tanguntur divulgantur et sunt calidus et frigidus: humidus et siccus: asperus et lenis. Nam paulo post ponit solonem continentis per se tangibile. ¶ Non tamen quod apud hanc positionem unumquodque sensibilibus per se et proprie sensu tactus sentit per speciem quam agit in sensum: sed requiritur varius modus applicationis ad actorem vniuersum quod alteri. Nam calidum et frigidum per iuxta positionem proprie agit in organum: sed graue non quilibet quod applicatum agit species gravitatis. hoc tamen magis tractari habet 2° de anima. Nec obstat si solo continentis sit motus. et proprie sensibile commune. Quod non sit sensibile proprium. nam est proprium sensibile per quod est solo membri secundum tactum non absolute per quanto est motus localis. ¶ Et si quare quod res est faciens sensatorem solonius continentis si ponamus eam non esse aliud a partibus solutis. ¶ Dicitur quod vna pars que debet esse naturaliter alteri continua cum separata agit in aliam sensatorem huiusmodi solute continentis in illa que sensitiva est: et aliquando reciproce quod soluntur ab invicem partes: quare vtraque est sensitiva tactu. ¶ Si quis tamen vult dicere quod solutio continentis non percipit tactu nisi secundum commune sensibile dicitur quod durum et molle asperum et lene non sunt nisi per solutionem vel restauratorem sensibilia tactu: et non poneret nisi tres tactus: sed alia sit sensatio tactiva quam percipit solo continentis quam illa qua percipit mala complexio. Nam

hec positio ponit sensibile commune percipi per sensationem in sensu exteriori distinctam a sensatione sensibilis proprie: quod autem dicitur et molle dicantur proprie sensibilia tactu alibi est videndum. Nam equivoce de sensibili proprio.

¶ Et virtus quod comprehensiva occulte et non sentiens est sicut generum quoniam virtutum.

¶ Declarat aliud membrum primo ponendo numerum. 2° declarando unumquodque sub hoc membro divisionis contentam. ibi (Una.) ¶ Dicitur quod virtus comprehensiva occulte. id est que non potest comprehendere non comprehendente prius alia virtute et non sentiens. id est que non dicitur sentire est sicut generum. scilicet virtutum. ¶ Ubi non quod cognoscere per virtutes interiores non est sentire non obstante quod ille virtutes vel alique illarum dicantur sensus. ¶ Non 2° quod simile harum virtutum distinctionem ponit Avicenna. 6° naturalium. parte prima. capitulo ultimo: et parte 4^a. capitulo 7°. Sed aliter Alber. magnus. 2° de anima. tractatu 3° capitulo 7°. Nam ibi ponit primus sensus coe. secunda formalis vel imaginativa et in harum opere recordat cum Avicenna. tertia cognitiva que elicit intentiones in sensatas. quarta memoria que has retinet. quinta fantasia que comparat ad invicem componendo et dividendo tam intentiones insensatas quam sensatas. ¶ Nota 3° quod omnis virtus cognoscitiva quodammodo abstractio est: et gradus abstractionum ponuntur quatuor ab Avicenna. 6° naturalium. ¶ Primus est comprehensio forme abstractio a materia: sed non a presentia materie vel appetitibus: et istum gradum faciunt exteriores sensus et coe. ¶ Secundus est abstractio a materia et presentia: et hic gradus correspondet imaginativae vel cogitativae. ¶ Tertius abstractio intentiones non sensatas: sed tamen coniunctas materie appetitus et correspondet estimativae. ¶ Quartus abstractio a materia et appetitibus et correspondet intellectivae.

¶ Una est virtus quae vocatur sensus coe et phantasia et apud medicos quod sunt vna virtus: sed apud certificantes quae sunt ex philosophis: due sunt virtutes. Sensus. n. coe est illa quae omnia sensu percepta recipit: et propter eorum formas patitur que in ipsa copulantur. Phantasia vero est illa quae eas custodit postquam coniunguntur et retinet eas post sensus absentiam. Et quae harum duarum est recipiens alia est a custodiente. Hoc autem certificare est philosophi. Sed qualitercumque fuerit eius sedes et operis eius principium est anterior cerebri ventriculus.

¶ Nota quod Galienus. posuit virtutes interiores corporeas tres sub prima illarum comprehenduntur due: et sub 2^a due apud Avicenna. ita quod in summa sunt. scilicet. Nam comprehensiva quam ponit Galienus includit fantasiam et sensus communes: et discretiva includit cogitativam et estimativam. Avicenna. ergo cum exequitur non obstante quod dixerit virtutes esse. scilicet primo determinat de sensu communi et fantasia tanquam sub vna contentis: et ponit inter eos differentiam. secundo de cogitativa vel imaginativa et estimativa ostendendo differentias earum. tertio de memorativa. Et 2^a pars incipit ibi. (Et 2^a.) 3° ibi. (Tertia vero illarum) ¶ De prima parte dicit primo. quod vna est virtus que vocatur sensus communis et fantasia. ¶ Dicit secundo. quod apud medicos est vna virtus. ¶ Dicit tertio. quod apud philosophos certificantibus sunt due virtutes distincte. ¶ Dicit quarto. quod causa: quare sunt due virtutes est: quia sensus communis est virtus que recipit omnia percepta sensu exteriori. id est cognoscit primo inter virtutes interiores omnia exteriora sensu percepta et patitur passionem propriam propter formas sensibilibus que copulantur in ipso: sed fantasia est virtus que reservat istas omnes formas: vel imaginem per absentiam sensus: et illa de istis duabus que reservat est alia ab ea que est

Vide qd magis in cognoscendo huiusmodi virtutes a phantasia magis

Vide qd non est in materia prima sed in materia secunda
vitalis qd non est in materia prima sed in materia secunda
in materia prima sed in materia secunda

ante oppositum factas precipue: qz nocito pmo vetriculo
ledunt operationes sensus cois etia si nullu aliud mebruz
inde ledat: sed nullo alio mebro leso ledunt nisi pmo ven-
triculo coicef nocumentum. Nec video gn eque bene
defendi possit q visio z auditus z gustus sunt i corde sicut
defendit sensum coem esse ibi. Ad Aristo. p nuc dr con-
cededo qz cor est pmum pn sensus generado spm vitales
z ipsuz cerebro coicando virtute cuius cerebz operat: ex
hoc tamē non sequit ipsum esse organum in quo talis ope-
ratio perficitur.

Secunda dubitatio vtrum sit dare tm vnu
sensuz coem. Na vide-
tur q gustabiliu z tagibiliu sensatio terminat ad cor tanq
ad membz in quo fit pma coru occulta cognitio: z visibi-
liu z odorabiliu ad cerebz: vt dr in d sensu z sensato: s3 de
hoc magis in qonibus dicef. Nō vltimo fm coem via:
qz fantasia z sensus cois sint in pmo cerebz vetriculo:
tm fm varias partes. Na si in eadem pcese pte essent. tunc
semp sensus cois actu cognosceret per bz species reserua-
tas cuz sint cotinue psentes: de hoc magis videbit cum de
memoria tractabitur zc.

Et secunda qd est virtus quaz medici vocant co-
gitatiua. Sed certificatores vocant: qnqz ima-
ginatiua: qnqz cogitatiua. Si. n. impauerit ei
virtus estimatiua aialis quam postea nomiabi-
mus z ipsam z ad sua puenit opone: vocat eaz
imaginatiua. Et si virtus ronalis ei impauerit z
reduxerit eaz ad illud quod prodest vocat vir-
tus cogitatiua.

Determinat de cogitatiua z estimatiua docedo eoz diffe-
retias: z didit in duas. pmo d cogitatiua. z de estimatiua.
ibi z (Et ipsa qde) Itē pmo notificat ea p nomen z nomi-
nu diuersitates. z per operatōes z locū z oriam eius a sen-
su coī z fatasia. ibi z (Quocūqz tm mō) Dicit pmo. q vir-
tus z apud cōputationē Sal. sed 3^a fm eū est illa quā me-
dici vocāt cogitatiua. S3 tm certificatores. i. phi quādoqz
vocāt eā cogitatiua: qnqz imaginatiua. Na qn ipsa subser-
uit intellectui dr cogitatiua. qn vō estimatiua dr imagiati-
ua. Potest g intelligi vel qz hec vtus in hoie vocat cogitati-
ua z sibi correspondēs in brutis: qz nō deseruit intellectui: s3
estimatiue vocat imaginatiua: vel qz hec virtus in homie
potest vtroqz istoz nominū noiari: s3 diuersis cōnotatiōi-
bus. Na put subseruit estimatiue in hoie est imaginatiua:
z put subseruit intellectui cogitatiua. Et hoc z mō intelligē-
do cedendū esset cogitatiua esse imaginatiua: sed nō fm
pmum sensum. Nota z: qz seruitiū cogitatiue ad itelle-
ctū est representatio fantasmātū a gbus intellectus abstra-
bit. Na hec est vtus imediate quo ad formas sensibiles in-
tellectui seruiēs. seruitiū vō ei ad estimatiua est: qz imagi-
nes in ista recepte z formate reddunt estimatiue. vñ esti-
matiua isensatas itentōes elicit. Et fm hoc dicimus qz esti-
matiua reducit imagiatiua ad id qd ei. s. estimatiue pdest
z quersa bitudo intellectus z estimatiue ad hāc vtutem vo-
cat imperiū illaz virtutū respectu istius.

Quocūqz tm mō fuerit inter hanc virtutes z
primā existit dria qz prima est recipiēs z custo-
diēs id qd ad eā puēit de formis sensu pceptis.
Et ista est illa q se exercet in eis q in imagiatōe
recōdita sunt exercitio componendi z diuidēdi
z singulas efficit formas quēadmodū ad eam
pueniūt a sensu: z alias formas ab eis diuersas
sicut hoiem q in mōte volat smaragdino. Sed

phantasia nō ponit corā te nisi quantuz recipit
a sensu: z b^o qdē virtutis sedes est vetriculus
cerebz medi^o. Et hec qdez virt^o est instrū vir-
tutis q pculdubio in aiali est occulta cōpreben-
sua z est estimatiua.

Notificat hāc per opōnes z locū zc. Dicens qz qualiter
cūqz vocat: iter istā tm z istā quā vocamus fantasia ē dria:
qz illa tm recipit z fuat formas sensu pceptas: z ista. s. cogi-
tatiua se exercet i illis formis componēdo z didēdo. z^o
dria ē: qz. s. cogitatiua pficit iter se cōponēdo formas sibi a
fantasia repntatas cōponēdo fm q apud sensuz fuerūt: z
aliqñ alr nō fm q apud sensuz fuerūt iuēte vt hoiem q in
mōte volat smaragdino. Na tale nō fuit apud sensuz: s3 fan-
tasia nō recipit: nec repntat nisi s3 q a sensu. Dicit z^o q
b^o vtutis sedes ē medi^o vetriculus cerebz. Dicit 3° q
hec vtus instruat vt instrū alteri vtuti q est occulte pprehē-
sua: z ista alia vtus ē estimatiua de q stati dicef. Circa
p^o dcm cōsidera qz pō z dīssio vtutis cogitatiue: nō o3 q sit
p affirmatōes z negatōes: sed p iūctōes formaz adiūctez
sit repntantiū: vt grā exēpli. subm cōplexū alicui^o pponis
bz talē pōnē i se sine affirmatōe z negatiōe vt hō alb^o hō
volās zc. vtrū aut hec vtus affirmet vel neget dicef alibi.
Nō z^o qz hec vtus nō tm cōponit formas: sed et eas reci-
pit simplr: s3 qz in cōponēdo differt a pōribus. iō composi-
tionem expressit Auicē. z receptiōem simplr dedit itelligi
cum dixit singulas perficit.

Dubitatur hic qz dr q fantasia non ponit corā
te nisi qstū recipit a sensu. Oppo-
sitū h^o 6° nāliū. pte 4^a. ca. z: cū dicit. Aliqñ vtus formalis
reponit ea q nō sūt apphēsa sensu. vtus. n. cogitatiua puer-
tit ad formas q sūt i hac vtute formali: qm sūt obm ipsi: z
cū eis cōposuerit aut dīserit formā pole ē vt reponat i ista
. s. vtute formali q ē fantasia. Dic nō q vtutes iteriores
qdā apphēdūt pncipalr qdā secūdario. s. adiutorio alteri^o
vtutis nō rīdet sibi: s3 iūctis. Et sumit hec dīstictio ab
Aui. 6° nāliū. pte 3^a. ca. vlti. Nūc dō3 q fantasia nō apphē-
dit pncipalr nisi qn recipit a sensu z p se nō variādo modū
forme recepte: s3 qz itigit qz recipiat a vtute seqnte. s. cogi-
tatiua q nō eēntialr seruit sibi. iō secūdario apphēdit illō
qd nō ē apphēsu sensu. Aui. at h dixit tm pncipalē opō-
nē vtutis fantastice: z si dicat pōt imutari a vtute seqnte. g
poterit mediate vel imediate imutari ab estimatiua. z per
pns poterit recipe itētōes. nullo^o sēsu pceptas nec ex talib^o
bus ppositas. Dr cedēdo q estimatiua pōt imutari: s3
negaret q itētōes tales vt amicitie z inimicitie pōt recipe
ab ea vel alias nullo sensu pceptas nec ex talib^o ppositas.
Na h vtus ē cōprehēsiua formaz repntantiū res p modū
sensibiliū siue ille veniāt ab itus siue a sēssibili^o: s3 itētio-
nū repntantiū nō sub rōne sensibiliū hec vtus a nulla vtu-
te ē receptiua. Et voluit Aui. pte 4^a. sexti nāliū. ca. z:
allega: dū dixit de formali vel fantasia. Illa. n. nō ē thesaur-
us h^o forme fm qz h forma ppat ad aliqd aut fm qz ē ve-
niēs ab itus vel d foris: s3 ē thesaur^o ei. iō est qz ipa forma
abstracta. B mō abstractōis. Attedēdū pte rea fm Aui.
cap: statz allegato: qz imagiatiua siue formalis pōt recipe
imaginē ab ifluxu celesti q imago n fuit i sensu: imo ē ima-
go rei future sic accidit i pphetia imagiatiue vtutis: z tal
ēt nō est a sensu sibi reddita. Et tu vide modū clarū a dno
Albto almano i lib. de sōno z vigilia. z hec talis imago pōt
imutare sensuz cōez: ita vt appeat res pns eē. Et ex hoc
seqt qz sensus cois nō tm recipit illud qd a sensib^o exteri-
orib^o sibi reddit. S3 multotiēs a formali istā talē imaginez
a celestib^o ipressaz. Et iō nōnter dixit Aui. i p^o pte. cap.
vlti. de sensu coī. qz recipit p se ea q reddunt a. s. sensib^o: s3
nō repugnat p acciō recipe a formali z imagiatiua.

Vide qd si ali-
fata ma r aliq
fuit qd h^o nō
dr in va p m
apud r quere
abogitariū

Sed tunc videtur

quod deficiente sensu stat habere scientiam de coloribus cum imagines colorum possint fantasia recipere per supcelestium influxum sine sensuum adiutorio. ¶ Dic potest dupliciter dici. primo procedendo ratione: scilicet mens Aristoteli fuit quod naturali ordine per virtutes sibi iuncte per se subordinatas non accipit nobis scientia de sensibili proprio sensus nisi mediante sensu illo. Non negaret tamen quod per accensum accipit a virtute altiori non subordinata nisi virtutibus. Vel 2° dicitur negando rationem. scilicet quod stat deficiente sensu non habere scientiam de sensibili proprio. ¶ De ulterius quod imaginativa non potest recipere formam representantem rem sub ratione sensibilis proprio nisi primo aliquam talem a sensu recipit. Uerum quod quemadmodum potest imaginativa intentiones sensibilibus propriis coniungere cum intentionibus figure et magnitudinis cum quibus non fuerunt ex precepto: ita vi supcelestium exite intentione albi gratia exempli in fantasia potest vi supcelestium fieri imutatio in fantasia talis ut intentione albi coniungatur cum intentione motus cuiusdam: et figure cum quibus nec fuit coniuncta vi imaginatiue: nec in sensibus exterioribus: et tu considera.

¶ Circa 2^m dicitur considera quod experimento probatum est quod si medius ventriculus cerebri recipit certa nocumeta ledit operatio istius virtutis: et non ledit ex lesione in alijs ventriculis nisi per accensum. Ex hoc ergo inferunt medici probabili organum huius virtutis esse medium cerebri ventriculum. Et addunt quod pars anterior medij ventriculi est illa que est huius virtutis organum: posterior vero est organum imaginabilis virtutis que est estimatiua. ¶ Circa 3^m dicitur attende quod virtus estimatiua elicit intentiones conuenientes vel inconuenientes adiutorio cogitatiue. Nam gratia exempli: viso lupo gescit cogitatiua vel imaginatiua componit intentiones eius cum intentione mordetis: scilicet apud sensum non sic videatur: et ex imagine ita composita potest estimatiua elicere intentionem inimicitie vel discoueniens ubi nisi illa pro precessisset non potuisset estimatiua illam intentionem elicere. hoc ergo modo ministrat sibi. ¶ Dec exemplariter dicta sunt.

¶ Et ipsa quod est virtus qua animal iudicat quod lupus est inimicus et filius est dilectus: et quod annonam prebere consuevit est amicus a quo non est fugiendum. Et hoc iudicium secundum modum existit non rationale. amicitia. n. et inimicitia non sensu sunt precepta: neque sensus eas comprehendit: neque de eis iudicat nisi virtus alia: et hoc non sit comprehensio rationalis: est tamen proculdubio aliquam apprehensio non rationalis. Homo est plerumque virtus hac virtute in multis suis iudiciis et procedit in hoc: quemadmodum animal non rationale.

¶ Nunc declarat de estimatiua: et quatuor facit. primo notificat eam per sua operatio. 2° ponit ordinem iterum eam et alias virtutes nominatas. 3° ostendit unam variam ipsius denotationem. 4° quomodo medicus se habet in consideratione de ista virtute. 2° ibi (Et hec quidem de) 3° ibi (Quidam autem) 4° ibi (Et medicus) In parte primo dicit primo quod hec virtus est illa per quam animal iudicat quod lupus est inimicus: et quod filius est dilectus quod annonam prebere consuevit est amicus a quo non est fugiendum. ¶ Dicit 2° quod hoc iudicium animalis quod ab illo quod prebet annonam non est fugiendum est secundum modum rationale. ¶ Dicit 3° quod amicitia et inimicitia non sunt sensu precepta proprie aliorum animalium ab homine. Ex quo datur intelligi quod hoc operatio est alia ab operatio cuiuscumque virtutis precedentium: quia non comprehendunt nec se exercet nisi in preceptis sensu. Ex quo inferunt quod non comprehendunt nec de eis iudicant nisi a virtute alia a precedentibus. ¶ Dicit ulterius: quod hoc talis in sensibilibus comprehensio non sit rationalis: est tamen aliquam comprehensio non rationalis. ¶ Subdit ultimo quod homo virtus in multis suis iudiciis hac virtute: sed tamen cum ista virtus operatur tanquam animal non rationale in hoc quod non virtus ratione. ¶ Circa primum istorum considerandum quod virtus esti-

matiue operatio qua differt a precedentibus est intentiones non sensatas elicere et in eis se exercere: scilicet has intentiones comprehendat non denudatas ab appetitus matris. Iudicat et distincte de conuenientia et inconuenientia obiecti. horum vero iudiciorum harum intentionum quedam facit hec virtus per puram naturam eius. quedam vero cum adiutorio experientie. quedam vero per quandam similitudinem curretes inter formas puritatis et formam a qua alias tale insensatus est elicitum. ¶ Exemplum primo. sicut ovis et agnus quod nunquam stabulum exiit: tamen statim viso lupo fugit: et hoc quia naturaliter statim cum est in estimatiua ovis similitudo lupi est ovis apta intentionem hanc inimicitie elicere: sicut lumen naturaliter calefacit: et multe sunt tales naturales cautele. sicut in puero stante lippitudine in oculis strigit palpebras non quod cognoscat per hoc lippitudinem ab oculo remoueri. Et statim cum nascitur querit pupillam. ¶ Et hoc ratione dicit Avicenna 4^a parte sexti naturalium puenire a cautela pueniente a divina clementia. ¶ Exemplum secundo. ut agnus quod alias non vidit hominem: sed nunc ab eo portatur sibi pabulum sine dubio a primo exemplo lupo viso non habebat naturaliter elicere timorem: sed cum pabulum sumpsit: et multoties ab eo pabulum recepit coniungit intentionem conuenientis que naturaliter a pabulo abstrahitur cum intentione istius portatis: ita ut tandem multis talibus iteruenientibus illo solo viso: et sine pabulo eliciat conuenientis et amicitie intentiones: hec ergo abstractio fit adiutorio experientie. ¶ Exemplum tertium. sicut agnus quod consuevit ab homine verberari viso homine etiam alio fugit. Et quod a latronibus penam passus est cum in via solitaria hominibus armatis obuiat statim sine discursu rationis timet et refugit. hic tamen tertio reducit quodammodo ad secundum. Et hos modos tangit Avicenna loco statim allegato: et in textu primo dedit intelligi: cum dicit quod animal iudicat lupo inimicum. secundum cum dixit. quod annonam prebere consuevit est amicus a quo non est fugiendum. ¶ Circa 2^m dicitur considera quod hoc iudicium estimatiue de illo quod annonam prebere consuevit est amicus non est secundum modum rationale. Duobus modis potest dici non esse secundum modum rationale. Primus modus est: quia abstractio illa ab estimatiua facta non est sine materie appetitus. Rationalis autem siue secundus: quia non fit per discursum illatiuum: sicut multa rationalia iudicia. ¶ Circa 3^m dicitur attende: scilicet forte esse amicum in re sit idem quod esse album vel dulce: non tamen ea de ratione dicitur aliquid amicum et album. sunt ergo amicitie et inimicitie intentiones que non recipiunt in sensu: virtus ergo istas recipiens est alia a precedentibus. Reliqua patent.

¶ Et hec quod est virtus dicitur a phantastica: quoniam phantasia sensu precepta retinet: et hec in preceptis sensu intentiones discernit non sensu preceptas: et separat ab ea quam imaginatiua vocamus et cogitatiua: quoniam illius operationes nullum sequuntur iudicium: sed istius operationes non solum iudicium: sed et iudicia sequuntur: et illius operationes sunt in sensu preceptis componere facere: et istius operatio in sensu preceptis iudicare intentiones extra sensum: et quemadmodum in animalis sensus est iudicium de formis sensu preceptis. similiter estimatiua est iudicium de intentionibus illarum formarum que ad estimationem pueniunt et non ad sensum.

¶ Nunc ponit Avicenna differentiam inter estimatiua ex una parte: et imaginatiua et cogitatiua ex alia parte: et dicit quod hec differt a fantasia: quoniam fantasia sensu precepta retinet: sed ista ex preceptis sensu elicit intentiones non preceptas sensu. ¶ Secundo dicit quod differt a cogitatiua in duobus: unum est quod operationes cogitatiue nullum sequuntur iudicium: sed operationes estimatiue sequuntur multa iudicia. alterum est quod cogitatiua facit compositionem in intentionibus preceptis sensu vel saltem perceptibilibus: sed estimatiua in illis comprehendit: et ex illis elicit intentiones non preceptas sensu. Et quemad-

quod de proprio modo
haberi potest de
libilibus ibi non
vix et hinc non
or iustitiam
liberis non talis
longi la q. de d. p.
no sit ius
nunc relapsus in fluxu

mo
sen
est
un
dic
me
m
te
iud
Se
p in
pce
ope
CA
que
vol
no s
met
ima
incl
da e
su r
ti. zc
sens
cre c
sunt
itelle
nati
iudic
mo s
pte z
deter
sio in
dibu
benfi
giat
spur
Po
care i
tione
Et
Im
ni al
fanta
stea
de v
cidit
On
oz bal
sio.)
batur
no led
dentib
quon
ginati
ronis
accide
ipedin
no led
qu ex lo
hic

modū in aīali s; vnā expōnē est sensus iudicās de formis sensibilib; .i. cōprehēdēs et cōponēs formas sensibiles: ita estimatiua iudicat de intētionib; illarū formarū sensibilium: q̄ itētiōes veniūt ad estimatiuā: nō ad sensus. Primū dictū clarū est ex supradictis. ¶ Pro scōdo cōsidera. q̄ nō mē iudicū q̄nq; sumit large p oī cōplexa cogitatioe: et isto modo dicitur hic q̄ est sensus iudicās. Et hoc mō dī in parte scōda sexti nālū. c. z. cū dixit. Et in hoc differt apphensio iudicātis sensibilis: et apphensio iudicātis imaginabilis et. Secūdo mō sumit iudicū stricte p apphēsiōe cōpleta p intētiōes nō sensu pceptas: et hoc est in estimatiua: nō in pcedētib; virtutib;. Et hoc mō dixit hic Aui. cū dixit q̄ operationes illarū nullū sequit iudiciū.

¶ Mihi tñ videt q̄ iudiciū ppe sit cognitio quā nō subsequere cognitiōe sequit inclinatio appetit;: et est apt; sequi volūtaria opatio. Nūc aut aliqua talis est cognitio in organo sensus: et p; hoc in pūctura cuius pceptionē sequit fuga mēbri. Sicut etiā in estimatiua et intellectu: s; cognitionem imaginatiue vel cogitatiue nō imediate sequit appetitus inclinatio ad motū volūtariū: verū fm hūc modū ponenda est virtus imaginatiua: imperfecta in eodē organo cū sensu et secū cōiuncta de qua intēdit Arist. z. de aīa. tex. 2. mēti. 20. et 21. mētator. mēto eodē. et hāc vim vocaret hic Aui. sensus iudicātē de intētiōib; sensibilib;: que. scilicet impfeete cognitiōe pueniētē vel incōueniētē obiectoz; s; q̄ sunt sensibilia et in p̄sentia. In absentia vero estimatiua vel intellect; iudicat et limitatiua. ¶ S; cogitatiua vel imaginatiua de qua supra nullū facit tale iudiciū. nullū igit sequi iudiciū ad carū opatiōes est ipsas nō facere iudiciū: et hoc mō sensus iudicat et estimatiua. ¶ Qd aut dicit. 6. nālū pte 2. c. z. iudicātis imaginabilis: credo q̄ ly imaginabilis determinat illū terminū apphēsiō: et sit in recta. i. apphensio imaginabilis aīalis iudicātis. ibi enī determinat de gradibus abstractionū istarū virtutū qui pertinent ad apphensionem: nō ad iudiciū.

¶ Quidā at hōiūz s; q̄ psumūt et hāc virtutē imaginatiuā vocāt s; nō tñ curam;: qz de noib; nō disputam;: s; itētiōes et dīas itelligere debem;. ¶ Ponit eius aliā noiationē dicens. quidā psumūt hāc vocare imaginatiuā: sed nos de noibus nō curam; dūmō itētiōes et rez; differētias itelligam;. Et hec pars est clara.

¶ Et medico qdē nō ē curādū vt hāc virtutē sciat. Impedimēta nāq; opōnū ei; et impedimēta opōnū aliaz; virtutū q̄ sūt añq; ipsa sequentia sūt sicut fantasia et imaginatiua et memorialis quā postea noiabim;: et medicus quide; nō curat nisi de virtutib; ex qbus cū in suis impedimētis accidit lesio puenit egritudo.

¶ Qstēdit quō medicus circa hui; virtutis p̄siderationez; se debere. et pmo facit B. z. remouet dubiū. ibi. ¶ Qd si lesio. ¶ Dicit pmo. q̄ medic; nō curat scire hāc virtutē. p̄ batur. qz medicus nō curat scire hāc virtutē: cui; opationes nō ledunt;: nisi ppter impedimēta accītiā in virtutibus pcedētib; eā: et estimatiua est h; impedimēta suaz; actionū sequunt; impedimēta virtutis q̄ sunt ante ipsaz;. s. fantasie imaginatiue et memorialis: quā postea noiabim;. et maior; hui; rōnis p̄bat;. qz medicus nō curat scire virtutes ex qbus cum acciderit lesio operationū in suis impedimētis. i. ppter sua impedimēta puenit egritudo. mō virtutes: quarū opatiōes nō ledunt; nisi ppter lesionē alteri; opatiōis nō sūt tales q̄ ex lesione carū in suis impedimētis pueniat egritudo.

Hic cadunt due dubitatiōes. ¶ Prima quō dicitur mus ex virtutib; cū acciderit lesio in

suis impedimētis puenit egritudo. Videt enī q̄ potius ex egritudine puenit lesio: nō ecōtra. ¶ Ad hoc dicit. q̄ non est intentio Aui. q̄ ex lesiōe virtutū fiat egritudo: s; B sit pole. sed intētiō Aui. est q̄ ex lesiōe virtutis puenit egritudo. i. s; inferre lesionē eē ppter egritudinē imediate: ita q̄ de illa virtute curat medicus: que cū fuerit lesa p̄ternāliter licebit inferre aliq̄ suoz; impedimētoz;. i. aliquā causaz; illaz; virtutē imediate ipediētē esse egritudinē.

Secūda dubitatio. qz videt q̄ nulla virtus sit corporea in viuēte: qn ex

eius lesiōe ad hūc sensus pueniat egritudo. Nā quecumq; virtus ledit ab intrinseco illa ledit ab aliqua dispōne preternām in mēbro p se et imediate ledēte opatiōes. Dis autē talis dispō est egritudo: vt dicit supra. ¶ Dic dicit notando: q̄ nō oīs dispō in corpe humano iūcta imediate et sensibily ledēs opatiōes est egritudo vt clausura oculoꝝ p̄dens a manu cooperiēte. Nā ad hoc vt aliqua talis dispositio dicat egritudo requit q̄ ab ipsa eēntialr pueniat nocumētū in opatiōe aīalis: et itelligo ab illa dispōne essentialiter puenire nocumētū p quā tollit p se aliq̄ debitū et intrinsecū nāle istrumētū virtutis ad operādū: vel q̄ icludit formalr debiti istrū carētiā. Nūc p; q̄ stātib; nālibus istrū intrinsecis virtutis ad opandū. Aliq; sunt dispōnes opatiōes sensibilr ipediētes: sicut itēsa cogitatio ipedit visionē. Et dolor in vno mēbro p̄hibz; delectationē i alio. tales ergo nō dicunt egritudines. ¶ Nō 2. q̄ nulla dispō dī egritudo re; opōnis lese: nisi opōnis lesiōis ipsa dispō sit cā imediate. p; ex dispōne egritudis. ¶ Nō 3. q̄ quōsdā cogitatiuam nō differre subo ab estimatiua: et nō ledi estimatiuā in ope: nisi p; q̄ cogitatio nō bñ sibi mīstrat. Et qd; p; q̄ si accidit lesio in ope estimatiue nō poterim; ex B arguere in corpe eē egritudinē re; opationū estimatiue: qz mala p̄plo vel p̄pō medij vētriculi cerebri nō ledit estimatiuā nisi imediate lesione cogitatiue. ḡ talis mala p̄plo nō dī egritudo respectu opatiōis lese estimatiue: qz nō est ei; imediate causa nec opō lese cogitatiue ē egritudo re; opōnis estimatiue: qz nō obstāte q̄ ipsa sit dispō corpis imediate ledēs opōnes: tñ nō p se et eēntialr ledit opōnē: cū ipsa nō icludat in se formalr defectū alicui; intrinseci istrū nāl; virtuti subordinati: vt p; p̄siderati. ¶ Quidā tñ volūt. q̄ medic; curat scire hāc virtutē: s; nō multū: qz raro ledit opō ei; nisi ppter egritudiez; ledētē aliā virtutē pcedētē. et q̄ B sufficit Aui. Et eodē mō dicit si q̄raf. vt; opō hui; virtutis possit ledi nō lesa opōne pcedēt; virtutis: dicit q̄ sic. s; qz B ē raro: iō medicus nō multū curat. ¶ Qd at h; virtutis opō ledat sine alteri; lesione: p; i ex; posito a Gal. 3. de accīti et mor. De illo ifirmo q̄ vasa p̄pō noie noiabat: s; nesciebat qd; p̄seg debuisset si p̄uceret: et iō it̄rogabat si p̄ycere deberet. vt ḡ i eo estimatiua lesaz; eē: qz nō recte de cōmodo vel incōmodo iudicabat. ¶ Sequēdo tñ p̄mā rāsiōnē ad 2. dubiū. et textū. A. hic dī q̄ i illo Gal. ifirmo cogitatio lese erat. nō. n. p̄ponebat itētiōez; fracti cū itētiōe vasis cadēt; vt debuisset p̄ponere: et hec ē opō cogitatie. et iō Gal. dixit. allato loco. qd; tñ si eucerent; p̄t̄igeret ignorabat: qz ignorabat q̄ frangi deberent. Intētiō vero fracti: vel ei; qd; frāgīt est sensibilis et nō p̄pria estimatiue et.

¶ Qd si lesio accit opōni alic; virtutis cā ipediēt; ti. qd; accidit p̄ri; opatiōi alteri; virtutis q̄ ei; fuerit; impedimētū illud secutū malitiā p̄plexionis alicuius mēbri aut corruptionē p̄positiōis sufficit medico vt sciat ipedimentū illud ppter malitiā p̄plexionis mēbri: aut sue cōpōnis corruptionez; accidisse ad hoc vt cum medicina ei subueniat aut ipm ab eo custodiat: et nō curat

scire disponē virtutis : cui qđ accidit : nō accidit nisi alio mediāre postqđ sciuerit disponēem eius cui accidit illud qđ accidit sine medio.

¶ Remouet dubiū. Possēt quis dicere. Si aliqua v̄tus in sua opatiōe ledit. nōne semp de tali lesiōe curat cōsiderare medicus? Et r̄ndet qđ si lesio alicui virtuti accidit soluz per lesiones opatiōis v̄tutis p̄cedētis: et lesio p̄cedētis virtutis fuerit imediate secuta malitiā p̄plōnis vel corruptiōnez vel p̄pōnē alicuius mēbr̄i: tūc medico sufficit cognoscere illā lesionē qđ imediate accidit p̄pter malitiā p̄plōnis vel p̄pōnis ad hoc vt succurrat illi mēbro malā p̄plōnem vel cōpōsitiōnē remouēdo cū medicina: aut vt mēbr̄ū ab illis ifirmitatibus custodiat: et nō curat scire dispositionez virtutis cui ipedimētū qđ accidit nō accidit nisi mediāre alio ipedimēto: nisi postqđ sciuerit illud ipedimētū qđ sine medio sequit malitiā p̄plōnis vel p̄pōnis corruptionē. Et certū est qđ si dictū est limitatiū p̄cedētis. Nā nō est dicēdum qđ medicus nō curat scire ipedimēta que estimatiue accidūt absolute: sed nō curat ea scire. Postqđ sciuerit ipedimenta virtutū aliarū ad que sua sequūtur et que imediate sequuntur egritudinē.

¶ Tertia vero illarū quas nomināt medici est quinta aut quarta cū certificauerimus que ē virtus cōseruatiua: et memorialis: et est thesaurus eius qđ puenit ad estimatiuā de irētōib⁹ i p̄ceptis sensu extra formas eoz sensu p̄ceptas: si cut fantastica ē thesaurus ei⁹ qđ puenit ad sensum ex formis sensu p̄ceptis: et eius quidē loc⁹ est posterior cerebri vētriculus.

¶ Determinat de memoratiua virtute. Et diuidit in duas p̄mo determinat de hac virtute qđ sit: et in quo mēbro. 2.º remouet dubiū. ibi 2.º. (Dic tñ.) ¶ Dicit qđ v̄tus 3.º quā ponunt medici est 4.º vel 5.º cū certificauerim⁹ vere numez virtutū. ¶ Dicit 2.º qđ hec est v̄tus reseruatua et memorialis. ¶ Dicit 3.º quo ad hāc partē. qđ hec virt⁹ est thesaur⁹ eius qđ p̄prehēdit estimatiua de reb⁹ p̄ceptis sensu ex formas. i. imagines sensu p̄ceptas: quēadmodū dictū ē supra qđ fantastica est thesaurus ei⁹ qđ puenit ad sensuz de formis sensu p̄ceptis. ¶ Dicit 4.º qđ locus et sedes hui⁹ virtutis est posterior vētriculus cerebri. ¶ Circa p̄mū dictum scitū est supra quōd hoc a Gal. dicit 3.º. et ab Auic. 5.º. ¶ Circa scđm dictū cōsidera. qđ memoria dicit equoꝛe de duabus virtutib⁹ diuersis etiā loco operādi. Nā p̄mo dicit de virtute cognoscitiua p̄ speciez reseruatā sub rōne p̄teriti: et p̄ns cogniti: vt pōt colligi in lib. de memoria et reminiscētia ab Arist. cū dī qđ est passio p̄mi sensitiui p̄ se. et ab Auer. loco eodē dū dixit. Actio enī v̄tutis rememoratiue est facere representari post eius absentia intētionē rei imaginare et iudicare illā intētionē eē quā ante sensit et imaginabaf. ¶ Aliquā vero sumit memoria p̄ virtute: vt est reseruatua intētionū vel imaginū post actualē cōsiderationē actuali p̄sideratiōe cessante: vt ex Arist. sumit in de memoria et reminiscētia. dū dixit. Oportet itelligere talē aliquā factam per sensuz in aīa et in parte corpis habēte ipsaz velut picturaz quādā passionē cū dicim⁹ habitū eē memoriā. Si ergo memoria est talis habit⁹ picture. ergo memoratiua est virt⁹ in qua h̄ est habit⁹: et illa ē reseruatua: vt p̄. ¶ Attē de scđo. qđ sumēdo memoriā p̄ v̄tute cognoscitiua p̄teriti p̄ modū p̄cogniti. vel p̄ virtute reseruatua adhuc est varietas in modo loquēdi auctoz. Quidā enī p̄ memoratiuam itelligūt oēs interiorē virtutē cognoscitiuā p̄teriti p̄ modū p̄cogniti. et hoc gnāli modo loquēdi loquit Arist. in de memoria et reminiscētia. et s̄līr oēm virtutē reseruatua

imaginū vel intētionū post absentia actualis cōsiderationis quō etiā ibi loqui videt Arist. et isto mō fantasia de qđ supra diceref memoria. Aliqui vero per imaginatiuā itelligunt tñ virtutem reseruatua intētionū nō sensatarum aut cognoscitiuā per tales intētionē sub rōne p̄cogniti. Et isto mō loquit Auic. hic et in. 6. nāliū locis allegatis. Et hoc etiā mō sola estimatiua vel virt⁹ reseruatua i postremo vētriculo est memoria: et est virt⁹ a fantasia distincta. ¶ Nota 3.º qđ virtus memoratiua hoc mō vltimo accepta nō est intētionū reseruatua: sed etiā imaginuz: quēadmodū estimatiua: nō solū cognoscit per intētionē nō sensatas: sed etiā per sensatas. Est ergo ista virtus nō soluz thesaurus ei⁹ qđ abstrahit estimatiua a formis p̄ceptis sensu p̄ncipalr: sed etiā reseruat imagines: sed fantastica nō nisi imagines reseruat. ¶ Quartū dictū est clarū: qđ exp̄tētia notat qđ lesio postremo vētriculo ledit hec virtus.

¶ Hic vero est locus p̄sideratiōis p̄hice vtrum virtus cōseruatiua et memorialis et virtus que reducit illud qđ est absens ad memoriā ex eis qđ ab existatiua sūt reposita sit virt⁹ vna aut virtutes due. Adhico tamē nō est inde curādū: qm̄ nocumēta que eis q̄litercūq; sunt accidunt sunt homogenea. sunt. n. nocumēta qđ in vētriculo cerebri posteriori accidunt: vel de genere cōplexiōnis vel de genere cōpōsitiōnis.

¶ Remouet duo dubia. 2.º ibi. (Virt⁹ vero.) ¶ Dicit p̄mo. qđ hic eēt locus p̄sideratiōis p̄hice. vtz virt⁹ reseruatua qđ dicit memorialis: et v̄t qđ reducit illud qđ est absens a memoria de eis que sunt reposita ab estimatiua sūt v̄t vna vel plures. Et subdit qđ de hac qōne medico nō est curādū: qm̄ nocumēta qđ qualitercūq; sunt in opibus illaz virtutū sunt homogenea: qđ sunt solū lesiōes que accidūt ex nocumēto posteriori vētriculo cerebri siue de gñe male cōplexiōis vel male cōpōnis et supple vnitatis. ¶ Pro intellectu partis cōsidera qđ in actu memorādi aliquā op̄ ponere virtutē que reducat ad actualē app̄hēsiōnē: intētionē reseruatā. Modo dubiū est vtrū hec virt⁹ que reducit intētionē que erat absens: qđ nō actualr imutās cognoscitiuā ad hoc vt actu imutet sit virtus alia a reseruatua: qđ aliud est seruare et aliud imutare. ¶ Et sic videt p̄sentire Auer. in de memoria et remi. ca. z. cū dixit. Et iam diximus qđ virt⁹ cōseruatiōis et virt⁹ rememoratiōis est idem in subiecto et due p̄m modū. Et s̄līr in p̄ncipio capli cuz dixit. Declaratū est igit ex hoc sermone hic eē virtutes tres scilicet virtutē que facit p̄sentari intētionē imaginis illius et c. Ecce qđ illā que facit p̄sentari vt sic ponit vna virtutem. hoc ergo mō itelligēdo hanc dubitationē supponēdum est qđ in postremo vētriculo est virt⁹ que facit reduci intētionē actualē cōsiderationē et estimatiua ab illa partē memorādi. Est ergo hec virt⁹ eadē subiecto cuz reseruatua intētionū. et ideo nocita vna nocet reliqua. Et nocumēta illis virtutibus accidētia sunt homogenea: et solū cōtingētia per se ex lesione in postremo cerebri vētriculo. Hac igit de causa medicus nō curat de inḡsitiōne isti⁹ dubitationis. Et hoc mō expōnis littera nō h̄z dubitationem. ¶ Nota 2.º qđ apud Marsiliū et qđsi oēs alios h̄ Auic. intēdit dubitare vtrū virtus que vocat reminiscibilis sit eadē cū memoratiua reseruatē. Sed puto hoc nō esse verum. Nā virtus reminiscitiua est v̄tus querēs inuenire aliquid oblituz. Modo cōstat qđ hec virtus apud Auicē. est estimatiua vt p̄t colligi p̄ti. 4.º sexti nāliū. c. 4. dū dixit. S̄z recordatio que est ingenii renouādi qđ oblituz non inuenitur vt puto: nisi in solo homine. cognoscere enim aliqd tibi fuisse qđ delectuz est nō est nisi virtutis rationalis et c.

Ecce quomodo virtutē reminiscitiuā vult hic cognoscere. **C** Idem potest colligi ab Auerro. et in de memoria et reminiscētia. c. 2. Et ab Arist. exp̄sse in eodē lib. c. 3. vbi dixit q̄ reminisci est vt qdā syllogism⁹ et qdā q̄stio. **C** Ex q̄ apparet. q̄ si p̄ hanc virtutē que reducit illud qd est absens. Auic. intelligeret reminiscētia: qd nō eēt verū q̄ nocumēta que illis virtutib⁹ accidūt sunt homogenea. nā bene reminiscitiui sunt male rememoratiui et ecōtra: vt in eodē lib. Arist. circa p̄ncipiū dicit. Stabit ergo p̄ aliquā trāsmutationē fieri lesionē in memoria nullo mō lesa reminiscētia. q̄bis rōnib⁹ nō puto ita intellexisse Auic. s; vt supra dixi.

Et tamen aliqualis notitia reminiscētie habeat et differētie ei⁹: aut memoria videam⁹ p̄mo que opatio sit reminisci. 2. cui⁹ virtutis sit. 3. que ē causa inuētiōis obliuī p̄ aliud p̄us inuētiō. 4. in q̄bus aīalibus inueniāt reminiscētia. **C** Propter p̄mū attēdēdū. q̄ cum alicui⁹ fuerim⁹ obliuī nō ex toto: s; qz nō ad libitū respondet eius memoria. multotiēs nos q̄rim⁹ inuenire istud oblitum discurrendo p̄ multa alia a nobis p̄cognita: et q̄nq; hoc mō inuenim⁹ intētiū. **C** Tūc ergo dicim⁹ reminisci cū obliuī alicui⁹ q̄rim⁹ eius inuētiōnē p̄ p̄us cognita a nobis: et tādem in illius attingim⁹ cognitionē: nō p̄ modū illationis vnius ex alio: s; p̄ modū ordinate imutatiōis vni⁹ post aliud. reminisci ergo est aggregatū ex ista inq̄stioe cū inuētiōe p̄cogniti p̄ modū p̄cogniti: ita q̄ nec sola inq̄stio: nec sola inuētiō ē reminisci s; aggregatū. Cum Arist. in de memoria et reminiscētia dicat reminiscētia eē qdāmō q̄nēz et esse quēdā syllogism⁹. Et in eodē loco q̄ multotiēs querētes nō reminiscunt. hec oīa nō bene saluant nisi ponam⁹ aggregatū ex inq̄stioe et inuētiōe eē reminisci: sicut syllogism⁹ ē aggregatū ex p̄missis et conclusioe. **C** Ex hoc p̄ r̄sio secundi. Nā reminiscētia nō est opatio: nisi aut rōnalis virtutis aut estimatiue que decorat rōnabilitate: vt dicit Auicē. 6. nāliū. parte et ca. q̄rtis. cū talis inq̄stio discursus a nulla inferiori virtute fieri possit. **C** Pro tertio dicēdū vt sumitur ab Arist. i. de memoria et reminiscētia. q̄ mot⁹ facti p̄nter vel multotiēs: vel imagines p̄nter facte in aīa sunt apte p̄nter moueri: ita vt se rēp̄sentēt: et p̄ma mouēte 2. ē aptior ad mouēdū: nō q̄ necio motū p̄me sequat⁹ motus scōde: sed qz p̄ motū p̄me fit 2. aptior ad imutādū. **C** Ex his ē p̄ solutio q̄rti. Nā qz reminiscētia est opatio intellect⁹: aut estimatiue que est decorata rōne. Et iste nō nisi in hoīe inueniunt. iō solus hoī iter aīalia est reminiscitiuus.

Virtus vero cōprehēsiua q̄ est vna de virtutibus aīe cōprehēsiuis est humana rōnalis. Et medici virtutē estimatiuā nō cōsiderauerunt p̄pter cām quā diximus: iō hāc virtutē nō cōsiderauerūt. Nō. n. fuit eorū cōsideratio nisi i opationib⁹ triū virtutū tñ et nō in alijs.

Mouet scōm dubiū. vtrū de rōnali d; medicus tractare. Et dicit q̄ nō. qz si de estimatiua p̄pter rōnē dictā non curat: tūc multo min⁹ de intellectu. et.

De virtutibus aīalibus motiuis. Cap. VI.

Motus vero h̄t⁹ est illa que chor das p̄trahit et laxat p̄ qd mouetur mēbra et iuncture dilatatione sua et flexione.

Hoc est sextū capitulū doc. sexte. p̄me fen. p̄mi cañ. Auic. in quo postq̄ Auic. de terminauit in p̄cedēti de virtutib⁹ aīalib⁹ cōprehēsiuis. de terminat de virtutibus aīalibus motiuis. **C** Ubi cōsiderādum. q̄ motuū qui reperiunt in aīalib⁹ qdā sunt cōes corporibus aīatis et inaiatis: vt descēdere p̄pter grauitatē: vt

ascēdere p̄pter leuitatē. Quidā vō sunt in solis aīalib⁹ inuenti nāliter: vt ambulatio: natatio: et locutio: et files. Intētio vero in isto caplo nō est tractare de virtutib⁹ motiuis p̄mo mō acceptis: sed de scōdo mō acceptis. **C** Aduerte 2. q̄ cū mot⁹ dicat⁹ de motu locali: et motu alteratiōis: et motu augmētatiōis. Dic tñ solū de virtutib⁹ p̄ quāto sūt motiue motu locali determinat Auic. **C** Nota tertio. q̄ motuū qui p̄pe sunt i aīalib⁹ qdā a medicis vocant⁹ mere nāles: sicut motus pulsus: vt iō terty. de sermone vli anhelitus. Et Gal. in lib. de vtilitate pulsus. ad finē. et de vtilitate respiratiōis. et in lib. de dīsnia. 3. c. et s̄l̄r motus villoz venarū in attrahēdo sanguinē: vt pluries 3. virtutū naturalium. et in de motib⁹ liquidis. **C** Aliqs est pure volūtari⁹: vt qui fit per se a virtute muscoli recepta a cerebro in sequēdo voluntatē vel appetit⁹ sensitui iperū: vt ambulatio: natatio motus pleriq; alij: vt etiā a Gal. sumit in lib. de motibus liquidis. Quidā vero sunt mixti ex nāli et voluntario: vt motus palpebrarū: et mot⁹ anhelit⁹: et deglutitio: et nālis vrine et fecū expulsiō. Nam in istis motibus nō tñ cōcurrit virtus nālis: vel tñ virtus volūtariē motiua: sed ambe vt sumit hac sūma ab Auic. c. sequēti. **C** Et sūt isti duoz modoz: qm̄ aliquis talis fit a mēbro in quo nāliter est virt⁹ volūtariē motiua: sicut mot⁹ palpebrarū: s; cōcurrēte aliqua virtute nāli nō subiecta per se volūtati: aliqs aut fit a mēbro nāliter mobili: et nō per se subiecto volūtati: vt trāsglutitio que fit de meri: quod nō est per se voluntati subiectus: sed iuuatur a mēbro voluntariē motiuo. Motuuz enī voluntariuz. quidaz est voluntarius de intentione p̄ma: et est quicunq; motus fit per se ab instrumento naturaliter subordinato voluntati vel appetitui in sequēdo voluntatē vel appetitus imperium siue cuz tali cōcurrat mēbrū vel virtus mere naturaliter motiua siue nō. vnde in libello de motibus liquidis sic habet ad litteram. **C** Restat cuz cōcordes sumus q̄ lacerti quādo meatuuz extremitates comprimūt non egreditur quicq; ab eis: quādo vero ab actione eius arceat: quod in illis existit meatibus egreditur. **C** Merito ergo dicit obiectoz q̄ illud quod egreditur ab illis meatibus cum relaxatio vincit: illi quippe lacerto conringit actio non voluntaria: qui fit p̄ virtutē tñ naturalē: et quod egreditur ab eis eo manēte in sua complexione cuz suffragatur lacertus illis conueniens instrumentis extrinsecus actio fit voluntaria: veraciter erit s̄m intentionē p̄ma: vel viā: vel semitāz primā: vel qualiter voluerit nominare. Et non est dubiuz q̄ illa expulsio precipue per viāz intestinoz fit concurrente naturali virtute villozū circundantiuz intestinalis: vt sumit ibidez a Galieno. et 3. virtutuz naturalium. et quarto de vtilitate parti. **C** Alius autē vocatur motus voluntarius de intentione secunda. et est motus qui fit per se ab instrumento per se subordinato voluntati vel appetitui mediante spiritu animali: non insequendo voluntatē: vel appetitus imperiuz vel motus per accidens factus ab eis instrumentis in sequendo voluntatis imperiū: itaq; motus volūtariuz de intētiōe secūda est duobus modis: vt quia per se fiat ab instrumento virtutis voluntariē motiue: sed nō sequendo voluntatē vel appetitus imperium: vt est motus palpebrarū: et quidaz anhelitus. vel quia fiat per accidens ab instrumēto voluntariē motiuo: et in sequendo imperiū voluntatis: sicut est exitus supfluitatis a fiteri musculis in sua nāli dispōne existētib⁹: s; iperio volūtatis nō cōstringētib⁹ anū. **C** Et hoc ad litterā sumit a Gal. in de motibus liquidis. vbi sic habet immediate post textū supra allegatū. Et siquidē intēdit illoz lacertozū impedire vel laxare actionē illud quod egredit⁹ actio voluntaria per secundā intentionē et nō primāz appellatur. **C** Ex quibus colligit⁹. q̄ aliquis est motus fact⁹ a muscu

lo mediāte spū & calore dato a cerebro sequēdo volūtatis imperiū: qui nō est volūtariū s̄m intētiōē p̄mā apud Gal. positionē: cuius oppositū sentit Jacob⁹ de forliuio in qōne de motu anhelitus & pulsus. vtrū sibynuicē p̄portionent̄. ¶ Pz 2º quare motū anhelit⁹ aliquē dicit Gal. volūtariū de intētiōe 2º. qz nō obstāte q̄ fiat a musculis: tñ aliqñ fit nō sequēdo volūtatis iperū: imo etiā p̄tra dictamē volūtatis. ¶ Motus vō ideo dī nālis: vel qz fit a mēbro nō p se nālr subordinato iperio volūtatis vel sensitui appetitus: vt supra dixim⁹ de motu venaz & itestinoz, aut qz fit nō sequēdo appetit⁹ sensitui iperū vel volūtatis: vt motus tussis in iuito: & anhelit⁹: & palpebrarū in nō cogitante. Nā in istis musculis est vis p̄ quā p se iclinant̄ ad sequēdum dictamē cognoscitui appetit⁹ efficaciter. Et etiā vis alia nālis p̄ quā iclinant̄ admouēdū se p̄ fuga nocitui: & attractiōe iuuariui. Et p̄tra iperū appetit⁹ aialis: vt etiāz si nolim⁹ in p̄ncipio tertiane p̄cutiunt̄ muscoli p̄cepta mala qualitate materiei sup̄ musculos mote. ¶ Motuū etiā nālr qdā sequunt̄ motū imaginatiōis etiā si dīcat volūtatis: vt p̄z de motu vapoꝝ ad iplēdū mēbra pudenda viso obiecto etiā nolētibus nobis: & de tremore sequēte timorem in ambulāte sup̄ mōtis p̄naculuz: vel sup̄ trabē q̄ sit pons alicui⁹ p̄fundi fluminis: & de motu sanguinis ad faciē hora verecūdie & multis silib⁹. aliqs vō fit nullo mō sequēdo cognitionē sicut attractio venaz. ¶ Utrū autēz fortis imagiatio: vel forte desiderū possit mouere humores & mēbra corporis alteri⁹ quēadmodū dī de fascinatorib⁹ nō p̄inet p̄senti loco. Nā cū tam multiformes & varij sunt mot⁹ locales aialib⁹ p̄p̄y. In isto caplo solū de motu volūtario & vtute volūtarie motiua loq̄ Auic. ¶ Cōst̄ derādū 4º: q̄ vtutuz volūtarie motiuarū quedā dicunt̄ i perātes motū. quedā obsequētes vel agētes. i perātes sūt volūtas efficac̄: & appetit⁹ sensitui⁹ efficac̄. Obsequētes vero sūt virtutes in musculis ifuse a cerebro q̄ nālr tā volūtati q̄ sensitui appetitui obsequunt̄: & solū de istis subsequētib⁹ loquit̄ Auic. Et sumit̄ hec distinctio 4º p̄te sexti nāliū Auic. c. de vtute motiua. Et ponit̄ p̄te p̄ma. c. vltimo. vtrū vō distinguunt̄ ille vtutes abinuicē: & ab aia realiter: vel solū diuersis rōnib⁹ eadē aia noiet̄ istis diuersis noibus nō attinet medico: s̄z sufficit sibi q̄ diuersis membris & diuersis istis aia vtiē vt iperat motū. & vt obseq̄. Nā cōtingit ipeidiri in obsequēdo p̄ ligaturā manū & pedum: quib⁹ nō ipeidiat̄ volūtas vel efficac̄ appetit⁹ in p̄cipiēdo. Et s̄lr cōtingat sanū esse mēbrū in quo fit p̄ceptuz: & appetitus & egrū esse mēbrū subseruiēs.

Sed ista dicta anteq̄ ad caplm̄ descēdamus circūstāt multa dubia & difficultates. ¶ Primū. quare quedā corpoꝝ gnābilis sunt mobilia hō volūtario motu. & quedā nō: quēadmodū inaiata & plante. ¶ Ad qd̄ dicēdū q̄ corpoꝝ qdā habēt formā p̄fectā que pōt̄ alias formas imāliter recipe: quarū sūt multi gradus: & iste tales forme habēt similitudinē cū intelligentijs in hoc q̄ p̄nt per iperū corp⁹ sibi p̄iuctuz mouere s̄m exigētiā appetit⁹. ¶ Quedā autē habent formas ita imersas mae vt alias formas nō possint intētiōalr recipe: sed sunt affixe mae & inclinate ordini vni mouēdi s̄m regulaz itelligētie p̄figētis eas ad vñū vt forme inaiatoꝝ. aialia ḡ ex p̄fectiōe suaz formaz & similitudine quā hñt cū itelligentijs p̄nt volūtarie & ex iperio suo moueri ad formā p̄ceptā qd̄ facere neq̄unt inaiata: & hoc iō finalr est: qz aia p̄fectiora existētia vt meli⁹ suos fines cōsequātur cognouerūt cōueniēs & icōueniēs eis ad p̄secutionē vni⁹ & fugā alterius. Et sumit̄ p̄ p̄te hec solo. 8. phycōz. tex. & mēto. 57.

Sed tunc dubitatur 2º: cū inaiata moueant̄ ad loca sua a suis formis: vt colligif̄ partim p̄mo de celo. & partiz in 4º ad finē

cōsequēdū sibi nālē & p̄fixū q̄re nō dicunt̄ moueri a se s̄c̄ aialia q̄ motu volūtario mouent̄: vt sumit̄. 8. phycōz. vñ enī q̄ magis mouent̄ a se q̄ aialia: qm̄ illa in q̄bus mouēs & motū sunt idē oīno sunt magis p̄pe motu a se q̄ illa in q̄bus differūt. S̄z in elemētis que mouent̄ ad sua loca nālia post remotionē p̄hibētis mouēs & motū sunt idē oīno. ergo &c. Maior est manifesta. mior sumit̄ ab Auerroy. 8. phycōz. mēto. 28. ad finē. vbi dixit. imo i eis. s. elemētis nō est alictas oīno. s. motoris & moti. ¶ Ad h̄ dī q̄ in multis locis videt̄ a p̄mētatoꝝ p̄cessuz. q̄ elemēta mouentur ad sua loca nālia ex se: vt. 2. phycōz. mēto. i. & mēto. 3. exp̄ssius. Et. 8. phycōz. mēto allegato. vbi ad litteraz dicit̄. Ita. n. iueniunt̄ moueri ad loca sua nālia ex se loquēdo de eltris. Itē mēto. 33. dixit q̄ nō mouent̄ ex se nisi p̄ accñs. ¶ Ex quo dat̄ intelligi q̄ mouent̄ aliquo mō ex se vel p̄ se. Multotiēs vō negat elemēta moueri ex se vel p̄ se: vt 4º phycōz. mēto. 71. & 8º phycōz. mēto. 30. & 31. & plerisq̄ alyz in locis. ergo dicēdū hāc p̄pōnē eē equiuocā. elemēta mouent̄ ex se ad loca sua nālia. Nā pōt̄ signare q̄ mouent̄ ex se vel a se ex potētia essentiali nō violēta: & h̄ falsuz: vt 8º phycōz. tex. mēti. 30. & 31. & mētis eisdē: nec plus p̄bat̄ Arist. rōnes. vel pōt̄ siḡre q̄ mouent̄ ex se vel a se ex potētia accñtali vel violēta: & hoc est p̄cedēdū vt cōmēto allegato. 33. dixit p̄mētatoꝝ. & videt̄ ex snia p̄mētatoꝝ. cōmēto. 33. hec esse Arist. ad hanc questionē solutio. dixit enī de Arist. incepit̄ illic. s. 7. phycōz. demōstrare q̄ oē motū h̄z motorē: Sed nō dissoluit̄ illic qōnez accidētē in eis ex istis simplicibus. In hoc autē loco dissoluit̄ illam q̄stionē: vt declarauit̄ q̄ isto mouent̄ extrinsecō & nō mouent̄ ex se nisi p̄ accñs. ¶ Notādūz ē q̄ cū aliq̄ corpus in sua nālistima dispōne existēs est in p̄mo ad aliquē triuz motuū: vel stat ipsuz esse ad illū in potētia nō existēte eo ex suā nālem dispōne: vt terra est in potētia leuis & i loco sursum. potētia talis dicit̄ nālis & eēntialis corp⁹: s̄z illa vocat̄ potētia accñtalis vel violēta: que repit̄ in re p̄pter ipedimētū qd̄ h̄z p̄ternāle vel violentū: ita q̄ nō stat h̄c potētia cū nālistima dispōne eius: qd̄ est in tali potētia accidētali: vt ignis cū est deorsuz est in potētia sursum: & terra cū est sursum est in potētia deorsuz. qz ḡ als̄ est in potētia essentiali ad locum ad quem mouet̄ ab intrinsecō: ideo in aiali repitur mobile essentialr & motū. ergo ē mobile a se essentialr. nō sic autē elemēta: qm̄ motiuū elemētōꝝ intrinsecū est forma: sed in eis nō est illud in actu q̄ sit in potētia eēntiali ad sua loca nālia. eo. n. ipso q̄ sunt in potētia ad illa carent illis. & cum carent illis hoc est violēta: & nō naturaliter. ¶ Ex quo infertur secūda conclusio. Nulluz elemētum est naturaliter mobile ad locū sibi naturalem: s̄z elemēta naturaliter sunt mobilia ad loca opposita suis locis naturalibus. ¶ Patet. qz ad nullū locū est elemētū naturaliter mobile: nisi ad illū sit nāliter in potētia: sed nulluz elemētū nāliter est in potētia ad locū suū naturalem. ergo &c. Maior p̄z. qz omnis potētia talis in elemēto ad locū suū nālēz est violēta & accñtalis. ¶ Et hāc cōclusionem videtur sensisse Auerroy 8º phycōz. cōmēto. 31. allegato. vbi dixit. Et cū declarauit̄ q̄ omne quod in quolibet p̄dicamento mouetur naturaliter ab eius motore extrinsecō naturaliter cū fuerit in sua potētia: vt mouetur ad illud: verbi gratia. ad quale: ad quātū: ad vbi: & posuit̄ q̄ illud qd̄ mouet̄ accidentalr & violente est illud qd̄ mouet̄ ecōtrario illi: qd̄ ē in sua potētia: vt moueat̄: & idēz quasi cōmēto. 32. cū dixit. Et potētia vna qua est actio leuis. s. motus ad sup̄ius est in graui in actu: qd̄ est leue i potētia. ¶ Qd̄ si dicat̄ dictū eē p̄mo celi. elemēta moueri ad loca sua nālr ad opposita violēter. ¶ Dicit̄ q̄ equiuoce dicit̄ ibi motus nālis: & hic a p̄mētatoꝝ. Nam ibi dixit̄ motū eē naturalē cuius per se terminus est nālis mobili.

q̄ potētis imp̄t̄ motū p̄s volūtatis p̄p̄y obsequētes p̄s p̄tūta inf̄ aulobro in nālr

q̄ iō aialia p̄o moby: motu bo aīo q̄ p̄p̄a m̄z ḡimūz mior nob̄ h̄a air habēt imp̄ inaiata p̄o nō iō h̄a mob̄ra q̄z rōz uimā m̄z p̄m̄ p̄ vñ p̄p̄a p̄bi ḡimūz vñ imp̄ r̄ing

em ra ni est al ph r po ill toz cū tur ur mo po ad sce ti ca mo pu cor lis. nia & le to. nio cho que sit c r̄iq̄

Dicit aut illū qui est in subiecto nāliter inclinato ad recipiendū: et ideo motus deorsus potest dici terre violentus: quia terra non est in potentia ad locū deorsus quod est motus illius terminus: nisi violenter. Potest dici tamen nāliter: quia terminus ad quem est nāliter est ut terra ad bonum sensum. ¶ P3 2° ex dictis non ideo dicitur aliquid moueri ex se propter ad modum loquendi commentatorum. 8° phycorum. et Aristoteles. quia potest per intrinsecum principium eius motus inchoare absque hoc quod ab extra noua mutatio superueniat: cuius operam positum dicitur Jacobus de Forliuio. q. 38. scilicet regni. ¶ Que sit illius motus causa. Probatur per hoc quod celum apud Aristoteles. et commentatorem mouetur ex se: et tamen non habet principium inchoatiuum sui motus: cum sit ipse apud eos ipsius incipere moueri: imo clare ostenditur. 8. phycorum. textus. 2° me. 4. 6. et commento eodem. quod est necessarium aliquid esse motum a se semper: quod non incipiat: nec possit incipere moueri. ¶ 2° per hoc quod aqua calefacta et leuigata perternatur posita in medio resistente ut duo potest ab intrinseco reduci ad persistentiam grauitatem et frigiditatem: ita ut potentior fiat ad descendendum quam ut duo: ubi plus erat minus potens: ut patet cogitatione casus: et tunc illa aqua ponit per intrinsecum eius principium eius motum deorsum inchoare absque hoc quod ab extra noua mutatio superueniat: ut patet inueniri: et non est mobilis ex se: ut dicitur. 8. phycorum. 2° me. 4. 6. et allegatis. Cuius nec est sufficiens: nec peruertibilis. ¶ Nec valet si dicatur quod dicitur suppleri vel ab itra superueniat mutatio per quam manifestum principium fiat: quod sit grauitas et leuitas. Nam primo hec glossa est voluntaria et sine fundamento. ¶ 2° hec glossa non respondit ad argumenta de celo per opinionem Aristoteles. et commentato. ¶ 3° quia secundum philosophos nullum aial potest inchoare motum absque hoc quod superueniat noua pars motus celestis que sit illius mutationis causa: cum motus celi omnium aliorum motuum sit causa: ut dicitur. 8. phycorum. 2° me. 4. 6. allegato. et plenius alijs locis.

Tertium dubium est. cum virtus voluntarie motiva imperans sit in cerebro: et tamen ad eius imperium moueantur membra distantia a cerebro: ut pedes manus et talia. ut patet hec membra per solū imperium voluntarie vel appetitus moueantur: cum intellectus vel cogitativa mouet hec membra distantia: vel currat ibi aliqua membrorum alteratio: quod per solū imperium patet: per hoc quod multa talia membra ab eodem nervo vim mouendi recipiunt mouentur motibus quibus diuisis et quibus diuersis. Si ergo per quolibet illorum regeretur diuersa alteratio sequeretur per nervum intermedium per que maxime fieri videtur ista alteratio: alterari simul diuisis alteratiōibus: quia diuisis motibus debet diuersa alterationes considerari. ¶ Sequitur 2°. quod virtus membrum dicitur simul illis diuisis motibus moueri aut nullo. Nam cum ab eodem nervo alterato alteratiōibus per diuisis motibus faceret virtus membrum utraque alteratiōe alterabitur: quia alteratio illa non est cum electiōe: sed a nervo mere nāliter alteretur musculus qui ab eo oritur. ¶ 3°. non videtur quomodo tamen subito potest alterari membrum ut tamen varia recipiat principia motiva que varijs motibus mouentur successive: ut apparet in oculatoribus. ¶ Quod autem non per solū imperium arguitur: quia tunc sequeretur quod non omnis actio et motus fieret per actum vel indistantiam. 2° me. 3. Aristoteles. 7. phycorum. et commentatore 2° me. 8. et 9. Et arguitur contra supponedo. quod brutorum aia sit extensa. ¶ Suppono 2°: estimatiua et appetitiua sibi considerentur esse in cerebro vel corde. Tunc patet quod aia cerebri vel cordis distat a pede: quoniam aliquando mouet non motus intermedys per solū voluntatis imperium iuxta positionem: non ergo omnis motus fieret per indistantiam.

In ista questione inuenta est opinio Auerrois. que in hoc sequitur Augustinus et abymain. quod supercelestes intelligētie l3 agant plurimum motu celi mediante et alijs influētys: tamen pnt in distantem mās agere per merum imperium. Et sicut aia humana cum fuerit nāe nobilis poterit per solū imperium mouere: non tamen membra quibus appropria et assistit: sed mām extrinsecā: ita ut alium hominem per voluntatem: et solā imaginationem possit ab equo deicere et percipere elementa: ita ut possit pluuia et tepestates: et serenitates ex-

citare secundum sue voluntatis imperium: imo quibus sine voluntate per solā fortē imaginationem. Et sumitur hoc parte 4° sexti naturalium. Auerrois. c. de virtutibus motiuis. Et ad hoc roborandum videtur ratione tali virtuali. ¶ Ex corroboratiōe imaginiōis membra et humores corporis permutantur ad calorem et ad frigus: et ad nāz vapores: ut patet in homine imagine pulchra mulierē cuius virilia multoties etiā ipso iuito extenduntur: et vapor ad ea implenda mouetur: ubi nullum videtur mouens propter imaginationem. Si ergo humores corporis proprii obediunt imaginiōi et distantes a loco imagis: cum illis humoribus aia non appropiet. cum non sint aiat. ergo et mām exterior dicitur forti imaginiōi obedire: et per nāz poterit distans: et localiter et alteratiue mutare sine motore immediato: et non coagete calore vel frigore: vel corporis virtute: et hoc modo dixit fieri ea que fiunt a fascinatoribus et miracula que fiunt a prophetis. Et hanc opinionem diffuse impugnavi libro de sono et vigilia.

¶ Alia est opinio quam fecerunt omnes peripatetici sequuntur dicentes in summa: quod omne agens agit per indistantiam: ita quod inter agens et patientem non est medium nisi per illud medium fieret actio: ita quod patere medium ab agente. ¶ Dicunt 2°: quod membra in quibus est virtus voluntarie motiva exequuntur per solū imperium mouentur voluntatis vel appetitus. ¶ Dicunt 3°: quod aia vna que est principium mouendi in talibus est assistens unicuique membro per se voluntarie moto: ita quod brutorum aia assistit talibus per indistantiam: et hoc est vnum motiuum ad probandum omnes aiaz aialis esse indiuisibile multiplicatas in membris de quo aliquid diximus supra. ¶ Dicunt 4°: quod spiritum vel humorē distans non mouet nisi moto medio: per quod motus perueniat ad distans. Et hoc modo volunt fascinatores per imaginationem imutare medium: et tandem corpus distans. Et ita dicunt de miraculis prophetarum et talibus qualia sunt actiones imaginum factarum ab astrologis: et sicut anulorum. Et hec de ista questione sufficiat. Nam per B patet motuorum diuersorum solutio.

Quinta difficultas cōiter solet tagi. vtrum cerebrum vel cor sit primum principium iter membra motus voluntarij. ¶ In qua questione est opinio inter Galienum et Auerrois et Aristoteles. Nam Galienus vult motiuā virtutē infundi membris alijs a cerebro principali: et non a corde. Et videtur tali ratione. Remoto influxu cordis membra mouentur: sed non remoto influxu a cerebro. ergo virtutē motiuā membra recipiunt a cerebro. assumptum patet iuxta eum: quia ligatis et percisis arterijs per quas influxus cordis ad membrum deriuatur: remanet adhuc motus membrum: l3 ligatis vel abscissis nervis: per quos virtus aialis de cerebro deferretur statim tollitur motus. ergo et cetera. etiā hac ratione videtur in libro de motibus liquidis. c. i. ¶ Confirmatur autem 2°. ut dicit Auerrois. 7. phycorum. 2° me. 4. quia remoto corde ab aiali adhuc mouetur aial per vnum aut duos passus. aliquid ergo cor non est primum inter membra tribuens virtutē mouendi. ¶ In oppositum est Aristoteles. 2. de partibus aialium. c. de cerebro. et 3° de partibus. ca. de corde. et ab Auerrois. 7. phycorum. 2° me. 4. ubi Auerrois dicit se vidisse arietem cui fuerat amputatum caput: quod tamen aries post capitis abscissionem huc et illuc multoties mouebatur. ¶ Ista questione tractauimus supra hac summa. c. i. dicendo. quod cor est virtutis motiue quemadmodum aliarum in aiali primum principium: verum spiritus ab eo genitus non est complete dispositus ad hoc ut faciat membra localiter voluntarie moueri: nisi primo a cerebro recipiat hanc vim quam recipiat virtute cordis. Et hanc sententiam probant rationes et experimenta.

Alterius queritur vtrum in cuiuslibet aialis motu requiratur aliquid fixum tanquam sui motus causa. Et videtur quod non. patet de pisce natante in flumine. 2° de aere in aere volante contra motum venti: vel versus eandem differentiam in quibus et quilibet pars aial mouetur: et pars corporis immediate circūdat. ¶ 2° arguitur sic. lapis et cetera in motu suo naturali non requirunt aliquod gescens. quod sit sui motus causa cum omnibus pertinentibus motis: nibilo minus posita extra sua loca mouerentur deducto impedimento: ut patet de igne moto sursum ad suam speram que continue mouetur